

Lokalna Grupa Rybacka Kaszuby

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2021-2027

Chmielno, sierpień 2024

Aktualizacja, grudzień 2025

Fundusze Europejskie
dla Rybactwa

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział I - Charakterystyka Lokalnej Grupy Rybackiej Kaszuby (LGR Kaszuby)	3
Rozdział II - Charakterystyka obszaru realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju	12
Rozdział III - Udział społeczności w przygotowaniu Lokalnej Strategii Rozwoju	266
Rozdział IV - Analiza SWOT obszaru realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz wnioski wynikające ze SWOT	322
Rozdział V - Określenie celów LSR i środków służących do ich osiągnięcia w tym operacje planowane do wsparcia	411
Rozdział VI - Wykazanie spójności celów LSR z analizowanym obszarem	544
Rozdział VII - Proces wyboru operacji oraz stosowane kryteria wyboru	566
Rozdział VIII - Proces realizacji LSR i zdolność Lokalnej Grupy Rybackiej do jej realizacji	622
Rozdział IX - Budżet LSR	666
Rozdział X- Wskaźniki LSR	722
Rozdział XI - Monitoring i ewaluacja realizacji strategii	81
Źródła	855
Załączniki	866

Wstęp

Lokalna Grupa Rybacka Kaszuby jest jedną z ośmiu grup rybackich działających na terenie województwa pomorskiego. Zrzesza ona dziewięć gmin powiatu kartuskiego i wejherowskiego.

Najważniejsze cele Stowarzyszenia LGR Kaszuby to dążenie do stałego rozwoju indywidualnych i zbiorowych potrzeb rybaków oraz dbanie o dobrostan społeczności lokalnej zależnej od rybactwa. Spełnienie ich wymaga od członków i władz stowarzyszenia realizacji nie tylko działań statutowych, ale przede wszystkim wspieranie działań realizowanych na zasadzie partnerstwa. Szybko zmieniające się warunki wewnętrzne i zewnętrzne sprawiają, że LGR Kaszuby realizuje działania edukacyjne, kompensacyjne i promocyjne, których oddziaływanie widoczne jest dopiero w dłuższej perspektywy czasu. Stabilny i usystematyzowany rozwój lokalny możliwy jest tylko wtedy, gdy opiera się na wieloletniej strategii rozwoju.

Lokalna Strategia Rozwoju LGR Kaszuby to podstawowy dokument planistyczny umożliwiający zrównoważony rozwój stowarzyszenia ale również całej lokalnej społeczności, do której kierowane są interwencje i wsparcie. Dokument powstał w oparciu o partycypacyjny model planowania strategicznego z uwzględnieniem perspektywy zrównoważonego rozwoju. Wszystkie analizy i decyzje podejmowane w trakcie wypracowywania rozwiązań uwzględniały obszary: społeczny, gospodarczy i środowiskowo-przestrzenny. By zrozumieć potrzeby LGR i lepiej zaprezentować kierunki rozwoju opracowano analizę SWOT i przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące poziomu zadowolenia i jakości życia lokalnej społeczności. Cele rozwoju na lata 2021-2027 zostały przyjęte w trakcie konsultacji społecznych. Zadbano też o korelacje dokumentu ze strategiami rozwoju poszczególnych gmin i powiatów z obszaru LGR Kaszuby.

Podstawowym założeniem opracowania strategii było wyznaczenie długofalowych celów rozwoju oraz wskazanie narzędzia ich realizacji (typy operacji). Należy pamiętać, że strategia jest również punktem wyjścia dla bieżących decyzji prorozwojowych podejmowanych przez władze LGR. Horyzont czasowy dokumentu sięga do roku 2029, co czyni go opracowaniem długookresowym.

Rozdział I - Charakterystyka Lokalnej Grupy Rybackiej Kaszuby (LGR Kaszuby)

1.1 Nazwa

Stosowany znak graficzny

Nazwa RLGD: **Lokalna Grupa Rybacka KASZUBY.**

Skrócona nazwa (zgodnie ze statutem): LGR KASZUBY lub LGR Kaszuby

Siedziba: 83-333 Chmielno, ul. P. Bukowskiego 2 A

1.2 Forma prawna

Forma prawna – stowarzyszenie rejestrowe wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 22.12.2009 r. pod numerem **0000345207**.

Lokalna Grupa Rybacka Kaszuby posiada osobowość prawną w formie stowarzyszenia powstałego na podstawie przepisów: ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.), ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. Nr 72, poz. 619), rozporządzenia Rady (WE) nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 498/2007 z dnia 26 marca 2007 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1198/2006 w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego.

1.3 Opis powstania i krótka historia LGR Kaszuby

1.3.1 Historia LGR Kaszuby

Inicjatywa powołania LGR na obszarze powiatu kartuskiego zrodziła się na wiosnę 2009 r. w Gminie Kartuzy. Wielką orędowniczką tego przedsięwzięcia była ówczesna burmistrz Kartuz Pani Mirosława Lehman. Po wielu konsultacjach i spotkaniach roboczych formalnie Lokalna Grupa Rybacka zorganizowała się w październiku 2009 r. Walne Zebranie Założycielskie odbyło się 16 października 2009 r. w Wieżycy, w trakcie którego do stowarzyszenia przystąpiło 59 członków założycieli. Wtedy też LGR oficjalnie przyjęła nazwę KASZUBY i za swoją siedzibę wybrała siedzibę Kaszubskiego Uniwersytetu Ludowego w Wieżycy. W roku 2015 siedziba została przeniesiona do Chmielna, gdzie utworzono Centrum Promocji i Edukacji LGR KASZUBY.

Komitet Założycielski LGR Kaszuby dnia 29.10.2009 r. złożył wniosek o rejestrację stowarzyszenia. Zgodnie z zapisami statutu do czasu wyboru Zarządu nowi członkowie przyjmowani byli przez Komitet Założycielski. Deklaracje członkowskie zostały złożone przez jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne i prawne z sektora społecznego i gospodarczego – w tym reprezentantów sektora rybackiego. Stosowne uchwały zostały podjęte przez Komitet Założycielski dnia 20 i 29 stycznia 2010r.

Ostatecznie w skład Lokalnej Grupy Rybackiej Kaszuby weszło 7 gmin z obszaru powiatu kartuskiego, tj. Chmielno, Kartuzy, Przodkowo, Sierakowice, Somonino, Stężyca i Sulęczyno. W roku 2023 deklaracje członkowskie złożyły kolejne 2 gminy z powiatu wejherowskiego, tj. Linia i Łęczycze, które przyjęte zostały do stowarzyszenia z dniem 1.01.2024 r.

Zestawienie gmin JST, które przystąpiły do LGR Kaszuby

Lp.	Samorząd	Data podjęcia uchwały o przystąpieniu do LGR
1	Gmina Somonino	15.10.2009
2	Gmina Sierakowice	27.10.2009
3	Gmina Chmielno	05.11.2009
4	Gmina Stężyca	10.11.2009
5	Gmina Kartuzy	18. 11.2009
6	Gmina Sulęczyno	18.11.2009
7	Powiat Kartuski	26.11.2009
8	Gmina Przodkowo	17.12.2009

9	Gmina Linia	25.10.2023
10	Gmina Łęczyce	25.10.2023

Od roku 2010 LGR Kaszuby realizuje zadania służące poprawie dobrostanu mieszkańców gmin należących do stowarzyszenia oraz prowadzi działania służące wzmocnieniu lokalnej społeczności, promowania historii i kultury Kaszub, regionalizmu, tradycji rybackich regionu. LGR wspiera zrównoważony rozwój gospodarczy i zajmuje się edukacją ekologiczną.

Prócz realizacji lokalnej strategii rozwoju i organizacji doradztwa, konsultacji i konkursów o dofinansowanie dla lokalnych przedstawicieli wszystkich czterech sektorów (rybackiego, gospodarczego, społecznego i publicznego) LGR prowadzi Centrum Promocji i Edukacji w Chmielnie, gdzie organizuje różnego rodzaju warsztaty, zajęcia, kursy, imprezy kulturalne oraz promuje kulturę i język kaszubski oraz ochronę środowiska i ekologię. Członkowie LGR Kaszuby uważają, że każdego można wyposażyć w odpowiednią wiedzę i umiejętności, które przyczyniają się do budowania tożsamości regionalnej i lokalnej, dbałości o swoje otoczenie i środowisko naturalne, co przekłada się w poprawę jakości życia oraz wzrost atrakcyjności Kaszub.

1.3.2 Doświadczenie kadry oraz członków LGR Kaszuby dotyczące wdrażania lokalnych programów rozwojowych

LGR Kaszuby jako stowarzyszenie posiada bogate doświadczenie w realizacji dwóch lokalnych strategii rozwoju w dwóch perspektywach budżetowych dofinansowanych z Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” (kwota dofinansowania: 42 862 297,51 zł) oraz z Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze” na lata 2007-2014-2020 (kwota dofinansowanie 9 084 057,35 zł).

Grupa	Doświadczenie z okresu wdrażania LSR OR 2010-2015	Doświadczenie z okresu wdrażania LSR 2016-2023	Opis doświadczeń
Zarząd LGR Kaszuby	Ponad 33% składu Zarządu, tj. 3 osoby, działa w LGR Kaszuby od 2010r i posiada wiedzę i doświadczenie zdobyte podczas wdrażania LSROR w ramach Priorytetu 4 PO RYBY 2007-2013, a także 11% składu Zarządu, tj. 1 osoba od marca 2014 r. i 11%, tj. 1 osoba od lipca 2015 r. Członkowie Zarządu systematycznie poszerzali swoje doświadczenia i wiedzę nt. zasad wdrażania LSROR z wykorzystaniem podejścia LEADER.	Ponad 55% składu Zarządu, tj. 5 osób posiada wiedzę i doświadczenie zdobyte podczas 8 lat wdrażania LSR w ramach Priorytetu 4 PO „Rybnactwo i Morze 2014-2020”, a także 33% składu Zarządu, tj. 3 osoby od 2018 r. i 11%, tj. 1 osoba od 2020 r. Prezes Zarządu czynnie uczestniczył w procesie tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Chmielno na lata 2023-2030. Członkowie Zarządu systematycznie poszerzali swoje doświadczenia i wiedzę nt. zasad wdrażania LSR z wykorzystaniem podejścia RLKS.	W składzie Zarządu znajdują się czterej rybacy oraz doświadczeni przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, samorządowcy oraz nauczyciele. Członkowie Zarządu reprezentują różne branże (rybnactwo, rolnictwo, turystyka, gastronomia, budownictwo), dzięki czemu uzupełniają się wiedzą i doświadczeniem w bardzo szerokim zakresie. Są mieszkańcami obszaru działania LGR, przez co doskonale znają lokalne środowisko (potrzeby, problemy) na całym obszarze działania LGR Kaszuby.

Rada LGR Kaszuby	Ponad 35% tj. 10 osób ma doświadczenie w pracy w Komitecie LGR w okresie 2010-2015. Członkowie Rady systematycznie poszerzali swoje doświadczenia i wiedzę nt. zasad wdrażania LSROR z wykorzystaniem podejścia LEADER.	Ponad 64% tj. 18 osób ma doświadczenie w pracy w Radzie LGR w okresie 2016-2013. Członkowie Rady systematycznie poszerzali swoje doświadczenia i wiedzę nt. zasad wdrażania LSR z wykorzystaniem podejścia RLKS. Przedstawiciele JST czynnie brali udział w tworzeniu dokumentów strategicznych jednostek, które reprezentują: - Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030 - Strategii Rozwoju Gminy Chmielno na lata 2023-2030 - Strategii Rozwoju Gminy Kartuzy 2040 - Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2020-2029 - Strategii Rozwoju Gminy Sierakowice na lata 2024-2024 - Strategii Rozwoju Gminy Sulęcyno na lata 2015-2025 - Strategii Rozwoju Gminy Stężycza na lata 2014-2025 - Strategii Rozwoju Gminy Łęczyce na lata 2021-2030	Członkowie Rady reprezentują lokalne środowiska – prawie wszystkie gminy na obszarze LGR Kaszuby. Wśród członków Rady są osoby związane z sektorem rybackim, w tym m.in. właściciele stawów hodowlanych, dzierżawcy obwodów rybackich, właściciele/dzierżawcy jezior. Członkowie Rady posiadają bogatą wiedzę i doświadczenie w różnych dziedzinach i branżach: rybactwo, ochrona środowiska, gastronomia, turystyka, rolnictwo, działalność społeczna związana z wędkarstwem. Członkowie Rady reprezentujący m.in. sektor publiczny posiadają także doświadczenie w realizacji projektów ze środków unijnych, w tym projektów inwestycyjnych, a także doświadczenie w realizacji dokumentów strategicznych na poziomie gmin i Powiatu.
Komisja Rewizyjna LGR Kaszuby	Komisja Rewizyjna posiada wiedzę i doświadczenie w sprawowaniu kontroli dotyczącej działalności LGR, w zakresie m.in. realizacji LSROR w ramach PO RYBY 2007-2013 (1 os. od 2013 r., 2 os. od 2014 r.). Członkowie Komisji systematycznie poszerzali swoje doświadczenia i wiedzę nt. zasad wdrażania LSROR, z wykorzystaniem podejścia LEADER	100% Członków Komisji Rewizyjnej posiada wiedzę i doświadczenie w sprawowaniu kontroli dotyczącej działalności LGR, w zakresie m.in. realizacji LSR w ramach PO „Rybnictwo i Morze 2014-2020” Członkowie Komisji systematycznie poszerzali swoje doświadczenia i wiedzę nt. zasad wdrażania LSR, z wykorzystaniem podejścia RLKS	Członkowie Komisji Rewizyjnej, ze względu na reprezentatywność różnych branż (kultura, przedsiębiorczość, fundusze UE) posiadają bogate doświadczenie m.in. w zakresie realizacji inicjatyw kulturalnych, promocyjnych, prowadzenia działalności gospodarczej, działań na rzecz włączania kobiet w życie społeczne, współpracy z kołami gospodyń wiejskich, realizacji licznych inicjatyw na rzecz aktywizacji mieszkańców.
Pracownicy Biura LGR Kaszuby	Ponad 67% pracowników Biura LGR Kaszuby tj. 2os. posiada wiedzę i	100% pracowników Biura LGR Kaszuby tj. 3os. posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie	Ponad 67% pracowników Biura LGR Kaszuby tj. 2os. posiada wieloletnie doświadczenie we

	<p>doświadczenie w zakresie przygotowania wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność, zdobyte podczas wdrażania Priorytetu 4 PO RYBY 2007 – 2013 (Marta Sominka od 2009 r. Katarzyna Hering od 2011 r.). Zespół odpowiedzialny był za obsługę administracyjną i biurową LGR Kaszuby, realizację działań promocyjnych, aktywizujących, realizację projektów współpracy, w tym w szczególności: sporządzanie wniosków o płatność i sprawozdań z realizacji LSROR, obsługa przeprowadzanych kontroli np. przez UMWP, MRIRW, prowadzenie indywidualnych konsultacji i doradztwa dla wnioskodawców oraz beneficjentów związanych z rozliczaniem dotacji, sporządzaniem wniosków o płatność i sprawozdań z realizacji projektów oraz sporządzania aneksów do umów o dofinansowanie współfinansowanych ze środków UE (RPO WP, PO KL, PROW) doświadczenie i wiedza do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym</p>	<p>przygotowania wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność, zdobyte podczas wdrażania Priorytetu 4 PO „Rybnactwo i Morze 2014-2020” (Marta Sominka od 2009r., Katarzyna Hering od 2011r., Klaudia Okrój – staż w 2023r.). Zespół odpowiedzialny był za obsługę administracyjną i biurową LGR Kaszuby, realizację działań animacyjnych, informacyjnych, promocyjnych, aktywizujących, realizację projektów współpracy, w tym w szczególności: sporządzanie wniosków o płatność i sprawozdań z realizacji LSR, obsługa przeprowadzanych kontroli np. przez UMWP, prowadzenie indywidualnych konsultacji i doradztwa dla wnioskodawców oraz beneficjentów związanych z rozliczaniem dotacji, sporządzaniem wniosków o płatność i sprawozdań z realizacji projektów oraz sporządzania aneksów do umów o dof. współfinansowanych ze środków UE. Doświadczenie i wiedza do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. Doświadczenie związane z realizacją projektów w ramach PROW 2014-2020 oraz zadań publicznych m.in. PROO dofinansowane z NIW.</p>	<p>wdrażaniu projektów lokalnych/regionalnych. Posiadają wykształcenie wyższe kierunkowe. Marta Sominka: studia podyplomowe z zakresu finanse i rachunkowość, znajomość unijnych programów pomocowych, wieloletnie doświadczenie zawodowe w NGO, Katarzyna Hering: znajomość unijnych programów pomocowych, bardzo dobra znajomość obsługi programów komputerowych, kursy zawodowe w zakresie Funduszy Unii Europejskiej, wieloletnie doświadczenie zawodowe w pracy w JST i NGO, udział w cyklu szkoleń z zakresu wdrażania LSR w okresie budżetowym 2014-2020 oraz w zakresie przygotowania LSR w nowym okresie budżetowym 2021-2027, wieloletnie doświadczenie zawodowe w JST i NGO Pracownicy Biura systematycznie poszerzali swoje doświadczenia i wiedzę nt. zasad wdrażania LSROR, z wykorzystaniem podejścia LEADER oraz LSR z wykorzystaniem RLKS, podczas udziału w licznych spotkaniach i szkoleniach organizowanych np. przez UMWP, MŻiGM i MRiRW</p>
Członkowie LGR	<p>Ponad 90% członków LGR posiadają wiedzę i doświadczenie zdobyte podczas wdrażania Priorytetu 4 PO RYBY</p>	<p>Ponad 90% członków LGR posiadają wiedzę i doświadczenie zdobyte podczas wdrażania Priorytetu 4 PO „Rybnactwo i Morze 2014-2020” LGR Kaszuby</p>	<p>LGR Kaszuby czerpie z doświadczenia członków Stowarzyszenia przede wszystkim poprzez wymianę informacji i dostęp do informacji oraz wsparcie</p>

	<p>2007-2013 LGR Kaszuby wśród Członków ma liczne grono: Beneficjentów osi 4 PO Ryby 2007-2013, którzy z sukcesem aplikowali o środki finansowe, zrealizowali i rozliczyli operacje.</p> <p>Zgromadzona wiedza i umiejętności będzie procentowała podczas wdrażania LSROR, usprawni realizację poszczególnych zdań związanych z realizacją LSROR oraz wykorzystaniem środków w ramach Programu RYBY.</p>	<p>wśród Członków ma liczne grono: Beneficjentów osi 4 PO „Rybacktwo i Morze 2014-2020”, którzy z sukcesem aplikowali o środki finansowe, zrealizowali i rozliczyli operacje.</p> <p>Zgromadzona wiedza i umiejętności będzie procentowała podczas wdrażania LSR, usprawni realizację poszczególnych zdań związanych z realizacją LSR oraz wykorzystaniem środków w ramach Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Rybacktwoa.</p>	<p>merytoryczne w realizacji zadań w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymiana doświadczeń -wspólna organizacja zadań (współorganizacja) oraz wspólne podejmowanie inicjatyw -pomoc w rozpowszechnianiu wśród mieszkańców obszaru informacji o realizowanych zadaniach, w szczególności o: <ul style="list-style-type: none"> • konkursach • naborach wniosków • działaniach aktywizujących • działaniach promocyjnych • działaniach informacyjnych <p> pomoc w rekrutacji uczestników/ grup docelowych realizowanych zadań.</p>
--	--	---	--

1.4 Opis struktury LGR Kaszuby

Charakter LGR Kaszuby jest kształtowany przez członków jej stowarzyszenia – osoby prawne i osoby fizyczne, które reprezentują różne środowiska. Obecnie w jej skład wchodzi 10 Jednostek Samorządu Terytorialnego, które tworzą sektor publiczny stowarzyszenia. W skład sektora gospodarczego wchodzi głównie przedsiębiorstwa, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz rolnicy. Sektor społeczny reprezentowany jest przez organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne. Dla osiągnięcia celów statutowych stowarzyszenia ważna jest w szczególności aktywność członków z sektora rybackiego- firmy zajmujące się handlem, hodowlą i przetwórstwem ryb oraz właściciele i dzierżawcy jezior zajmujący się rybami na zasadzie „wpuść i złów”.

Według deklaracji (stan 27.08.2024r.) stowarzyszenie liczy 124 członków w tym:

- 10 JST (9 Gmin i 1 Powiat) reprezentujących sektor publiczny;
- 8 osób prawnych reprezentujących sektory społeczny, gospodarczy i rybacki: 5 organizacji pozarządowych -Kaszubska Fundacja „Nasza Ciecz”, Kaszubski Uniwersytet Ludowy, Polski Związek Wędkarski Okręg w Gdańsku, Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielnie, Stowarzyszenie Rehabilitacyjno-Sportowe „Szansa-Start Gdańsk” i 3 spółki z o.o. - Megamobil sp. z o. o., Pensjonat U STOLEMA Sp. z o. o., RADBUR Sp. z o. o.;
- 106 osób fizycznych (39 kobiet i 67 mężczyzn) reprezentujące sektory społeczny, gospodarczy i rybacki.

Lp.	Sektor	Liczba podmiotów	Procent podmiotów (%)
1	publiczny	10	8,06
2	społeczny	46	37,10
3	gospodarczy	12	9,68
4	rybacki	56	45,16

Stowarzyszenie LGR Kaszuby ma charakter otwarty i jest nastawione na poszerzenie składu partnerstwa wszystkich trzech sektorów, gdyż jest to sposób na zrealizowanie celów statutowych,

którymi są m.in. „aktywizowanie mieszkańców obszarów zależnych od rybactwa” i „inicjowanie oraz wspieranie działań realizowanych na zasadach partnerstwa”. Podstawowe zasady udziału w pracach LGR Kaszuby określa statut gdzie ustalono, że stowarzyszenie zrzeszać będzie członków zwyczajnych, wspierających i honorowych.

Zarząd stowarzyszenia, a także wszyscy jego członkowie wykorzystują okazje, by zachęcać mieszkańców obszaru do aktywnego włączenia się w działalność LGR.

1.5 Organ decyzyjny

Najwyższą władzą stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków. Do jego kompetencji należy podejmowanie zasadniczych decyzji związanych z funkcjonowaniem LGR KASZUBY. Walne Zebranie Członków podejmuje m.in. uchwały dotyczące wyboru i odwołania pozostałych organów stowarzyszenia, którymi są Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada.

Podstawową zasadą funkcjonowania LGR Kaszuby, jest rozdział funkcji: zarządczej (Zarząd), decyzyjnej (Rada) i kontrolnej (Komisja Rewizyjna). Jedna osoba może być członkiem tylko jednego z w/w organów. Skład osobowy Zarządu i Komisji Rewizyjnej wybrany został przez Walne Zebranie Członków 20.06.2023 r, natomiast Rady 26.06.2024 r. Podział zadań pomiędzy wymienione wyżej organy został określony w statucie stowarzyszenia.

1.5.1 Zarząd

Zarząd jest organem wykonawczym Stowarzyszenia. Walne Zebranie Członków w drodze uchwały ustaliło, że Zarząd Stowarzyszenia liczy od 5 do 11 osób. Członkowie Zarządu Stowarzyszenia zostali wybrani w głosowaniu. Kadencja Zarządu trwa 4 lata. Członkowie Zarządu reprezentują różne branże (rybactwo, rolnictwo, turystyka, gastronomia, budownictwo), dzięki czemu uzupełniają się wiedzą i doświadczeniem w bardzo szerokim zakresie. Są mieszkańcami gmin z terenu LGR, przez co doskonale znają lokalne środowisko (potrzeby, problemy) na całym obszarze działania LGR Kaszuby. Obecnie zarząd liczy 9 osób.

1.5.2 Komisja Rewizyjna

Organem nadzoru i kontroli wewnętrznej Stowarzyszenia jest Komisja Rewizyjna. W jej skład wchodzi od 3 do 5 osób. Członkowie Komisji Rewizyjnej, ze względu na reprezentatywność różnych branż (kultura, przedsiębiorczość, fundusze UE) posiadają bogate doświadczenie m.in. w zakresie realizacji inicjatyw kulturalnych, promocyjnych, prowadzenia działalności gospodarczej, działań na rzecz włączania kobiet w życie społeczne, współpracy z kołami gospodyń wiejskich, realizacji licznych inicjatyw na rzecz aktywizacji mieszkańców. Szczegółowe zasady działalności Komisji Rewizyjnej określa regulamin jej funkcjonowania przyjęty w drodze uchwały przez Walne Zebranie Członków. Obecnie Komisja Rewizyjna liczy 3 osoby.

1.5.3 Rada

Rada jest organem, do którego wyłącznych właściwości należy wybór operacji do dofinansowania w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Ponadto do kompetencji tego organu należy uchwalanie i aktualizacja strategii, uchwalanie i aktualizacja procedur oceny i wyboru operacji do dofinansowania oraz kryteriów wyboru operacji do dofinansowania i ustalanie kwoty wsparcia. Uchwały Rady zapadają w głosowaniach jawnych, zwykłą większością głosów, przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania. Uchwały Rady związane z oceną operacji i dokonywaniem wyboru

operacji do dofinansowania w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju zapadają w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów, przy obecności, co najmniej połowy uprawnionych do głosowania członków Rady, w tym przy obecności Przewodniczącego lub Zastępcy. Członkowie Rady wybierani są przez Walne Zebranie Członków spośród osób reprezentujących sektor rybacki, publiczny, społeczny i gospodarczy z zachowaniem następujących zasad: (1) liczba członków Rady wynosi od 12 do 33 osób i ustalana jest przez Walne Zebranie Członków, (2) liczba członków Rady z danego sektora nie może przekraczać 49% składu Rady, (3) w Radzie liczba osób reprezentujących sektor rybacki musi stanowić co najmniej 30% i nie więcej niż 49% składu Rady, (4) w Radzie liczba osób zamieszkujących obszar objęty realizacją LSR stanowi minimum 75% składu Rady (5) członkowie Rady nie mogą być jednocześnie członkami Zarządu lub Komisji Rewizyjnej ani pracownikami LGR Kaszuby.

Członkowie Rady, których jest 28, zostali wybrani spośród reprezentantów wszystkich sektorów przez Walne Zebranie Członków 26 czerwca 2024 r. w drodze uchwały nr 136/XIX/2024 w głosowaniu jawnym zwykłą większością głosów. Kadencja Rady wynosi 4 lata. Po zakończeniu kadencji członkostwo w Radzie wygasa bez potrzeby podjęcia uchwały w przedmiocie odwołania.

Szczegółowe procedury działalności Rady określa regulamin jej funkcjonowania, przyjęty w drodze uchwały przez Walne Zebranie Członków. Dokument ten ustala zasady odbywania posiedzeń Rady i podejmowania uchwał. Ponadto Walne Zebranie Członków nałożyło na Radę obowiązek opracowania i przyjęcia szczegółowego regulaminu obejmującego zasady i procedury funkcjonowania tego organu, które powinny uwzględniać m.in. demokratyczność i jawność podejmowania decyzji, bezstronność oceny, przejrzystość procedur, adekwatność kryteriów wyboru operacji z LSR itd. Rada LGR Kaszuby przyjęła szczegółowy regulamin uchwałą w dniu 21.12.2015r., który był później aktualizowany.

W skład Rady LGR Kaszuby w obecnej kadencji wchodzi 28 osób, w tym 12 kobiet (43% Rady) i 16 mężczyzn (57% Rady). Sektor publiczny reprezentuje 10 osób, co stanowi 36% składu Rady. Sektor gospodarczy stanowią 2 osoby, 7% Rady. Przedstawiciele sektora rybackiego stanowią więcej niż 30% członków Rady (39%) i jest ich 11 osób. Sektor społeczny stanowi 18% składu Rady (5 osób).

Zgodnie ze statutem skład Rady wskazuje, że żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji i nie kontroluje samodzielnie tego procesu.

1.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGR Kaszuby

Poniższa tabela prezentuje kluczowe dokumenty regulujące funkcjonowanie LGR KASZUBY wraz ze sposobem ich uchwalenia i aktualizacji odpowiadającymi trybami ich zatwierdzania oraz opisem głównych kwestii, które są w nich zawarte. Wszystkie dokumenty regulujące działalność stowarzyszenia są publikowane na stronie www.lgrkaszuby.pl.

Nazwa dokumentu	Sposób uchwalenia / nowelizacji dokumentu	Regulowane kwestie
Statut	Uchwała nr 137/XX/2024 WZC LGR Kaszuby z dnia 27 sierpnia 2024 r.	Cel i zasady działania LGR Kaszuby Organ nadzoru Organy LGR Kaszuby i ich kompetencje, w tym Rady odpowiedzialnej za ocenę i wybór operacji do dofinansowania, aktualizację LSR, procedur i kryteriów wyboru operacji

Nazwa dokumentu	Sposób uchwalenia / nowelizacji dokumentu	Regulowane kwestie
		Zasady reprezentacji poszczególnych sektorów w Radzie Zasady nabywania i utraty członkostwa w LGR Zasady uzupełniania składu osobowego organów LGR
Regulamin Walnego Zebrania Członków	Uchwała nr 107/XVI/2021 WZC LGR Kaszuby z dnia 24 czerwca 2021 r.	Zasady zwoływania posiedzeń prowadzenia obrad i podejmowania uchwał Zasady wyboru członków organów Zasady protokołowania posiedzeń
Regulamin Zarządu	Uchwała nr 108/XVI/2021 WZCLGR Kaszuby z dnia 24 czerwca 2021 r.	Zakres i zasady działania Zarządu Tryb odbywania posiedzeń oraz podejmowania uchwał
Regulamin Komisji Rewizyjnej	Uchwały nr 109/XVI/2021 WZC LGR Kaszuby z dnia 24 czerwca 2021 r.	Zakres i zasady działania Tryb odbywania posiedzeń Zasady protokołowania posiedzeń
Regulamin Rady	Uchwała nr 142/XXI/2025 WZC LGR Kaszuby z dnia 24 czerwca 2025 r	Zasady prowadzenia obrad i podejmowania decyzji Zasady i charakter procedur funkcjonowania Rady Uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków Rady
Regulamin organizacyjny dotyczący zasad i procedur funkcjonowania Rady LGR Kaszuby	Uchwała nr II/2/2025 Rady LGR Kaszuby z dnia 8 października 2025 r.	Szczegółowe zasady zwoływania, odbywania posiedzeń, podejmowania uchwał, protokołowania posiedzeń (Tryb odbywania posiedzeń Rady) Szczegółowe zasady wypełniania deklaracji bezstronności oraz wypełniania karty rejestru interesów członków Rady Szczegółowe zasady zachowania bezstronności Członków Rady (Wyłączenie Członka Rady) Procedury oceny i wyboru operacji do dofinansowania w LSR (szczegółowe zasady podejmowania decyzji ws. wyboru operacji) Zasady dokumentowania posiedzeń, Zasady protokołowania posiedzeń Rady Zasady zmiany LSR, procedur oraz kryteriów wyboru operacji do dofinansowania
Regulamin Pracy Biura Stowarzyszenia LGR Kaszuby	Uchwała nr 3/125/2024 Zarządu LGR Kaszuby z dnia 10.06.2024 r. w Chmielnie	Organizacja Biura oraz zakres działania i kompetencji Dyrektora Biura i pozostałych pracowników Czas Pracy Obecność w pracy, usprawiedliwienie nieobecności i spóźnień Wyjazdy służbowe, szkolenia, spotkania Kary porządkowe i nagrody
Zasady Rachunkowości ws. zasad rachunkowości	Zarządzenie Prezesa Zarządu Stowarzyszenia LGR Kaszuby z dn. 19.04.2010r.	Wykaz ksiąg rachunkowych Plany Kont

Nazwa dokumentu	Sposób uchwalenia / nowelizacji dokumentu	Regulowane kwestie
Instrukcja Obiegu Dokumentów	Zarządzenie Prezesa Zarządu z dn. 13.07.2015 w Lokalnej Grupie Rybackiej Kaszuby	Instrukcja obiegu dokumentów (aktualizacja)
Analiza Ryzyka w zakresie ochrony danych osobowych	Uchwały nr 2/126/2024 Zarządu LGR Kaszuby z dnia 26 czerwca 2024 roku w Chmielnie	Analiza ryzyka procesów odbywających się w LGR w zakresie przetwarzania danych osobowych (aktualizacja)
Polityka bezpieczeństwa w zakresie ochrony danych osobowych	Uchwały nr 5/132/2025 Zarządu LGR Kaszuby z dnia 11.09.2025 r. w Chmielnie	Zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych (aktualizacja)
Standardy Ochrony Małoletnich	Zarządzenie Prezesa Zarządu Lokalnej Grupy Rybackiej Kaszuby z dnia 1 lipca 2024 r.	Zasady bezpiecznych relacji personelu LGR Kaszuby z osobami niepełnoletnimi

Rozdział II - Charakterystyka obszaru realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju

2.1 Gminy stanowiące obszar realizacji strategii

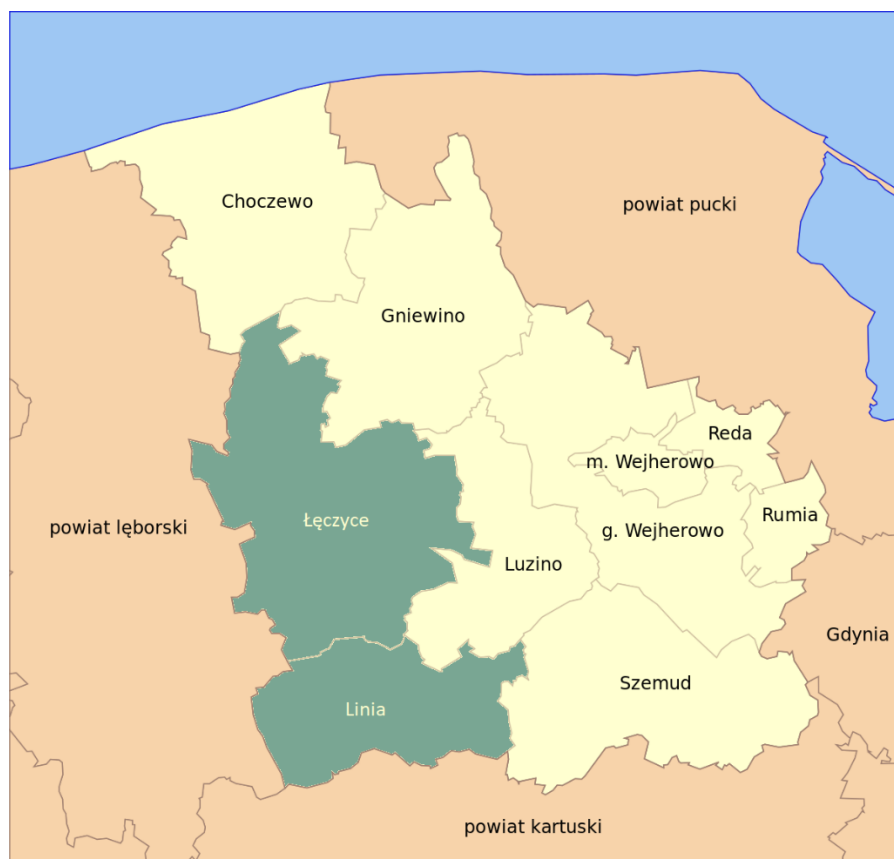
Lokalna Grupa Rybacka Kaszuby swoim oddziaływaniem obejmuje obszar 9 gmin (7 gmin powiatu kartuskiego i 2 gminy powiatu wejherowskiego) i jest to:

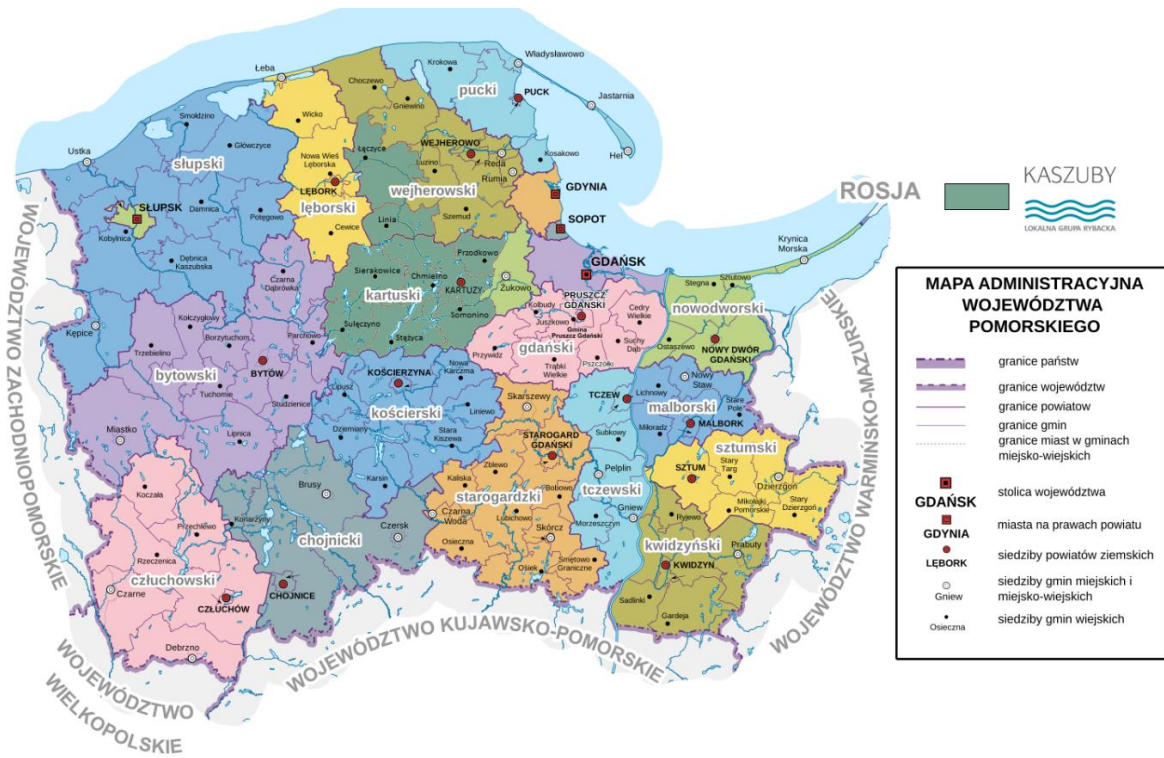
- 1 gmina miejsko-wiejska: Kartuzy;
- 8 gmin wiejskich: Chmielno, Przodkowo, Sierakowice, Stężyca, Sulęczyno, Somonino oraz Linia i Łęczyce.

Lp.	Nazwa Gminy	Powierzchnia gminy (km ²)	Liczba ludności (31 grudnia 2020 r.)
1	Kartuzy	207	34 211
2	Chmielno	79	7 727
3	Przodkowo	85	10 485
4	Sierakowice	182	20 420
5	Stężyca	161	10 964
6	Sulęczyno	131	5 643
7	Somonino	112	11 008
8	Linia	122	6 364
9	Łęczyce	233	12 041
Suma		1 312	118 863

2.2 Mapa obszaru realizacji strategii

Obszar LGR jest spójny przestrzennie i mieści się w jednym obrysie. 7 gmin należących do LGR znajdują się na terenie powiatu kartuskiego i stanowi 85% jego obszaru (powiatu). Linia i Łęczyce to 2 gminy powiatu wejherowskiego (ponad 27% obszaru). Obszar LGR Kaszuby jest spójny przestrzennie, w kontekście geograficznym (Pojezierze Kaszubskie, północno-wschodnia część województwa pomorskiego w bezpośrednim sąsiedztwie Trójmiasta).

2.3 Obszar realizacji strategii

87% obszaru objętego LGR leży w powiecie kartuskim, a 13% w powiecie wejherowskim. Obszar ten w całości położony jest w granicach Pojezierza Kaszubskiego. Najważniejszym i jedynym miastem obszaru są Kartuzy, które zamieszkuje blisko 15 tysięcy osób. Cały obszar zamieszkuje dziś blisko 120 tysięcy mieszkańców - z czego 49,98% to kobiety, a 50,02% mężczyźni.

Ogólna powierzchnia użytkowa gruntów wynosi ponad 112 tys. ha, z czego na grunty rolne przypada 56,1%, natomiast na lasy ponad 30%. Najbardziej lesiste są okolice Kartuz, zaś największą powierzchnię użytków rolnych zajmuje gmina Przodkowo. Blisko połowę ogólnej powierzchni tego obszaru (48,3%) stanowią obszary podlegające różnym formom ochrony. Obszar charakteryzuje się zrównoważoną strukturą przestrzenną. W strukturze użytkowania terenu dominują grunty rolne, które zajmują ponad 56% ogólnej powierzchni. Gleby klasy V i VI stanowią 75% gruntów rolnych, pozostałe to gleby klasy IV i niewiele klasy III. W przeważającej części są to gleby kwaśne i bardzo kwaśne o niskiej zasobności wapnia i magnezu, wymagające nawożenia wapnem magnezowym i wapniowania. Niska jakość gleb, warunki atmosferyczne oraz znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych wyznaczają określone kierunki rozwoju rolnictwa w produkcji roślinnej – uprawa zbóż, roślin strączkowych, ziemniaków, borówek, truskawek i traw oraz w produkcji zwierzęcej – trzoda chlewna, bydło, drób. Najbardziej „bogatymi” gminami w wody powierzchniowe (rzeki, jeziora) są gminy Chmielno (17,21% powierzchni gminy) oraz Sulęczyno (10,75%).

Lp.	Gmina	powierzchnia ogółem [km ²]	powierzchnia łądowa [km ²]	grunty pod wodami [km ²]	grunty pod wodami [%]
1	Chmielno	78,61	67,07	11,54	17,21%
2	Kartuzy	206,45	195,08	11,37	5,83%
3	Przodkowo	85,18	84,06	1,12	1,33%
4	Sierakowice	182,22	175,44	6,78	3,86%
5	Somonino	112,11	111,09	1,02	0,92%
6	Stężycza	160,47	149,04	11,43	7,67%
7	Sulęczyno	131,46	118,70	12,76	10,75%
8	Linia	119,81	117,18	2,63	2,24%
9	Łęczyce	232,86	231,96	0,90	0,39%

Dawniej ten obszar utrzymywał się głównie z rolnictwa, rybołówstwa jeziornego i leśnictwa. Dzisiaj zmienia swe oblicze. Położony blisko Trójmiasta, z dobrą komunikacją, staje się ważnym zapleczem tej dużej aglomeracji. Od 2011 roku wchodzi w skład Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia –

Sopot. Metropolia Gdańska, zamieszкана przez około 1,3 mln ludzi, jest jednym z najważniejszych i najdynamiczniej rozwijających się obszarów miejskich Europy Środkowej i basenu Morza Bałtyckiego. Obszar LSR, z racji swojego położenia, stanowi nie tylko zaplecze mieszkaniowe i rezeruar pracowników dla centrum metropolii, ale dzięki strukturze gospodarki i potencjałowi społecznemu jest jej ważną witalną częścią o znaczeniu ponadlokalnym i ponadregionalnym.

Istotne, że obszar ten wyróżnia się na tle metropolii czy nawet kraju jednym z najwyższych wskaźników rozwoju społecznego oraz gospodarczego, cechuje się również dodatnią prognozą przyrostu naturalnego, ale też napływu nowych mieszkańców. Znajdują tu oni komfortowe warunki do życia, edukacji, własnego rozwoju, czy prowadzenia działalności gospodarczej. Obszar LSR można traktować jako dobrze skomunikowane przedmieścia aglomeracji trójmiejskiej, które gwarantuje życie na wsi, w pięknych okolicznościach przyrody, często nad jeziorem lub w pobliżu cieką wodnego, w bezpiecznej i znajomej lokalnej społeczności, o wyjątkowej tradycji i malowniczym folklorze.

Środowisko naturalne obszaru LSR jest jednym z jego najważniejszych walorów. Składa się na nie unikatowa kompozycja rzeźby terenu, wód, terenów zielonych, w tym lasów, oraz różnorodnego świata fauny i flory. Obszar zyskał miano łącie malowniczej krainy, będącej wymarzonym miejscem wypoczynku. Nie bez kozery legenda o stworzeniu Kaszub głosi, iż Stwórca sypnął tutaj odrobiną wszystkiego, z czego tworzył inne regiony – jeziorami, rzekami, wzgórzami, lasami, łąkami i polami. Zrodziło się w ten sposób miejsce piękniejsze od innych, łączące to, co najcenniejsze w różnych częściach Polski. Warto odwiedzić ten obszar niezależnie od pory roku. Latem, by zanurzyć się w wodzie i popływać żaglówkami czy kajakami, zimą na narty i kuligi, jesienią na piesze lub konne wędrówki, a wiosną odkrywać region na rowerowym szlaku. Ciekawym wyróżnikiem jest najwyższe naturalne wzniesienie na Niżu Środkowoeuropejskim: Wieżyca (328,6 m n.p.m.) górujące nad licznymi malowniczymi wzgórzami moren czołowych, które kształtują wyjątkowy krajobraz tzw. Szwajcarii Kaszubskiej. Przez obszar przebiegają dwie ważne rzeki województwa pomorskiego: Łeba i Słupia, ponadto swe źródła mają tu Radunia i Wierzyca, stanowiąc prawdziwą atrakcję regionu. Dolina Raduni z jej przełomem pod Babim Dołem od lat urzeka turystów. Polodowcowe rynny przecinają ten obszar w wielu miejscach, tworząc przepiękne jeziora, stąd nazwy „Pojezierze Kaszubskie” i „Szwajcaria Kaszubska” tak dobrze i obrazowo określają tę urokliwą część Pomorza. Do najatrakcyjniejszych jezior w powiecie należą: Jezioro Raduńskie (Górne i Dolne) długości ponad 16 km, jezioro Mausz długości prawie 7 km oraz Jeziora Gowidlińskie i Ostrzyckie o długości ok. 7 km każde. Żyje w nich blisko 40 gatunków ryb.

Niezaprzeczalnym atutem regionu są lasy mieszane (graby, jesiony, olchy i wiązy) z wyraźną przewagą buka, natomiast na piaszczystych glebach rosną lasy sosnowe. Występujące tutaj flora i fauna są niezwykle interesujące – od krzewów, traw i mchów, skalnic torfowiskowych, porostów, bylin jeziornych, glonów po grzyby, których obfitość stanowi jesienną porą swoistą atrakcję turystyczną. W lasach i na łąkach łatwo spotkać sarny, dziki, jelenie, a rzadziej łosie, borsuki, jenoty czy piżmaki. Występuje tu około 170 gatunków ptaków, z których ponad 120 tu gniazduje. Wśród najcenniejszych można zaobserwować czaplę siwą, żurawia, brodziec samotnego, orzechówkę, a z ptaków drapieżnych myszołowa, krogulca, jastrzębia gołębiarza i rybołowa.

Na obszarach kaszubskich jezior coraz bardziej licznie występują kormorany czarne, które od 2011 roku są objęte częściową ochroną gatunkową. Rybacy zrzeszeni w LGR Kaszuby podkreślają presję kormorana na ichtiofaunę, szkody w rybostanie i roślinności oraz w koloniach lęgowych i pobytowych, które są wywołana wzrostem liczebności populacji tego gatunku. W ich opinii kormorany mają

negatywny wpływ na zrównoważoną gospodarkę rybacką oraz na aspekty ekologiczno-przyrodnicze ekosystemów wodno-lądowych.

Na obszarze LGR znajduje się 15 rezerwatów przyrody, których łączna powierzchnia przekracza 800 ha. Jedenaście położonych jest w Kaszubskim Parku Krajobrazowym (o powierzchni blisko 31 tys. ha), ponadto wydzielono trzy obszary chronione krajobrazu: kartuski, gowidliński i Dolinę Raduni. Dodatkowym atutem są pięknie ukształtowane zespoły przyrodniczo krajobrazowe: Rynna Potęgowska, Rynna Kamieniecka, Dolina Łeby, Rynna Mirachowska, Obniżenie Chmielerńskie, Rynna Brodnicko-Kartuska, Rynna Raduńska, a także Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka. Występują tu liczne pomniki przyrody (około 60), stanowiące pojedyncze okazy lub całe skupiska drzew, a także głązy narzutowe. Największy spośród nich, nazwany Diabelskim kamieniem, znajduje się nad Jeziorem Kamiennym w Starej Hucie. Najwięcej głązów na terenie LSR znajduje się w gminie Stężyca (26) i Kartuzy (25).

Ze względu na znaczne wyniesienie ponad poziom morza klimat Pojezierza Kaszubskiego charakteryzuje się stosunkowo niskimi temperaturami latem (średnia temp. lipca do 17°C) i zimą (średnia temp. stycznia do -2,5°C), niską średnią roczną temperaturą powietrza – około 6,5°C, wysokimi opadami deszczu średnio rocznie 600–700 mm oraz dużą wilgotnością względem powietrza wynoszącą ponad 80%.

Obszar LGR obejmuje atrakcyjne pod względem kulturowym tereny, posiada blisko 70 obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz liczne znaleziska archeologiczne. Wyjątkowymi obiektami o znaczeniu ponadregionalnym są między innymi: układ urbanistyczny Kartuz z XIX w., zespół dawnego klasztoru Kartuzów tzw. Cartusia Kaszubska z XIV w., rezerwat archeologiczny kamiennych kręgów w Węsiarach k. Sulęcyna z I-II w.

Przeważająca liczba obiektów o wartościach kulturowych i historycznych pochodzi z XIX w. i pierwszej połowy XX w. Są to założenia dworsko-parkowe, kościoły, budynki dworców oraz poczty, zajazdy, leśniczówki, młyny oraz kuźnie, a także zabudowa miejska (Kartuzy) czy typowe dla krajobrazu kaszubskiego budownictwo ludowe – zagrody z drewnianymi lub murowanymi domami. Obiektami o proveniencji starszej niż XIX w. są głównie kościoły, między innymi sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Królowej Kaszub w Sianowie z XVI w., do którego co roku licznie przybywają pielgrzymi z całych Kaszub, by oddać pokłon swojej Królowej, kościół parafialny w Goręczynie z XVII w., kościół parafialny w Kiełpinie z XVII w. oraz dwory – i tu wymienić można chociażby dwór w Mirachowie z XVIII w., dwór rodziny Wybickich w Sikorzynie z przełomu XVIII i XIX w.

Dziedzictwo kulturowe – wspólnota tradycji i języka

Kaszubi (Pomorzanie) to słowiańska ludność autochtoniczna Pomorza. W średniowieczu zamieszkiwali oni tereny między Odrą na zachodzie a Wisłą na wschodzie. Przez wieki podlegali oni różnym wpływom (zwłaszcza niemieckim) i wypierani byli na wschód. Przetrwali na Pomorzu Gdańskim, gdzie ich liczebność szacowana jest na ponad 550 tysięcy osób. Kaszubi zachowali własny język, tradycje i obyczaje. Ich kultura stanowi obecnie jedną z niewielu zachowanych kultur przejawiających się tak bogactwem własnej tradycji jak i odmiennością od tradycyjnej kultury polskiej. Szczególnego znaczenia nabiera jedność kulturowa regionu. Odnosi się to przede wszystkim do języka kaszubskiego, który jest używany i nauczany we wszystkich szkołach na obszarze LGR Kaszuby.

Wszystkie gminy należące do LGR deklarują, że minimum 20% ich mieszkańców posługuje się

językiem kaszubskim. Najwięcej osób deklarujących tożsamość kaszubską mieszka w powiecie kartuskim (37,39% czyli 55 330 osób) i w tym powiecie językiem kaszubskim mówi 25,14 % (37 206 osób). Najbardziej kaszubską gminą LGR jest gmina Sulęczyno (75,43% 4277 osób), gmina Stężycza (63,01% 6 911 osób) i gmina Sierakowice 53,38% (10 924 osób). Najwięcej Kaszubów z LGR mieszka w gminie Kartuzy 14 185 mieszkańców i gminie Sierakowice 10 920 osób.

Poniższa tabela prezentuje zestawienie ilości zadeklarowanych Kaszubów oraz Kaszubów posługujących się językiem kaszubskim (na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2021 w zakresie struktury narodowo-etnicznej oraz języka kontaktów domowych)

Lp.	Nazwa Gminy	Ilość osób, które zadeklarowały przynależność kaszubską [osoby / udział % w populacji]	Ilość osób posługujących się językiem kaszubskim [osoby / udział % w populacji]
1	Kartuzy	14 185 os. / 41,48%	7 975 os. / 23,32%
2	Chmielno	3 594 os. / 46,51%	2 475 os. / 32,03%
3	Przodkowo	4 283 os. / 40,66%	2 170 os. / 20,60%
4	Sierakowice	10 924 os. / 53,38%	9 068 os. / 44,31%
5	Stężycza	6 911 os. / 63,01%	4 715 os. / 42,99%
6	Sulęczyno	4 277 os. / 75,43%	3 423 os. / 60,37%
7	Somonino	4 306 os. / 39,10%	3 346 os. / 30,39%
8	Linia	2 667 os. / 41,85%	2 210 os. / 34,68%
9	Łęczycze	3 378 os. / 28,00%	1 618 os. / 13,41%
Suma		54 525	37 000

Tradycja kaszubska związana jest również ze specyficznymi odmianami ceramiki kaszubskiej i haftu kultywowana poprzez regionalnych artystów i rzemieślników, która często przekazywana jest z pokolenia na pokolenie. Podobnie pielęgnowana jest posiadająca bogatą historię kaszubska tradycja w zakresie rzeźby i malarstwa na szkle oraz muzyka kaszubska, która prezentowana jest na lokalnych i regionalnych spotkaniach.

2.4 Opis ludności obszaru realizacji strategii

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się widoczną dodatnią tendencję w zmianach liczby ludności poszczególnych gmin tworzących LGR. Powiat kartuski jako jeden z nielicznych w województwie pomorskim odnotowuje dodatni przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji. Gęstość zaludnienia dla całego obszaru gmin tworzących LGR to 90,79 osób na km².

Współczynnik obciążenia demograficznego terenu LGR jest korzystny. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym jest większa od liczby osób w wieku nieprodukcyjnym. Oczekiwać można, że sytuacja taka będzie się utrzymywać jeszcze przez najbliższe lata (analizując zestawienie dotyczące liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym). Wskaźniki obciążenia demograficznego dla terenu LGR na tle kraju, województwa oraz innych gmin województwa przyjmują korzystniejsze wartości.

Ludność wg funkcjonalnych grup wieku	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym [osoby / udział % w populacji]	w wieku produkcyjnym [osoby / udział % w populacji]	w wieku poprodukcyjnym [osoby / udział % w populacji]
Polska	38 088 564	6 997 537 / 18,37%	22 631 307 / 59,42%	8 459 720 / 22,21%

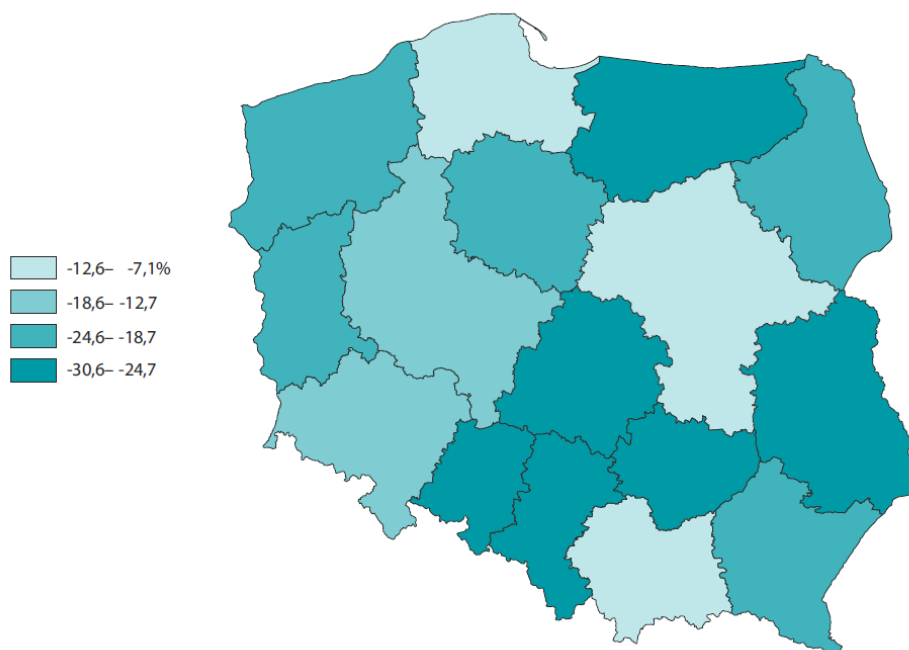
woj. pomorskie	2 358 256	464 904 / 19,71%	1 406 624 / 59,65%	486 728 / 20,64%
pow. kartuski	147 389	39 365 / 26,71%	86 701 / 58,82%	21 323 / 14,47%
gm. Chmielno	7 727	2 090 / 27,05%	4 444 / 57,51%	1 193 / 15,44%
gm. Kartuzy	34 211	8 057 / 23,55%	19 866 / 58,07%	6 288 / 18,38%
gm. Przdokowo	10 485	2 981 / 28,43%	6 189 / 59,03%	1 315 / 12,54%
gm. Sierakowice	20 420	6 107 / 29,91%	11 680 / 57,20%	2 633 / 12,89%
gm. Somonino	11 008	2 891 / 26,26%	6 649 / 60,40%	1 468 / 13,34%
gm. Stężycza	10 964	3 134 / 28,58%	6 295 / 57,42%	1 535 / 14,00%
gm. Sulęczyno	5 643	1 531 / 27,13%	3 181 / 56,37%	931 / 16,50%
pow. wejherowski	224 365	50 792 / 22,64%	135 168 / 60,24%	38 405 / 17,12%
gm. Linia	6 364	1 684 / 26,46%	3 773 / 59,29%	907 / 14,25%
gm. Łęczycze	12 041	2 980 / 24,75%	7 099 / 58,96%	1 962 / 16,29%

Gęstość zaludnienia	ludność na 1 km ²
Polska	121,8
województwo pomorskie	128,7
powiat kartuski	131,5
• gm. Chmielno	98,3
• gm. Kartuzy	165,7
• gm. Przdokowo	123,1
• gm. Sierakowice	112,1
• gm. Somonino	98,2
• gm. Stężycza	68,3
• gm. Sulęczyno	42,9
powiat wejherowski	174,6
• gm. Linia	53,1
• gm. Łęczycze	51,7

Według raportu Głównego Urzędu Statystycznego (Prognoza ludności na lata 2023-2060, Warszawa 2023) do roku 2060 liczba zamieszkałych w Polsce osób spadnie do 30,4 miliona.

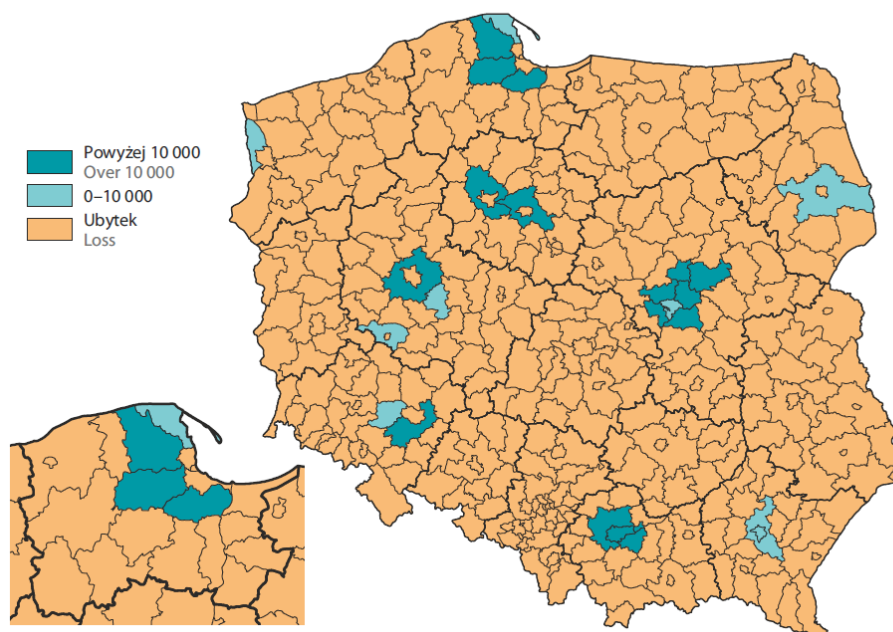
Najmniejszy (w skali kraju) ubytek ludności do 2060 r. będzie miał miejsce w dwóch województwach: pomorskim i mazowieckim - ponad 7 proc. W przypadku naszego regionu oznacza to 176 tys. mniej mieszkańców. W krótszej perspektywie, do 2040 r. wskaźnik ten w obu województwach wyniesie poniżej 1 procenta. Na Pomorzu będzie nas wówczas o ok. 16 tys. mniej - to tak, jakby z mapy zniknęło miasto wielkości Kartuz.

Prognozowana zmiana liczby ludności (w %) w województwach do 2060 r. w odniesieniu do 2022 r., według głównego scenariusza

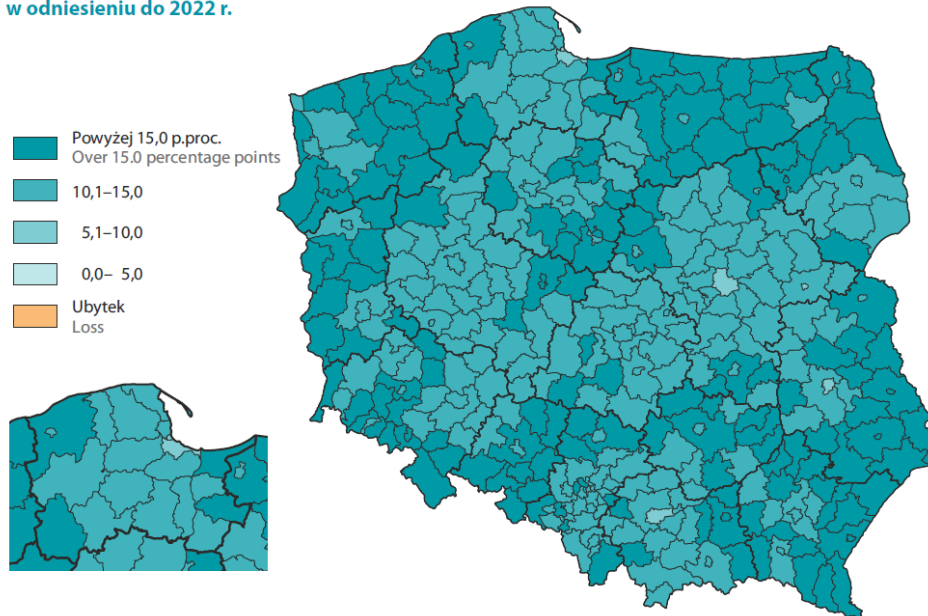
Prognozowany spadek liczby ludności dotyczy 91,1% powiatów do 2040 r. i 93,4% powiatów do roku 2060. Dla powiatu kartuskiego oraz wejherowskiego prognozuje się o obu okresach przyrost liczny ludności. Dla całego obszaru LGR w roku 2060 liczba ludności zwiększy się 15,81%, względem bazowego 2022 r. Jedynymi wg prognozy gminami z LGR które zanotują spadek ludności będą te z powiatu wejherowskiego: Linia i Łęczycze.

Przyrost liczby ludności do 2060 r. w porównaniu do 2022 r. według powiatów

W perspektywie do 2060 r. dla wszystkich powiatów przewidywany jest wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej, jednak w początkowym prognozowanym okresie w kilku powiatach przewidywany jest jego niewielki spadek.

Przyrost odsetka ludności (w punktach procentowych) w wieku 65 lat i więcej w 2060 r. w odniesieniu do 2022 r.

Gmina / grupa wiekowa	2023	2060	zmiana
Chmielno	7 811	9 150	17,14%
• 0-17	2 101	2 289	8,95%
• 18-59/64	4 407	4 835	9,71%
• 60+/65+	1 303	2 026	55,49%
Kartuzy	34 529	37 671	9,10%
• 0-17	8 101	8 492	4,83%
• 18-59/64	19 730	19 015	-3,62%
• 60+/65+	6 698	10 164	51,75%
Przodkowo	11 258	16 542	46,94%
• 0-17	3 171	3 814	20,28%
• 18-59/64	6 612	8 395	26,97%
• 60+/65+	1 475	4 333	193,76%
Sierakowice	20 927	22 482	7,43%
• 0-17	6 316	5 317	-15,82%
• 18-59/64	11 685	11 535	-1,28%
• 60+/65+	2 926	5 630	92,41%
Somonino	11 350	14 380	26,70%
• 0-17	2 959	3 241	9,53%
• 18-59/64	6 743	7 334	8,76%
• 60+/65+	1 648	3 805	130,89%
Stężycza	11 325	14 040	23,97%
• 0-17	3 119	3 108	-0,35%
• 18-59/64	6 484	7 310	12,74%
• 60+/65+	1 722	3 622	110,34%
Sulęczyno	5 732	7 550	31,72%
• 0-17	1 571	1 956	24,51%
• 18-59/64	3 149	4 157	32,01%
• 60+/65+	1 012	1 437	42,00%
Linia	6 408	5 986	-6,59%
• 0-17	1 671	1 211	-27,53%
• 18-59/64	3 760	3 150	-16,22%
• 60+/65+	977	1 625	66,33%
Łęczyce	12 001	10 308	-14,11%
• 0-17	2 860	1 973	-31,01%
• 18-59/64	7 081	5 253	-25,82%
• 60+/65+	2 060	3 082	49,61%

Gmina	Rok	Ruch naturalny			Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały		
		Urodzenia	Zgony	Saldo	Napływ / imigracja	Odływ / emigracja	Saldo
Chmielno	2023	107	72	35	88	83	5
	2060	123	94	29	73	84	-11
Kartuzy	2023	447	358	89	425	336	89
	2060	454	433	21	304	342	-38
Przodkowo	2023	163	67	96	242	114	128
	2060	199	172	27	174	146	28
Sierakowice	2023	297	153	144	172	214	-42
	2060	272	237	35	123	202	-79
Somonino	2023	158	88	70	166	111	55
	2060	173	155	18	122	123	-1
Stężycza	2023	157	87	70	175	115	60
	2060	160	155	5	126	130	-4
Sulęcyno	2023	72	67	5	84	57	27
	2060	100	67	33	68	72	-4
Linia	2023	70	62	8	74	82	-8
	2060	61	67	-6	29	62	-33
Łęczyce	2023	129	96	33	104	159	-55
	2060	97	133	-36	86	121	-35

2.5 Charakterystyka rybackości obszaru realizacji strategii

Tradycyjne zajęcia rybackie były od wieków elementem tożsamości lokalnych społeczności oraz źródłem utrzymania Kaszubów. Rybołówstwem zajmowano się na tym terenie od najdawniejszych czasów. Wokół „rybaczenia” tworzył się język i obyczaje. Licznie występujące na tym terenie jeziora obfitujące w ryby dostarczały ludności bogatego pożywienia. Na jeziorach rybacy używali czółen o płytkich dnach. Pływano dłubankami wykonanymi z wydrążonego pnia sosnowego. Poruszano te czółna przeważnie krótkim wiosłem, służącym również jako ster. Można też było przyczepić do nich żagiel, który był osadzany na „mieczu”. W okresie późniejszym stosować zaczęto czółna posiadające dno z kłody, zaś burty wykonane były z desek. Do połowów używano różnych typów sieci. Najważniejszą, używaną latem była tzw. „klepa”. Sieć taka miała kształt miecha z dwoma skrzydłami. Klepa wyposażona była w pływaki, ciężarki i liny plecione z korzeni sosny. Oprócz sieci rybacy używali wielozębnych ościeni do kłucia ryb, kaganków służących do zwabiania ryb światłem, sieci zastawnych, żaków. Latem i zimą łowiono ryby na wędkę. Latem stosowano wędkę z włosia końskiego, ale białego, żeby w wodzie była mało widoczna. Na końcu był haczyk z ostrzem i nieco wyżej „grzędza” ze śrutu myśliwskiego, a na powierzchni wody „putko” – pływak z kory.

Szczególne miejsce w tradycji rybackiej zajmowały połowy zimowe pod lodem. Używano do tego sieci zwanej „niewodem”, bardzo dużej i bardzo kosztownej, którą kupowano w Pucku. Do połowu niewodem potrzebne były również inne narzędzia: kołowrót na płozach „baba”, siekiery do rąbania lodu (przerębli), laski rybackie i szukarki.

Osobną gałąź rybołówstwa stanowiło też chwywanie raków. Zajmowali się tym specjaliści rybacy, którzy dzierżawili jeziora tylko w tym celu. Raki chwymano przy pomocy pułapek tzw. „pudeł” albo gołą ręką, w dzień i wieczorami przy świetle pochodni. Przy kupnie rozróżniano dwa gatunki: mniejszy na zupe, większe tzw. „olbrzymy” do jedzenia. Ażeby utrzymać raka w stanie żywym-układano je w kobiałkach warstwami, na przemian ze świeżymi pokrzywami.

Niestety około 1900 roku sprowadzono do jezior chmiieleńskich „mertę” – moczarkę kanadyjską, która spowodowała masowy pomór raków. (na podstawie „Jem jo rebok... Rybołówstwo na Kaszubach – tradycja i współczesność” wydanego LGR Kaszuby w 2014 r.).

W okresie międzywojennym rybołówstwo wobec obfitości wód stanowiło ważną gałąź zarobkowania ludności na Kaszubach. Zakładano spółki rybackie, tworzone gospodarstwa rybne, a ceny ryb były wysokie (na podstawie „Przewodniku po Szwajcarii kaszubskiej” 1936 Aleksandra Majkowskiego). Po 1945 roku rybołówstwo było ważnym aczkolwiek stopniowo tracącym na znaczeniu sektorem gospodarki powiatu.

Zanikająca tradycja „rybaczenia” nadal ma wpływ na język kaszubski i tradycje ludowe. Jest trwałym elementem kultury Kaszub, mającym swój wyraz w literaturze, malarstwie, muzyce. Łączy mieszkańców obszaru LGR Kaszuby poprzez wielopokoleniowe tradycje rodzinnego uprawiania rybactwa, które wpisuje się w charakter i mentalność Kaszubów.

Współczesne rybactwo wykorzystuje „kaszubskość” swojego biznesu i chroni wartości kulturowe. Niestety biznesowi temu często towarzyszy zmiana źródeł dochodu rodzin rybaków (przetwórstwo, agroturystyka) gdyż sam połów ryb jest niewystarczający.

Obecnie w sektorze rybackim na obszarze LSR działa ok. 170 podmiotów, w tym:

- 11 w sektorze akwakultury;
- 12 w sektorze handlu i przetwórstwa;
- 15 dzierżawców obwodów rybackich na wodach płynących;
- ponad 130 właścicieli/dzierżawców gruntów pod wodami stojącymi.

Dominująca postać gospodarstw rybackich na terenie LGR Kaszuby ma postać niewielkich, rodzinnych gospodarstw, które są przekazywane z pokolenia na pokolenie. Gospodarstwa rybackie prowadzone są przez rybaków w wieku 60+ lub przez domowników i kolejne pokolenia czynnych rybaków. Małe gospodarstwa rybackie nie wykorzystują zewnętrznych źródeł finansowania oraz potencjału własnych gospodarstw. Rybacy Ci często posiadają niskie kwalifikacje w zakresie stosowania innowacji, nowych technologii, zrównoważonej niebieskiej gospodarki oraz borykają się z ograniczeniami infrastrukturalnymi i technologicznymi własnych gospodarstw.

2.6 Zgodność obszaru realizacji strategii z zasadami horyzontalnymi

LGR Kaszuby zarówno we własnych działaniach jak i działaniach podejmowanych przez interesariuszy, którzy będą korzystać ze wsparcia w trakcie realizacji strategii zwracać będzie szczególną uwagę na zachowanie standardu minimum w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji oraz zasadą równości kobiet i mężczyzn. Lokalna Strategia Rozwoju i wszystkie inne dokumenty, na których opiera się działalność Lokalnej Grupy Rybackiej Kaszuby, są przykładem otwartości i inkluzji. Dokumenty te nie zawierają żadnych dyskryminujących zapisów. Równość płci zaś oznacza uwzględnienie istniejących proporcji między kobietami a mężczyznami na obszarze działania LGR, jak i dążenie do zwiększenia udziału mniej licznej grupy w ramach udzielanego wsparcia. Działania LSR są

zaplanowane w równości szans kobiet i mężczyzn poprzez propagowanie niestereotypowego przekazu, unikania podziału na zawody „męskie” i „żeńskie”, przypisywanie jednej płci określonych cech lub predyspozycji zawodowych. Strona www i wszystkie materiały tworzone są zgodnie z wytycznymi WCAG 2.1. W opracowaniach nie występują treści kierowane tylko do jednej płci, a proponowane przykłady, rysunki, logotypy nie faworyzują żadnej z płci. Pozwala to na równościowe zaangażowanie kobiet i mężczyzn. Zapewniona jest dostępność architektoniczna oraz wdrożone standardy ewaluacji osób o obniżonej sprawności motorycznej. Członkowie i pracownicy LGR są przeszkoleni w zakresie równości płci, jak i niedyskryminacji.

Dodatkowo LGR Kaszuby będzie premiować projekty, które zapobiegać będą wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną. Zapewni to wsparcie bez jakiegokolwiek dyskryminacji oraz umożliwi szeroką dostępność wszystkich rezultatów działań.

Zwracana będzie uwaga na organizowanie wydarzeń w miejscach bez barier, zapewnienie transportu dla wykluczonych komunikacyjnie, używania treści i języka zrozumiałego dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Działania opisane w strategii konstruowane są zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, które gwarantuje samostanowienie, decyzyjność i możliwość korzystania z usług przez osoby niepełnosprawne. Informować się ich będzie o możliwości skorzystania z usług dostępowych, języka migowego oraz asysty. Wszystkie materiały i pomoce opracowywać się będzie w formie dostępnej (np. elektronicznej z możliwością powiększenia druku lub odwrócenia kontrastu). Zagwarantowana jest dostępności biura LGR i innych miejsc realizacji strategii (szerokość drzwi, możliwość pokonania schodów, parking dla niepełnosprawnych, możliwość ewakuacji). Realizacja LSR ma pozytywnie wpłynąć na społeczne włączenie osób z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami oraz osoby, które są zagrożone wykluczeniem. Będzie to obejmować tworzenie miejsc pracy, usuwanie barier architektonicznych oraz inicjowanie miejsc spotkań i integracji społecznej.

LGR Kaszuby uważa, że zasady zrównoważonego rozwoju i DNSH mają kluczowe znaczenie w realizacji strategii, gdyż skupiają się one na promowaniu równowagi i harmonii między potrzebami ludzi, ochroną środowiska i trwałością społeczności. Stosowana jest równość i inkluzja w zakresie oferowanych działań. Promowany jest równy dostęp do usług (ciągła rekrutacja, transparentne zasady uczestnictwa). Przestrzega się prawa wszystkich ludzi, niezależnie od ich pochodzenia, płci, wieku, niepełnosprawności czy statusu społecznego. Zwalcza się dyskryminację, marginalizację i wykluczenia społeczne. Misją LGR jest budowanie bardziej sprawiedliwej i zintegrowanej społeczności, poprawa jakości życia, dobrostanu i satysfakcji społecznej, uwzględniając różnorodność potrzeb i aspiracji różnych grup społecznych. LGR promuje uczenie się przez całe życie, rozwijanie umiejętności i kompetencji potrzebnych do zatrudnienia oraz aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie. Lokalna społeczność jest zaangażowana w procesy podejmowania decyzji, planowanie i realizację strategii, co promuje partycypację społeczną, demokrację i odpowiedzialność obywatelską.

Zasada DNSH – nie czyni poważnych szkód zobowiązuje LGR do racjonalnego gospodarowania zasobami. Dokumentacja i korespondencja będzie miała formę elektroniczną. Nie będą drukowane zbędne materiały. W trakcie trwania wydarzeń zapewniony będzie poczęstunek zorganizowany według idei DNSH - papierowe lub wielorazowe naczynia, lokalne produkty, zdrowa żywność. Zasada DNSH będzie szczególnie przestrzegana w zamówieniach publicznych. Kryteria środowiskowe zostaną opisane w dokumentacji przetargowej i będą analizowane w trakcie wyboru oferentów. Podczas

zakupu sprzętów będzie się zwracać uwagę na ślad węglowy, kwestie odpowiedzialności środowiskowej (wykorzystywanie towarów i technologii zero emisyjnych, naturalne surowce, polityka zero waste). Zasadę DNSH będzie też się przestrzegać w trakcie organizacji spotkań - dbać się będzie o segregację śmieci, nie będzie się produkować nadmiernie śmieci. Wszystkie realizowane typy działań nie będą miały żadnego negatywnego wpływu na środowisko. W biurze LGR wdrożone będą zasady: [1] ograniczenie zużycia jednorazowej zastawy stołowej na rzecz zastawy wielokrotnego użytku; [2] segregacja odpadów; [3] ograniczenia nadmiernego zużycia wody i energii elektrycznej; [4] minimalizowanie zużycia zasobów w postaci papieru; [5] drukowanie i kopiowanie obustronne w trybie oszczędnym; [6] ograniczanie ilości druku oraz drukowanie materiałów „na życzenie” zamiast „na zapas”; [7] dążenie do wprowadzenia elektronicznego obiegu dokumentów; [8] przesyłanie materiałów w formie elektronicznej / e-mail.

Rozdział III - Udział społeczności w przygotowaniu Lokalnej Strategii Rozwoju

3.1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces przygotowania strategii

Partycypacja/współdecydowanie w sprawach, które bezpośrednio dotyczą społeczności są najskuteczniejszym sposobem wykorzystywania wiedzy lokalnych liderów i angażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Partycypacja jest gwarantem dialogu społecznego oraz zakłada partnerskie relacje pomiędzy wszystkimi interesariuszami. Planowane zmiany i rozwiązania ustala się w trakcie dyskusji, która często generuje nowe, ciekawe i wielowariantowe rozwiązania. Takie rozwiązania są bardziej funkcjonalne i trwalsze, a decyzje bardziej akceptowalne społecznie. Interesariusze czują się bardziej związani z podejmowanymi decyzjami. LGR Kaszuby podjęło szereg inicjatyw i działań oraz wykorzystało najróżniejsze narzędzia i metody w celu partycypacyjnego przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju. Dokument ten, tworzony był przez zespół złożony z przedstawicieli: [1] jednostek samorządu terytorialnego, [2] organizacji pozarządowych, [3] lokalnego biznesu, [4] rybaków oraz [5] nieformalnych grup społecznych ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem np. kobiet, seniorów, młodzieży. Na stronie internetowej LGR Kaszuby i gmin członkowskich pojawiały się cykliczne informacje o postępie prac nad dokumentem oraz zaproszenia dla lokalnej społeczności namawiające do współdecydowania w ich sprawie. Obiektywną i krytyczną analizę danych zebranych w procesie budowania LSR zapewnił ekspert zewnętrzny, który był doradcą w procesie. Wykorzystano narzędzia partycypacyjne – spotkania bezpośrednie, wywiady fokusowe, biały wywiad/desk reaserch (analiza dostępnych danych jawnych) w celu dokonania diagnozy i określenia potrzeb strukturalno-funkcjonalnych. Przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców terenu LGR Kaszuby, gdzie respondenci mogli określić pożądane kierunki rozwoju oraz wskazać problemy i potrzeby swojej gminy. W trakcie spotkań bezpośrednich dokonano wstępnej analizy SWOT oraz określono problemy mieszkańców. Na tej podstawie określono cele główne i uzupełniające strategii oraz określono typy interwencji. Robocza wersja dokumentu strategii poddana została konsultacjom społecznym (bezpośrednim w siedzibie LGR oraz w formie elektronicznej). Raporty i wnioski z konsultacji zamieszczone zostały na stronie internetowej. Dzięki licznym spotkaniom konsultacyjnym mieszkańcy mogli złożyć propozycje dotyczące kierunków rozwoju oraz przedstawić własne propozycje planowanych działań. W ramach konsultacji społecznych odbywały się spotkania grupowe i indywidualne oraz spotkania z ekspertami. Po zakończeniu spotkań uzupełniano lub przeformułowywano zapisy strategii i publicznie je udostępniano. Wykorzystano w nim dobre praktyki i doświadczenia z wcześniej opracowywanych i realizowanych strategii rozwoju. Proces tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGR

Kaszuby był jawny i dostępny dla wszystkich interesariuszy. Dzięki zaangażowaniu interesariuszy w procesy partycypacyjne udało się wypracować optymalne zapisy dotyczące monitoringu i ewaluacji, zasad wyboru projektów w konkursach i grantach oraz samego podziału środków. Propozycje były poddawane konsultacjom i modyfikacjom. Proces budowy LSR wspierano różnorodnymi metodami zachęty do udziału, w tym: [1] przystępne przekazywanie informacji, [2] promowanie aktywności przy tworzeniu strategii poprzez Internet, tablice ogłoszeń i media społecznościowe, [3] bieżące aktualizowanie dedykowanej strony internetowej, [4] zaangażowanie ekspertów i lokalnych liderów do procesu, [4] przyjazna i dostosowana komunikacja oraz [5] uwzględnianie opinii respondentów.

Prace nad LSR podzielono na pięć etapów, każdy z różnymi metodami współudziału społeczności lokalnej, bazując na doświadczeniu i zgłaszanych potrzebach. Pierwszy etap dotyczył określenia mapy potrzeb i potencjałów wynikająca z diagnozy społeczno-gospodarczej obszaru LGR. Drugi etap umożliwił opracowanie analizy SWOT, który w konsekwencji pozwolił na określenie lokalnych kryteriów i uwarunkowań rozwoju, a to doprowadziło do wyboru celów strategii (etap trzeci). Prace nad dokumentem zamykało opracowanie zasad wyboru operacji oraz zasad monitorowania i ewaluacji (etapy czwarty i piąty).

Za opracowanie strategii odpowiedzialny był Zarząd LGR, który funkcję zredagowania dokumentu powierzył zewnętrznemu ekspertowi i pracownikom Biura LGR. Wsparcie w pracach koncepcyjnych zadeklarowali Członkowie LGR, Zarząd oraz pracownicy Biura LGR, którzy w większości byli zaangażowani w opracowanie poprzedniej strategii rozwoju. Powołano grupę roboczą (15 osób), której skład odzwierciedlał różne grupy interesów obszaru LGR - wśród niej znaleźli się przedstawiciele sektora rybackiego, gospodarczego, społecznego oraz publicznego. Grupa ta pełniła rolę opiniodawczo-doradczą w zakresie m.in. opracowania celów i kryteriów wyboru operacji, konsultacji poszczególnych rozdziałów LSR, podziału środków. Wszyscy członkowie grupy zostali poinformowani o zasadach opracowania LSR. Również na bieżąco śledzili informacje i wytyczne z MRIRW dotyczące w/w dokumentu.

Prace nad dokumentem rozpoczęto od opracowania diagnozy obszaru, opartej na jawnych źródłach ogólnodostępnych (biały wywiad/desk research). Dane te pozyskiwano ze specjalistycznych stron internetowych, stron internetowych samorządów tj. gmin, powiatów i województwa, strategii gminnych, powiatowych i wojewódzkich, źródeł statystyki publicznej (bank danych lokalnych), biuletynów branżowych, opracowań i danych uzyskanych od urzędów pracy, czy innych opracowań specjalistycznych. Zapisy diagnozy zostały **zweryfikowane przez jednostki samorządu terytorialnego – Urzędy Gmin i Starostwa Powiatowe**, co miało na celu potwierdzenie ogólnie znanych zjawisk społecznych i gospodarczych, mających wpływ na formułowanie celów. Diagnozę uzupełniono także o wyniki badań społecznych przeprowadzonych metodą ankietową. Ankiety skierowane były do trzech typów respondentów: rybaków, mieszkańców oraz osób prowadzących działalność turystyczną i dotyczyły potrzeb, problemów charakterystycznych dla tych grup oraz propozycji ich rozwiązania. Dostarczyły one także informacji na temat projektów planowanych do realizacji w ramach LSR (głównie rybackich). Uzyskano zwrotnie ponad 120 ankiet. Taki dobór grup docelowych badania pozwalał odpowiedzieć na szereg pytań, których zakres uwzględniono w analizie SWOT.

Badanie przeprowadzono za pomocą **ankiety drukowanej i internetowej** zamieszczonej na stronie www LGR, umożliwiającej dotarcie do szerokiego grona respondentów. Zaskakujące było jednak to, że większy okazał się odzew respondentów ankiet papierowych niż internetowych. Tak duża

aktywność możliwa był dzięki zaangażowaniu pracowników Biura LGR Kaszuby oraz partnerskich samorządów, które dystrybuowały ankiety wśród mieszkańców i osób odwiedzających urzędy.

Po zakończeniu wstępnej fazy budowy LSR rozpoczęto **cykl spotkań konsultacyjnych**, kierowanych do różnych grup interesu lub do ogółu mieszkańców. Przyjęto przede wszystkim **warsztatową i dyskusyjną metodę konsultacji** jako najbardziej efektywną i pozwalającą na bieżące i bezpośrednie zaangażowanie uczestników. Na każdym ze spotkań prezentowano główne założenia strategii metodą mini wykładów, prezentowano projekt analizy SWOT, do której, w wyniku dyskusji, wnoszono uwagi. Większość zgłaszanych uwag było uwzględnianych i na bieżąco korygowanych. Zebrany materiał posłużył do opracowania kolejnych rozdziałów dokumentu. Cele, przedsięwzięcia, wskaźniki i kryteria wyboru operacji sformułowano podczas **spotkań bezpośrednich**, które dodatkowo zweryfikowano on-line. Przy budowie LSR uwzględniono także **wnioski składane przez osoby odwiedzające Biuro LGR**, szczególnie dotyczące typów operacji planowanych do realizacji w ramach LSR i głównych kierunków rozwojowych obszaru LGR Kaszuby. Osoby te wypełniały formularze, w których zgłaszały swoje wnioski i propozycje. Na etapie planowania przedsięwzięć ważną okazała się też współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, które przekazywały **informacje o planowanych działaniach zaplanowanych w swoich strategiach rozwoju**. Szczególną współpracę wykazali rybacy w zakresie udostępniania formularzy RRW niezbędnych do wyliczenia prognozy rybackości.

3.2 Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze realizacji strategii

Konsultacje społeczne są częścią procesu budowania wspólnoty lokalnej. Polegają one na poznawaniu perspektyw i potrzeb wszystkich interesariuszy procesu oraz partycypacyjnego poszukiwania konkretnych rozwiązań, które w konsekwencji mają doprowadzić do zwiększenia dobrostanu i poprawy jakości życia. Sprawne przeprowadzenie konsultacji wymaga określenia podstawowych standardów, wskazania kluczowych zasad i uszczegółowienia reguł, które powinny być wdrażane i przestrzegane przez wszystkie podmioty. Konsultacje społeczne są też naturalną i logiczną formą dialogu, który odpowiednio prowadzony niesie zrozumiałe i odczuwalne korzyści.

Kanon lokalnych konsultacji społecznych opracowany przez Fundację Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych (FISE) opiera się na siedmiu zasadach konsultacji. Jest to **dobra wiara** - konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji. Są **powszechne** i każdy zainteresowany tematem może uczestniczyć w konsultacjach i swobodnie wyrazić swój pogląd. Informacje o celu, regułach i wynikach procesu są **przejrzyste** i dostępne oraz **responsywne**.

Konsultacje muszą być dobrze **skoordynowane** i powinny mieć gospodarza biorącego udział za jego organizację. Proces musi być przewidywalny i powinien być prowadzony w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły. Choć poszczególni uczestnicy konsultacji mają prawo przedstawiać swój partykularny interes, to ostateczne decyzje podejmowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji powinny reprezentować **interes publiczny i dobro ogólne**.

Wszystkie te zasady zostały wykorzystane w procesie konsultacji społecznych LSR przygotowywanej przez LGR Kaszuby. Dodatkowo w procesie konsultacji wykorzystywano narzędzia i metody opracowane w strategii komunikacyjnej z poprzedniego okresu programowania

Wykaz spotkań konsultacyjnych:

Lp.	Grupa	Analizy i ekspertyzy	Termin realizacji	Produkt
-----	-------	----------------------	-------------------	---------

1	Członkowie LGR	Opracowanie materiałów wyjściowych koncepcji i metodologii tworzenia LSR	Październik 2023	Prezentacja założeń metodologicznych
2	Lokalna społeczność	Opracowanie materiałów wyjściowych koncepcji i metodologii tworzenia LSR	Październik 2023	Prezentacja założeń metodologicznych
3	Rybacy	Opracowanie materiałów wyjściowych koncepcji i metodologii tworzenia LSR	Październik 2023	Prezentacja założeń metodologicznych
4	Młodzież	Diagnoza potencjału LGR Kaszuby (opracowanie narzędzi badawczych, moderacja warsztatów oraz analiza i korekta wyników) – warsztat	16 października 2023	Kwestionariusze ankiet Diagnoza obszaru LGR Mapa potrzeb
5	Rybacy	Diagnoza potencjału LGR Kaszuby (opracowanie narzędzi badawczych, moderacja warsztatów oraz analiza i korekta wyników) – warsztat	16 października 2023	Kwestionariusze ankiet Diagnoza obszaru LGR Mapa potrzeb
6	Członkowie LGR	Opracowanie i analiza pytań z kwestionariusza ankietowego przygotowanego na potrzeby badań grup interesariuszy	Listopad 2023	Kwestionariusze ankiet
7	Członkowie LGR	Analiza, weryfikacja i recenzja wyników badań	Grudzień 2023	Wyniki badań ankietowych
8	Lokalna społeczność	Analiza, weryfikacja i recenzja wyników badań	grudzień 2023	Wyniki badań ankietowych Analiza SWOT
9	Rybacy	Analiza, weryfikacja i recenzja wyników badań	grudzień 2023	Wyniki badań ankietowych Analiza SWOT
10	Organizacje pozarządowe	Moderacja oraz analiza wyników częściowych warsztatów planowania (SWOT) przeprowadzonych z udziałem przedstawicieli grup docelowych LSR – warsztat	05 grudnia 2023	Wyniki badań ankietowych Analiza SWOT Macierzy oddziaływań potencjału i otoczenia
10	Kobiety	Moderacja oraz analiza wyników częściowych warsztatów planowania (SWOT) przeprowadzonych z udziałem przedstawicieli grup docelowych LSR – warsztat	05 grudnia 2023	Wyniki badań ankietowych Analiza SWOT Macierzy oddziaływań potencjału i otoczenia
11	Mieszkańcy	Moderacja warsztatu poświęconego analizie wyników warsztatów SWOT i badania ankietowego przeprowadzonych z udziałem przedstawicieli grup docelowych LSR – warsztat	06 marca 2024	Matryca SWOT Macierze oddziaływań potencjału i otoczenia Analiza celów rozwojowych (projekt)
12	Kobiety	Analiza, weryfikacja i recenzja wyników warsztatu planowania,	14 marca 2024	Matryca SWOT Macierze oddziaływań

		poświęconego opracowaniu ostatecznej wersji matrycy SWOT, z udziałem przedstawicieli grup docelowych – warsztat		potencjału i otoczenia Analiza celów rozwojowych (projekt)
13	Seniorzy	Analiza, weryfikacja i recenzja wyników warsztatu planowania, poświęconego opracowaniu ostatecznej wersji matrycy SWOT, z udziałem przedstawicieli grup docelowych – warsztat	14 marca 2024	Matryca SWOT Macierze oddziaływań potencjału i otoczenia Analiza celów rozwojowych (projekt)
14	Członkowie LGR	Weryfikacja komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi	kwiecień – czerwiec 2024	Matryca komplementarności LSR
15	Członkowie LGR	Opracowanie materiałów wyjściowych do założeń i narzędzi do systemu monitoringu i ewaluacji LSR	kwiecień – czerwiec 2024	Prezentacja systemu monitoringu i ewaluacji LSR wraz z propozycjami narzędzi
16	Jednostki Samorządu Terytorialnego	Analiza relacji zawartych w LSR przedsięwzięć bądź działań mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko LSR w stosunku do obowiązujących na obszarze LGR dokumentów strategicznych,	lipiec – sierpień 2024	Prezentacja wyników analizy wraz z wnioskami
17	Jednostki Samorządu Terytorialnego	Moderacja warsztatów konsultacyjnych poświęconych prezentacji roboczej wersji strategii – warsztat	13 sierpnia 2024	Dokument LSR
18	Rybacy	Moderacja warsztatów konsultacyjnych poświęconych prezentacji roboczej wersji strategii – warsztat	13 sierpnia 2024	Dokument LSR
19	Członkowie LGR	Prezentacja dokumentu	27 sierpnia 2024	Dokument LSR

3.3 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii

Funkcjonowanie LGR Kaszuby zarówno na każdym etapie realizacji działań statutowych, jak i wdrażania strategii rozwoju jest oparte na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji dwustronnej. Wyraża się to w stosowaniu różnorodnych narzędzi i metod partycypacyjnych (nie tylko formalnych), które mają zagwarantować włączenie lokalnej społeczności w proces wdrożenia i realizacji strategii. LGR Kaszuby wykorzystując doświadczenia z poprzednich lat współpracy zaplanowała szereg działań animacyjnych, które mają zwiększyć skuteczność oddziaływania projektów związanych z podejmowaniem, rozwijaniem i przebranżowieniem działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem rybactwa oraz pielęgnowaniem wspólnoty i podtrzymywaniem lokalnych tradycji regionu. Wdrożenie tych rozwiązań ma doprowadzić do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zmiany mającej na celu udoskonalenie produktów, usług, procesów, organizacji lub nowego sposobu wykorzystywania/ochrony istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Skuteczna i transparentna komunikacja z wszystkimi interesariuszami strategii, równe traktowanie wszystkich potrzeb oraz przejrzyste określanie zasad i regulaminów umacniają pozycję LGR Kaszuby i zwiększają poziom zaufania społecznego do tego stowarzyszenia oraz przedmiotu jego działalności. Sposób komunikacji LGR został zaplanowany tak, by być zrozumiałym dla każdego odbiorcy. Do komunikacji wykorzystywane będą głównie narzędzia cyfrowe, które mają szerokie spectrum oddziaływania, wysoki poziom standaryzacji, a przy tym zapewniają bezstronność i obiektywizm oceny. Narzędzia te są szczególnie dostępne dla osób młodych oraz przedsiębiorców, którzy w swojej działalności wykorzystują rozwiązania cyfrowe w swojej codziennej pracy. Będą to badania ankietowe, badania poziomu zadowolenia, wywiady indywidualne i grupowe. Wykorzystywana też będzie strona internetowa i portale społecznościowe LGR. W przypadku osób np. seniorów, osób ze specjalnymi potrzebami, które to mogą być wykluczone cyfrowo i komunikacyjnie dostępne będą narzędzia i metody tradycyjne np. papierowe ankiety, wywiady indywidualne i spotkania bezpośrednie. Dostępne będą formularze i badania papierowe, które będą znajdowały się w siedzibie/biurze LGR, ale też będą dostępne w miejscach publicznych, które odwiedza dana grupa (np. biblioteka, urząd gminy, klub seniora, świetlica wiejska). Osoby te będą mogły wyrazić swoją opinię podczas konsultacji telefonicznych lub spotkań bezpośrednich.

LGR Kaszuby jest otwarta na wdrożenie nowych form komunikacji jeżeli pojawi się tylko taka potrzeba.

Mając na uwadze doświadczenie z poprzedniego okresu programowania nadal podstawowymi źródłami informacji będą: biuro LGR, szkolenia, warsztaty, konsultacje, doradztwo, strona internetowa i portale społecznościowe LGR, spotkania on-line, badania ankietowe, informacje zamieszczane na tablicach ogłoszeń i inne, dostosowane do rodzaju i potrzeb przekazywanych informacji oraz oczekiwań odbiorców.

Na stronie internetowej LGR zostaną zamieszczone najważniejsze dokumenty dotyczące funkcjonowania, takie jak statut, regulaminy, informacje dotyczące godzin pracy biura oraz harmonogramy naborów wniosków, zasady doradztwa, a także dokumenty bezpośrednio związane z wdrażaniem strategii rozwoju tj. procedury wyboru, lokalne kryteria wyboru, dokumenty aplikacyjne, dokumenty konkursowe oraz wyniki wyborów wniosków. Również tam opisane będą zasady komunikacji, doradztwa i szkoleń oraz wzory ankiet monitorujących, sprawozdania z realizacji LSR, wyniki badań (monitorujących i ewaluacyjnych). W celu optymalizacji procesów towarzyszących wdrażanej strategii stworzona zostanie baza dobrych praktyk, która zapewniac będzie trwałość zaproponowanych rozwiązań. Dodatkowo w celu zachęcania do szukania innowacyjnych rozwiązań, przed każdym naborem planowane będą spotkania informacyjne i warsztatowe, które podejmować będą kluczowe zagadnienia i przykłady działań.

Informacje w zakresie bieżącej działalności, sposobów komunikacji i realizowanych naborów wniosków będą dostępne także w biurze LGD oraz na lokalnych tablicach ogłoszeń. Na profilu społecznościowym, który staje się coraz popularniejszym narzędziem komunikacji, oprócz informacji w zakresie bieżącego funkcjonowania LGD, będą organizowane konkursy i działania aktywizacyjne, służące budowaniu relacji z partnerami i beneficjentami. Komentarze na platformach społecznościowych stanowią cenne źródło informacji o potrzebach lokalnej społeczności. Pracownicy Biura LGD nadal będą świadczyć bezpłatne doradztwo, zgodnie z regulaminem i powszechnie dostępnymi zasadami doradztwa. Było ono wysoko oceniane przez beneficjentów w poprzedniej

perspektywie i dawało wymierne efekty w postaci lepszej jakości dokumentacji aplikacyjnej, dlatego od początku wdrażania LSR będzie możliwe korzystanie z tej formy pomocy.

Ponadto przez wiele lat funkcjonowania i współpracy z partnerami z różnych grup interesu/sektorów (jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, rybacy seniorzy) LGR Kaszuby posiada bogatą bazę kontaktów, która będzie doskonałym narzędziem informacyjno-promocyjnym na etapie wdrażania LSR.

Dodatkowo LGR Kaszuby będzie utrzymywać relacje z mieszkańcami, partnerami i beneficjentami poprzez udział w imprezach organizowanych na obszarze LSR. Stoisko LGR na tego typu wydarzeniach, w poprzednim okresie programowania cieszyło się dużą popularnością i nadal będzie źródłem informacji na temat działalności i planowanych naborów.

Rozdział IV - Analiza SWOT obszaru realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz wnioski wynikające ze SWOT

Analiza SWOT jest metodą analityczną służącą porządkowaniu informacji. Jest to pierwszy etap analizy strategicznej, który polega na ocenie mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń. Mocne strony wskazują na te elementy i cechy charakterystyczne, które są atutem analizowanego obszaru i stanowią o jego przewadze. W oparciu o te obszary budowana jest konkurencyjność danego obszaru. Natomiast słabe strony wskazują braki i problemy, które powinny zostać ograniczone lub usunięte.

Analiza SWOT została opracowana w oparciu o syntetyczną diagnozę społeczno-gospodarczą gmin wchodzących w skład LGR Kaszuby i w ogólnym zarysie pokazuje kluczowe aspekty, które należy uwzględnić planując długofalowy rozwój tego obszaru.

Wnioski z analizy wypracowano zgodnie z modelem partycypacyjnym w trakcie warsztatów grup roboczych w których uczestniczyli liderzy i przedstawiciele wszystkich interesariuszy strategii.

4.1 Tabela SWOT

Mocne strony obszaru realizacji LSR

Bogactwo przyrody i różnorodność krajobrazu naturalnego.
Czyste powietrze i wyjątkowe zasoby przyrodnicze- lasy, jeziora, rzeki.
Atrakcje archeologiczne, zabytki, pomniki przyrody, obszary chronione.
Stały rozwój infrastruktury turystycznej i promocja szlaków turystycznych.
Pozytywny wpływ na gospodarkę rolną programów rolno środowiskowych.
Rozwinięte przetwórstwo rolno spożywcze i rolnictwo ekologiczne.
Brak uciążliwego przemysłu.
Duża liczba względnie młodych pracowników.
Niewielka skala bezrobocia.
Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców (szczególnie mikro i małych przedsiębiorstw).
Chęć podnoszenia kwalifikacji mieszkańców oraz duże zainteresowanie rozwojem własnych umiejętności.
Atrakcyjna lokalizacja – bliskość Trójmiasta.

Dobra lokalizacja siedziby LGR Kaszuby w centrum obszaru działania, we wsi o bardzo wysokim potencjale turystycznym.

Wysoka atrakcyjność osiedleńcza - duża liczba mieszkańców, relatywnie duża gęstość zaludnienia jak na obszary wiejskie.

Wysoki poziom przyrostu naturalnego.

Rozwój transportu zbiorowego dzięki uruchomieniu Pomorskiej Kolei Metropolitalnej.

Poprawa infrastruktury transportowej poprzez samorządowe inwestycje drogowe.

Sprawny system ratownictwa medycznego.

Skutecznie realizowane przez powiat i samorządy projekty społeczne, edukacyjne, profilaktyczne.

Rozwój infrastruktury gmin i powiatów- remonty i modernizacje placówek użyteczności publicznej, miejsc rekreacji i wypoczynku.

Szeroka oferta edukacyjna – formalna i nieformalna.

Dostęp do szerokopasmowego Internetu w większych miejscowościach.

Wysoki poziom kapitału społecznego i rosnąca aktywność mieszkańców wsi.

Aktywność kobiet w lokalnych organizacjach, Kołach Gospodyń Wiejskich.

Duża liczba i dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Zaangażowanie LGR w działania na rzecz lokalnej społeczności.

Doświadczenie LGR w realizację projektów edukacyjnych.

Żywa kultura kaszubska.

Wielopokoleniowa tradycja rybaczenia wpisująca się w tradycję Kaszubów.

Stałe wspieranie działalności kulturalnej – promocja artystów, duża liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie LGR Kaszuby.

Partnerstwo samorządów i lokalnej społeczności.

Słabe strony obszaru realizacji LSR

Niekorzystne procesy demograficzne – migracje, starzenie się, które powodują marginalizacja niektórych miejscowości.

Niezadawalający poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym.

Brak siły roboczej w rolnictwie. Niska wydajność pracy w tym sektorze.

Relatywnie słabe nasycenie firmami oraz brak zachęt dla inwestorów zewnętrznych.

Bliskość trójmiejskiego rynku pracy drenażuje lokalny rynek pracy i powoduje utratę specjalistów.

Odptyw młodych ludzi do Trójmiasta.

Niskopłatne i niskiej jakości lokalne miejsca zatrudnienia.

Niska dochodowość rybactwa. Rybacy nie wykorzystują w pełni potencjału własnych gospodarstw i nie generują dodatkowego dochodu.

Kwalifikacje pracowników niedostosowane do potrzeb nowoczesnej gospodarki (nowe technologie, usługi cyfrowe).

Rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

Niewystarczający poziom świadomości ekologicznej, wiedzy o zmianach klimatu oraz praktyk prośrodowiskowych mieszkańców wsi.

Wciąż widoczne braki w rozwoju infrastruktury transportowej, rekreacyjnej i społecznej.

Słaba infrastruktura turystyczna w mniejszych miejscowościach.

Niedostateczne rozpoznanie stanu jezior leżących na terenie LGR Kaszuby.
Dewastacja jezior poprzez procesy naturalne – eutrofizacja oraz działania antropogeniczne człowieka.
Brak systemu monitoringu ścieków i odpadów wokół jezior leżących na terenie LGR Kaszuby.
Liczne bariery architektoniczne i utrudnienia z korzystania z linii brzegowej jezior, pomostów i plaż dla osób niepełnosprawnych.
Niewystarczająca efektywność działań promocyjnych, słaba promocja gospodarcza obszaru LGR.
Niewystarczające wykorzystanie zasobów regionu do tworzenia pakietów turystycznych.
Brak kompleksowej informacji turystycznej i słaba promocja obiektów historycznych.
Brak ładu przestrzennego.
Nieefektywne zagospodarowanie odpadów komunalnych.
Braki w gospodarce ściekowej na obszarach wiejskich.
Wymagająca rozbudowy sieć wodno-kanalizacyjna.
Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.

Niewystarczająca promocja przetwórstwa rolno-spożywczego w Trójmieście.
Słabe zagospodarowanie zlewni jezior (spływy wód opadowych).
Niewystarczająca informacja o możliwościach inwestycyjnych w zakresie działań proekologicznych.
Zły stan techniczny infrastruktury drogowej, brak obwodnicy Kartuz i Sierakowic.
Brak wystarczającej liczby połączeń komunikacji zorganizowanej między małymi miejscowościami.

Niewystarczająca edukacja w zakresie przedsiębiorczości i orientacji zawodowej.
Coraz słabsze podtrzymywanie tradycji dziedziczenia zawodu wśród rybaków.
Brak wsparcia psychologicznego i psychoterapeutycznego dla dzieci i młodzieży oraz osób w kryzysie.
Rozdrobienie sektora organizacji pozarządowych, duża konkurencja.
Trudności w dostępie do specjalistycznego poradnictwa zdrowotnego.
Wysokie uzależnienie części mieszkańców od pomocy społecznej.
Trudności w realizacji zadań i projektów o charakterze ponadgminnym.
Brak poczucia przynależności i tożsamości wynikającej ze słabej integracji rybaków, wędkarzy, hodowców ryb.
Straty w rybostanie dokonywane przez kłusownictwo i żerowanie ptaków.

Szanse strony obszaru realizacji LSR

Walory przyrodnicze i turystyczne obszaru LSR.
Atrakcyjna lokalizacja.
Wzrost zamożności mieszkańców.
Rozwój gospodarczy obszarów wiejskich w oparciu o nowe modele biznesowe i biogospodarkę.
Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa.
Trendy pro-środowiskowe, wzrost znaczenia zachowań proekologicznych.
Wysokie walory środowiskowe i kulturowe umożliwiające rozwój turystyki.
Zmiana stylu życia.
Większa długość życia i aktywności mieszkańców.
Rozwój ekonomii wolnego czasu. Nowe trendy konsumpcyjne.
Rozwój zapotrzebowania na usługi turystyczne.

Rozwój cyfryzacji. Wzrost zainteresowanie i umiejętności posługiwania się nowymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi.
Rosnący stopień informatyzacji jednostek sektora publicznego, biznesu i obywateli.
Rozwój obszarów wiejskich przy trasie reaktywowanych połączeń kolejowych.
Pozyskiwanie większych funduszy zewnętrznych, głównie z UE.
Wprowadzenie ładu przestrzennego.
Budowa obwodnic Kartuz, Sierakowic oraz Trasy Kaszubskiej.
Dalsza integracja regionu w ramach Obszaru Metropolitalnego Gdańsk- Gdynia-Sopot.
Rozwój kształcenia ustawicznego i kształcenia przez całe życie.
Rozwój gospodarki opartej na wiedzy.
Wykorzystanie mediów społecznościowych do prowadzenia efektywnej promocji.
Zwiększenie atrakcyjności terenu poprzez skuteczną promocję.
Rozwój przedsięwzięć opartych o partnerstwo publiczno-prywatne.
Wzrost PKB i PNB wynikający ze wzrostu liczby mieszkańców i przedsiębiorców.

Zagrożenia strony obszaru realizacji LSR

Postępujący proces starzenia się społeczeństwa
Wyższe zagrożenie ubóstwem
Rosnąca dysproporcja w zakresie dostępu do infrastruktury technicznej i społecznej oraz podstawowych usług
Wykluczenie cyfrowe i technologiczne małych miejscowości
Wpływ zmian klimatu na obszary wiejskie
Konflikty pomiędzy ludnością napływową, a rdzennymi mieszkańcami obszarów wiejskich.
Migracja ludności i jej wpływ na lokalną tożsamość.
Degradacja środowiska życia człowieka (antropopresja)
Degradacja i zagrożenie środowiska naturalnego (zanieczyszczenie i nadmierna ekspansja lasów, jezior, rzek)
Konflikt między turystyką, a ekologią
Brak skutecznej i efektywnej ochrony środowiska
Niekontrolowany rozwój ruchu turystycznego
Obniżenie poziomu bezpieczeństwa
Niewspółmierny rozwój infrastruktury do tempa przyrostu mieszkańców

4.2 Wnioski wynikające z analizy SWOT dla całości obszaru realizacji strategii

Zastosowanie szerokiego wachlarza metod partycypacji na poszczególnych etapach budowy LSR pozwoliło na identyfikację problemów hamujących rozwój, a następnie istotnych grup docelowych, które mają kluczowe znaczenie dla założeń oraz zrównoważonego rozwoju obszaru LSR.

4.2.1 Wnioski wynikające z identyfikacji problemów

Zmiany klimatyczne są jednym z największych zagrożeń środowiskowych, społecznych i ekonomicznych nie tylko regionalnych ale i globalnych. Aktualnie dostrzec można nasilenie zdarzeń ekstremalnych, do których należą m.in. susze, fale upałów, ulewne deszcze, huraganowe wiatry (nawałnica w gminach Sulęczyno i Sierakowice w sierpniu 2017 r.), intensywne burze oraz powodzie, które skutkują ogromnymi stratami materialnymi oraz zubożeniem zasobów naturalnych. Globalne ocieplenie klimatu wpływa na podnoszenie się poziomu wody w zbiornikach wodnych, rosną szkody i

zagrożenia z tym związane na obszarach zurbanizowanych oraz rolniczych. Jednocześnie postępująca od ponad dwóch stuleci degradacja środowiska przyrodniczego, związana z efektami kolejnych faz rewolucji przemysłowej generuje szereg dodatkowych problemów. Systematyczne pogarszanie się stanu środowiska naturalnego poprzez zanieczyszczanie gleb, wód i atmosfery powoduje ubożenie gatunków oraz zmniejszenie aktywności biologicznej ekosystemów, co z kolei przekłada się na jakość surowców do produkcji żywności, powietrza i warunki ekologiczno-sanitarne. Czynniki te stanowią realne zagrożenie dla bezpieczeństwa środowiskowego, społecznego, zdrowotnego i ekonomicznego mieszkańców obszarów LSR, a ich skala i intensywność w miarę upływu czasu może przybierać na sile. Działania i inicjatywy na rzecz ochrony naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej należy traktować jako priorytetowe i fundamentalne w zakresie działalności LGR Kaszuby. W najbliższych latach najważniejszy będzie rozwój zrównoważonej gospodarki obiegu zamkniętego.

Jakość przestrzeni do życia bezpośrednio wpływa na atrakcyjność osadniczą, inwestycyjną oraz rekreacyjną obszaru LGR Kaszuby i zapewnia stały wzrost liczby jej mieszkańców oraz osób odwiedzających ten teren. Przy gospodarowaniu przestrzenią należy też mieć na względzie stałe podnoszenie jej wartości na terenach od dawna zamieszkałych, wyposażając ją w nowe funkcje lub wzmacniając i usprawniając istniejące. Należy traktować środowisko, klimat, gospodarkę i społeczeństwo jako nierozłączne elementy tego samego systemu. Zdegradowana infrastruktura i przestrzeń, zarówno przyrodnicza, jak i kulturowa, może przyczynić się do regresji i depopulacji tego obszaru. Bardzo ważne jest wspieranie kreacji zrównoważonej i ekologicznej przestrzeni, która racjonalnie wykorzystuje i chroni lokalne walory przyrodnicze i zasoby naturalne. Wspieranie różnorodnych form ekorozwoju służących powstrzymaniu degradacji środowiska przyrodniczego jest priorytetowym zadaniem LGR Kaszuby. Musi to nastąpić poprzez prowadzenie skoordynowanych działań w obszarze bezpieczeństwa energetycznego i polityki środowiskowej, rozwoju nowoczesnej gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami. Istotna jest również promocja przedsięwzięć proekologicznych i wspieranie edukacji proekologicznej nastawionej na budowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji poprzez rozwój rybactwa i przetwórstwa rybnego.

Postępująca cyfryzacja stała się istotnym zjawiskiem wynikającym z przemian i procesów społeczno-gospodarczych. Zmienia, a czasem wręcz wyznacza kierunki rozwoju w bardzo wielu dziedzinach i obszarach życia. Szybki rozwój technologii i usług cyfrowych (np. w zakresie transportu, zdrowia, energetyki, bankowości czy turystyki) w coraz większym stopniu definiują nie tylko sposób funkcjonowania przedsiębiorstw, ale też współczesny model życia wszystkich mieszkańców. Niestety niedobory infrastruktury sieciowej - ograniczenia w dostępności do Internetu szerokopasmowego stanowią kluczową barierę w korzystaniu z e-usług. W obliczu nierównomiernego poziomu informatyzacji rozwój usług cyfrowych staje się dużym wyzwaniem. Częstą bolączką w upowszechnianiu e-usług są ponadto niewystarczające kompetencje cyfrowe mieszkańców, co dodatkowo pogłębia zjawisko wykluczenia cyfrowego. Niestety obserwuje się również rosnące zagrożenie w postaci uzależnienia od Internetu i życia w sieci, które wpływa na zmiany interakcji społecznych i nowy wymiar alienacji. Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich wymaga aktywnego włączenia się LGR Kaszuby w promocję usług cyfrowych oraz stworzenia przestrzeni dla poprawy umiejętności cyfrowych mieszkańców obszaru.

Cywilizacji nieodłącznie towarzyszą różnego rodzaju zagrożenia. Niezdrowy styl życia i złe nawyki żywieniowe powodują coraz powszechniejsze choroby cywilizacyjne, a w kontekście zdrowia w ostatnim czasie szczególnego znaczenia nabrały również zagrożenia epidemiczne. W 2020 r. pandemia COVID-19 ogarnęła wszystkie kontynenty i wywołała nowy rodzaj kryzysu społeczno-

gospodarczego, w tym zdrowotnego, co przełożyło się na zmianę zachowań i funkcjonowania prawie wszystkich dziedzin życia. W czasie pandemii najistotniejszym wyzwaniem stało się zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego i ekonomicznego mieszkańców, a także systemowe wsparcie przedsiębiorstw. Zamknięcie gospodarek sprawiło, że aktywność gospodarcza została ograniczona lub przemodelowana na tryb zdalny. Spowodowała też zmianę postaw społecznych wywołanych koniecznością poddania się izolacji, dystansowania czy ograniczania kontaktów bezpośrednich. Pokłosiem tych zjawisk jest wzrost zapotrzebowania na poradnictwo w zakresie zdrowia psychicznego, zwiększenie zapotrzebowania na kształcenie formalne i nieformalne, samorozwój, przebranżowienie oraz poszukiwanie nowych form zbytu towarów i świadczenia usług. Mimo szeregu negatywnych skutków pandemia COVID-19 przyczynia się do błyskawicznej edukacji rynku i społeczeństwa w zakresie kompetencji cyfrowych. Nastąpił wzrost zapotrzebowania na rozwiązania umożliwiające pracę zdalną, korzystanie z usług w ramach telepracy, e-administracji, e-medycyny, e-learningu i innych form zdalnego kształcenia. Ważne jest też odbudowywanie lokalnych więzi społecznych.

Infrastruktura transportowa jest jednym z najważniejszych czynników determinujących rozwój gospodarczy obszaru LSR. Dobrze rozwinięty system komunikacji zwiększa spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną regionu oraz przyczynia się do wzmocnienia konkurencyjności gospodarki. System transportowy może tworzyć impulsy rozwojowe w gospodarce, o ile będzie zdolny sprostać pojawiającym się nowym wyzwaniom rozwojowym w zakresie zwiększania dostępności usług transportowych czy ograniczania kosztów i czasu transportu, przy jednoczesnej sukcesywnej poprawie efektywności energetycznej i obniżaniu jednostkowych wskaźników emisyjności. W związku z rosnącymi i trudnymi do rozwiązania problemami komunikacji samochodem, należy rozwijać inne, alternatywne formy mobilności. Rozwój gospodarki opartej o zasoby społeczne i środowiskowe, przejmowanie nowych trendów i otwieranie na nowe rynki może wpływać na utrzymanie i zapewnienie zatrudnienia mieszkańcom. Polepszenie materialnych podstaw życia mieszkańców jest zasadniczym celem, który będzie realizowany dzięki promowaniu wspólnego, sprzężonego systemu transportu zbiorowego, wspieraniu rozwoju przedsiębiorstw opartych na innowacyjności, kreatywności i wysokich technologiach, promowanie lokalnej przedsiębiorczości, w tym firm rodzinnych oraz ułatwianie dostępu do technologii i usług społeczeństwa informacyjnego.

Współcześnie starzenie się społeczeństw jest procesem o niespotykanej wcześniej skali. Proces ten pogłębia się zarówno przez znaczny wzrost średniej długości życia, jak i niższy niż w przeszłości wskaźnik urodzeń. W efekcie, zanikają proporcje pomiędzy odsetkiem pracujących zawodowo, a osobami starszymi - co znajduje odzwierciedlenie m.in. we wskaźniku obciążenia demograficznego. Dodatkowo zaobserwować można osłabienie tradycyjnego, wielopokoleniowego modelu rodziny, a rosnąca liczba beneficjentów nie tylko świadczeń emerytalnych, ale i opieki formalnej może stać się w przyszłości kluczową kwestią. Bardzo ważne jest realizowanie działań wpływających na dobrostan i poprawę jakości życia seniorów oraz wspieranie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zdrowie fizyczne, psychiczne czy społeczne wpływa na możliwości rozwoju osobistego oraz życie rodzinne, ponadto umożliwia pełne uczestnictwo w przestrzeni zawodowej i międzyludzkiej. Jego stan w największym stopniu zależy od stylu życia. Właściwe zachowania żywieniowe, aktywność fizyczna, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresogennych odgrywają pryncypialną rolę w budowaniu potencjału zdrowotnego i społecznego człowieka. Opieka zintegrowana jest jedną z najistotniejszych koncepcji związanych z zarządzaniem i organizacją systemów ochrony zdrowia i opieki socjalnej. Konieczne jest rozwijanie polityki senioralnej, tworzenie zdrowotnych programów

profilaktyki zdrowotnej, zwiększenie wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie, budowanie solidarności społecznej, aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych, zagrożonych wykluczeniem. Bardzo ważne jest wspieranie aktywności obywatelskiej, samoorganizacji oraz systemowe wsparcie działalności organizacji pozarządowych oraz współdziałanie JST.

Zmieniające się uwarunkowania społeczne, technologiczne i gospodarcze stawiają wyzwania, związane z koniecznością ciągłego uczenia się oraz zdobywania wiedzy i segregowania informacji. Umiejętność uczenia się i dostosowywania do zmian dotyczy wszystkich i na każdym etapie życia, jest jedną z kluczowych kompetencji współczesnego człowieka.

Konieczne jest stałe podnoszenie jakości kapitału społecznego, w tym obywatelskiego i kulturowego wszystkich mieszkańców obszaru LSR. Istotne jest kształtowanie postaw prospołecznych oraz podnoszenie jakości i dostępności edukacji formalnej i nieformalnej na każdym etapie rozwoju człowieka. Istotny wpływ na rozwój człowieka ma kreowanie, umacnianie i dzielenie się żywą kulturą kaszubską tworzącą charakter LGR Kaszuby.

Aktywności sportowa, kulturalna i rekreacyjna jest istotnym elementem dobrostanu mieszkańców i świadczy o jakości ich życia. Wpływa to na rozwój turystyki i zmienia profile działalności lokalnych „usług czasu wolnego”. Wymaga to od LGR Kaszuby wspieranie rozwoju lokalnych twórców kultury oraz promocji ich twórczości. Pielęgnowania dziedzictwa kulturowego i wzmocnienia kaszubskiej tożsamości. Bardzo ważne jest włączanie mieszkańców w działania kulturalne oraz dostosowanie infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych lub osób ze szczególnymi potrzebami. Narzuca to konieczności. Stworzenie warunków dla rozwoju i pakietyzacji produktów turystycznych oraz budowanie współpracy z partnerami zewnętrznymi w celu prowadzenia efektywnej polityki promocyjnej obszaru LSR.

4.2.2 Najistotniejsze grupy docelowe:

Kobiety	Kobiety, odgrywają kluczową rolę w organizacjach pozarządowych, kołach gospodyń wiejskich, ruchach społecznych angażując się w organizację różnorodnych wydarzeń i podejmując formalne aktywności. Większość kobiet równocześnie zajmuje się wychowywaniem dzieci, prowadzeniem gospodarstwa domowego i zaangażowaniem w pracę zawodową, prowadzenie gospodarstwa rolnego lub lokalne biznesy. Kobiety są aktywne i coraz bardziej świadome swoich możliwości.
Seniorzy	Starzenie się społeczeństw to niestety globalny trend, z którym mierzą się społeczności na całym świecie. Wyzwaniem jest stworzenie atrakcyjnej oferty aktywności i integracji społecznej, aby osoby starsze mogły w pełni wykorzystać swój potencjał, wiedzę i doświadczenie dla rozwoju obszaru LGR oraz wzmocnienia kapitału społecznego. W ostatnich latach w przestrzeni publicznej coraz częściej zaczęły powstawać inicjatywy na rzecz seniorów w tym np. kluby seniora, jednakże z uwagi na ograniczone środki finansowe ich oferta jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb i problemu starzejącego się społeczeństwa. Ponadto, kluby seniora organizują z reguły zajęcia manualne takie jak rękodzieło czy wyjazdy do teatrów. Mając na uwadze ogromny potencjał tej grupy społecznej oraz wyrażane przez nich potrzeby brakuje oferty wzmocniającej ich kompetencje w kontekście zmian otaczającego świata i wyzwań w tym technologicznych i ekologicznych. Aby utrzymać na wysokim poziomie szeroko rozumianą aktywność tej grupy docelowej należy zaproponować działania, które będą na tyle ważne, atrakcyjne, że znów uwierzą w

	siebie, w swoją wiedzę, wagę życiowej mądrości i doświadczenia i jednocześnie zmotywują do wyjścia z domu oraz zaangażowania się w działania sprzyjające rozwojowi miejsca, w którym mieszkają.
Przedsiębiorcy spoza sektora rybackiego	Sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw odgrywa kluczową rolę w tworzeniu nowych miejsc pracy i przeciwdziałaniu migracji młodych ludzi do miast, zatem wymaga szczególnego wsparcia szczególnie mając na uwadze kluczowe problemy obszaru LSR.
Organizacje pozarządowe	Jednym z głównych wyzwań, przed którym stają organizacje społeczne, jest brak odpowiedniego wyposażenia i ograniczone możliwości pozyskiwania finansowania na swoje planowane projekty oraz brak możliwości stworzenia stałych kadr – zatrudnienia merytorycznie przygotowanych osób. Mimo to, te organizacje posiadają ogromny potencjał oraz kreatywne pomysły na współpracę z innymi podmiotami. Niestabilne wsparcie finansowe często staje im jednak na drodze, uniemożliwiając realizację tych wartościowych inicjatyw.
Mieszkańcy	W każdym działaniu realizowanym zarówno przez LGR Kaszuby jak i poszczególnych wnioskodawców, to właśnie mieszkańcy są ostatecznymi beneficjentami. Dlatego, uwzględniając wyniki spotkań konsultacyjnych, szczególnie pod kątem wzmocnienia kapitału społecznego, zwiększenia aktywizacji i włączenia szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, mieszkańcy zostali wyodrębnieni jako główna grupa docelowa.
Jednostki Samorządu Terytorialnego	Konsekwencją trwającego od czasu pandemii Covid-19 spowolnienia gospodarczego, wzrostu inflacji i malejących dochodów mieszkańców, jest zmniejszający się dochód tych jednostek. Jednocześnie, rosną oczekiwania społeczności wobec tworzenia usług o charakterze niekomercyjnym, mających na celu poprawę jakości życia w tym zapewnienie możliwości spędzania wolnego czasu. Z tego powodu zdecydowano o wyróżnieniu JST jako oddzielnej grupy docelowej.
Młodzież	Jak pokazały badania prowadzone na etapie opracowania LSR, młodzi ludzie nie widzą przyszłości w swoim miejscu zamieszkania. Brak możliwości znalezienia pracy dobrze płatnej lub pracy poza sektorem rolnictwa i rybactwa, niska rentowność małych gospodarstw rolnych oraz ograniczony dostęp do infrastruktury publicznej i niedostateczna oferta aktywnego spędzania czasu to niektóre ze wskazywanych problemów. W przypadku osób młodych oferta spędzania wolnego czasu jest najczęściej dostępna na etapie uczęszczania do szkoły podstawowej (tj. do 14-15 r.ż.). Z reguły są to zajęcia pozalekcyjne, kółka zainteresowań, zajęcia sportowe. W tym czasie zarówno szkoły jak i gminy pozyskują dotacje na organizację tego typu zajęć. Natomiast osoby młode w wieku 14 – 25 lat jeżeli chcą skorzystać z oferty zajęć zarówno edukacyjnych czy sportowych, rekreacyjnych to z reguły skłaniają się ku ofercie komercyjnej zlokalizowanej w najbliższych miastach / miasteczkach i w dodatku łączone z osobami dorosłymi (z uwagi na oszczędność kosztów). Brakuje ogólnodostępnych, niekomercyjnych ofert spędzania czasu wolnego w miejscu zamieszkania. Ofert, które nie obciążałyby dodatkowo domowego budżetu i były na tyle atrakcyjne, że osoby młode chciałyby z nich korzystać. Istniejąca infrastruktura w postaci np. boisk czy sal gimnastycznych jest dostępna w określonych godzinach i dla zorganizowanej grupy co nie zawsze jest możliwe do spełnienia przez co, w praktyce oferta staje się niedostępna.

4.3 Wnioski wynikające z analizy SWOT dla sektora rybackiego z obszaru realizacji strategii

Z uwagi na charakter niniejszej strategii i jej finansowanie ze środków programu Fundusze

Europejskie dla Rybactwa, główną grupą adresatów LSR stanowią będą rybacy tj. osoby i przedsiębiorcy prowadzące działalność w sektorze rybołówstwa i akwakultury.

Branża rybacka z terenu LGR Kaszuby silnie wpisuje się w wielopokoleniową tradycję rybaczenia wpisującą się w tradycje Kaszubów. Tradycyjne zajęcia rybackie były od wieków efektem tożsamości lokalnych społeczności oraz źródłem utrzymania. Wokół „rybaczenia” tworzył się język i obyczaje, takie jak tańce i pieśni rybackie, które kultywowane są do tej pory przez zespoły regionalne.

Branża w niewystarczającym stopniu wykorzystuje atrakcyjność lokalizacji obszaru LSR, bliskość Trójmiasta oraz nowe trendy i potrzeby mieszkańców pomorza jakim jest zapotrzebowanie na zdrową, świeżą i smaczną rybę. Działalność programów operacyjnych i wsparcie tej branży przez stowarzyszenia typu LGR Kaszuby umożliwiło rozwój przetwórstwa rolno spożywczego i rybactwa ekologicznego. Zdecydowanie rybacy prowadzący działalność na obszarze LGR Kaszuby mają możliwość wykorzystania walorów przyrodniczych i turystycznych obszaru LSR oraz nowe trendy konsumpcyjne. Wzrost świadomości ekologicznej konsumentów ryb, wymusza zastosowanie nowych zrównoważonych modeli biznesowych w sektorze rybactwa.

Na obszarze LGR Kaszuby znajduje się kilka dużych gospodarstw rybackich. Są to przede wszystkim hodowcy ryb – właściciele lub dzierżawcy stawów hodowlanych tacy jak: Gospodarstwo Rybackie MARAD w Stryszej Budzie, Gospodarstwo Rybackie „Złota Rybka” w Sierakowicach, dwie Hodowle Ryb w Skrzyszewie, "Kaszubska Hodowla Pstrąga” w Tłuczewie, Hodowla Pstrągów MARO w Strzeczcu, Aguas Limpas Sp. z o. o. w Bożympolu Wielkim. Największe gospodarstwo rybackie na obwodach rybackich prowadzi firma Rdbur Sp. z o. o., która dzierżawi 12 jezior. Pomimo tego w znacznie większej mierze rybactwo na terenie LGR Kaszuby ma postać niewielkich, rodzinnych gospodarstw, które są przekazywane z pokolenia na pokolenie. Brak środków finansowych na inwestycje związane z modernizacją tych gospodarstw np. poprzez poprawę parametrów jakości wody w wylęgarniach, zakup nowego sprzętu, a przede wszystkim zakup materiału zarybieniowego, a także rosnące koszty działalności rybackiej, powodują, że produkcja rybacka staje się mniej opłacalna. Zmusza to rybaków do poszukiwania innych alternatywnych źródeł dochodów, łącząc działalność rybacką z inną formą zarobkowania. Dodatkowym bardzo ważnym problemem jest degradacja jezior i kłusownictwo, które mogą zostać zahamowane głównie dzięki zaangażowaniu rybaków.

Obserwuje się dwa podstawowe trendy w zakresie prowadzenia lokalnych biznesów rybnych.

Gospodarstwa rybackie przeważnie prowadzone są przez rybaków w wieku 60+, którym to brakuje motywacji, wiedzy i umiejętności sięgnięcia po zewnętrzne źródła finansowania, które są jedynymi możliwościami rozwoju ich działalności i gwarantują pozytywną zmianę w sposobie prowadzenia przedsiębiorstwa. Uniemożliwia to wprowadzenie innowacji i nie stanowi odpowiedzi na potrzeby współczesnych konsumentów. Osoby te nie wykorzystują trendów i udogodnień, które w sposób znaczący mogą podnieść przychody z rybaczenia.

Nie włączają się w sprzedaż świeżych ryb poprzez media społecznościowe lub na zamówienia telefoniczne. Nie wykorzystują też rosnącego popytu na zdrową rybę i jej przetwory prosto z jeziora. Nie umieją też oni dotrzeć do fachowej wiedzy i doradztwa, co utrudnia znalezienie skutecznych rozwiązań, które pozwoliłyby zwiększyć dochodowość biznesu oraz zwiększyć wydajność pracy tego sektora. Grupa ta nie wykorzystuje potencjału własnych gospodarstw, które to pozwoliłyby promować turystykę lokalną, kulturę regionu oraz wdrażać rozwiązania środowiskowe. Największym problemem tej grupy są niskie kwalifikacje rybaków, niedostosowane do potrzeb gospodarki (nowe technologie, niebieska gospodarka).

Drugą grupą gospodarstw są działalności prowadzone przez domowników i kolejne pokolenia czynnych rybaków. Posiadają oni potencjał do przejęcia prowadzenia gospodarstwa rybackiego lub zatrudnienia w rybactwie ale brakuje im kwalifikacji i umiejętności branżowych. Istnieje konieczność zachęcenia tych przedsiębiorców do stosowania innowacji w łańcuchu dostaw produktów rybactwa oraz podejmowania własnych pomysłów biznesowych. Rybacy Ci niestety borykają się z ograniczeniami infrastrukturalnymi i technologicznymi własnych gospodarstw oraz często nie mają pełnego rozeznania i wiedzy nt. stanu wód i jezior na swoim terenie. W tej grupie obserwuje się również brak poczucia przynależności i tożsamości do lokalnej społeczności kaszubskiej oraz słabą integrację rybaków i hodowców ryb.

Wnioski z analizy SWOT dla tego sektora, pokazują, że wiele gospodarstw rybackich o rodzinnych tradycjach, ma szansę na kontynuację działalności pod warunkiem zaangażowania w nią młodszego pokolenia, zastępując tym samym starszych właścicieli gospodarstw. Młodsze pokolenie wymaga jednak dokończenia w kierunkach związanych z innowacjami stosowanymi w akwakulturze, marketingiem produktów rybactwa, różnicowaniem działalności czy zarządzaniem. Należy też pamiętać, że tradycja i kultura kaszubska łączy rybaków z tego obszaru i bardzo silnie wpływa na rozwój tej branży w lokalnych strukturach. Marka „zdrowej, świeżej ryby z Kaszub” jest rozpoznawalna i bardzo dobrze odbierana na regionalnym rynku (województwo pomorskie). Należy edukować i prowadzić czynne działania informacyjne dotyczące zanieczyszczeń wód i dewastacji jezior na terenie LGR Kaszuby, zarówno wynikających z procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Sektor rybacki musi aktywnie włączyć się w system monitorowania i ochrony lokalnych wód. Reagować na konflikty pomiędzy przetwórstwem, turystyką, a ekologią. Rybacy – członkowie LGR Kaszuby powinni być głosem doradczym w zakresie określania zagrożeń wynikających z nadmiernej ekspansji lasów, jezior i rzek, a także wskazywać bariery i utrudnienia z korzystania linii brzegowej jezior, pomostów i plaż.

Rozdział V - Określenie celów LSR i środków służących do ich osiągnięcia w tym operacje planowane do wsparcia

5.1 Cele główne

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju LGR Kaszuby opierać się będzie na realizacji 6 celów głównych:

Cel główny	
①	Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomaganie dostosowania się do tych zmian, lub przyczyniania się do zwalczania negatywnych zmian w środowisku naturalnym i ekosystemach.
②	Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich
③	Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości
④	Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej
⑤	Badania lub edukacja z zakresu środowiska naturalnego, bioróżnorodności, zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów oraz wpływu działalności człowieka na stan środowiska naturalnego

5.2 Cele uzupełniające

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju LGR Kaszuby opierać się będzie na realizacji celów uzupełniających w zakresie **ochrony i odbudowy naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej to:**

- ⇒ przyczyniające się do ograniczenia zużycia energii lub wody lub racjonalizacji gospodarowania energią lub wodą;
- ⇒ związane z ograniczaniem nadmiernej eutrofizacji wód, w tym zakup sprzętu do ograniczenia lub usuwania jej skutków;
- ⇒ dotyczące infrastruktury ograniczającej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki;
- ⇒ przyczyniające się do tworzenia lub utrzymania oraz zachowania zróżnicowania genetycznego stad tarłowych ryb;
- ⇒ przyczyniające się do budowy lub odtwarzania tarłisk ryb lub ich naturalnego otoczenia, w tym starorzeczy;
- ⇒ przyczyniające się do przeciwdziałania kłusownictwu, w tym przez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu;
- ⇒ zabezpieczające potencjał produkcyjny lub przyrodniczy obiektów rybackich.

Cele uzupełniające **podnoszące poziom życia na obszarach rybackich, to:**

- ⇒ inwestycje lub działania związane z tworzeniem lub poprawą infrastruktury lokalnej, w tym infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i zielonej;
- ⇒ inwestycje lub działania wpływające na poprawę usług dla społeczności lokalnej lub turystów;
- ⇒ inwestycje lub działania wpływające na dobrostan społeczny, dobrostan kulturowy lub poprawę jakości życia społeczności lokalnej;
- ⇒ inwestycje lub działania wspierające grupy zagrożone wykluczeniem lub osoby wykluczone;
- ⇒ wsparcie dzieci lub młodzieży, w tym dzieci lub młodzieży z trudnościami, przez udział w programach edukacyjnych lub szkoleniowych.

Cele uzupełniające **służące rozwojowi zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego to:**

- ⇒ wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania;
- ⇒ wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;
- ⇒ wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe obszarów rybackich;
- ⇒ wspieranie zrównoważonej lub innowacyjnej produkcji rybackiej przez rozwijanie produkcji, zarządzania, planowania biznesowego, marketingu, wzmocnienia krótkich łańcuchów dostaw lub logistyki.

Cele uzupełniające związane z **promowaniem i rozwijaniem dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej obejmują:**

- ⇒ działania informacyjne lub promocyjne upowszechniające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego lokalnej społeczności, tradycji rybackich lub obszaru rybackiego,

Cele uzupełniające związane z **badaniem lub edukacją z zakresu środowiska naturalnego, bioróżnorodności, zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów oraz wpływu działalności człowieka na stan środowiska naturalnego to:**

- ⇒ badania lub edukację z zakresu środowiska naturalnego, w tym ekosystemów wodnych, bioróżnorodności, zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów;
- ⇒ badania lub edukację dotyczące wpływu człowieka lub gospodarki rybackiej na środowisko naturalne, w tym ekosystemy wodne.

Cele uzupełniające służące **poprawie funkcjonowania LGR Kaszuby w oparciu o zasady dialogu i partycypacji oraz zarządzanie wdrażaniem LSR to:**

- ⇒ tworzenie międzyregionalnej i/lub międzynarodowej sieci kontaktów, środowisk opiniotwórczych poprzez działania informacyjne i promocyjne upowszechniające wiedzę o obszarach rybackich jako atrakcyjnym miejscu turystycznym;
- ⇒ tworzenie międzyregionalnej i/lub międzynarodowej sieci kontaktów, środowisk opiniotwórczych poprzez działania informacyjne lub promocyjne dotyczące produktów rybnych z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych;
- ⇒ działania informacyjno-promocyjne dotyczące przygotowania lub realizacji LSR lub działalności LGR;
- ⇒ działania aktywizujące lokalne społeczności;
- ⇒ działania szkoleniowe;
- ⇒ działania administracyjne służące utrzymaniu biura LGR.

5.3 Środki służące do osiągnięcia poszczególnych celów głównych i uzupełniających, w tym operacje planowane do wsparcia

W celu osiągnięcia poszczególnych celów głównych i uzupełniających LGR realizować i wspierać będzie działania oraz dofinansowywać wynikające z nich projekty według czterech typów operacji: konkursy, granty, projekty własne i projekty współpracy.

Konkursy są najpopularniejszym typem operacji, które są organizowane przez LGR w celu wyłonienia najlepszych projektów, które przyczynią się do realizacji określonych celów i wskaźników opisanych w LSR. Beneficjenci – rybacy, JST i przedsiębiorcy składać będą wnioski o dofinansowanie, które są oceniane przez Radę LGR. Konkursy umożliwią transparentny wybór projektów o najwyższej jakości i największym potencjale do osiągnięcia zakładanych celów. Pozwalają także na zaangażowanie różnych podmiotów lokalnych.

Konkursy są bezpośrednio związane z LSR, ponieważ ich celem jest realizacja przedsięwzięć i działań ściśle określonych w strategii. Wybrane projekty muszą wpisywać się w cele takie jak rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki, ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej oraz wspieranie społeczności rybackich.

Projekty grantowe to konkretne inicjatywy realizowane przez wybrane podmioty z lokalnej społeczności tj. organizacje pozarządowe lub mieszkańcy, które otrzymują bezpośrednie wsparcie finansowe na określone zadania. Proces przyznawania grantów jest uproszczony w porównaniu do konkursów. Projekty grantowe są idealne dla realizacji mniejszych, ale kluczowych inicjatyw, które mogą szybko przynieść korzyści społeczności lokalnej. Mogą służyć poprawie usług dla społeczności lokalnej i turystów oraz wpływać na dobrostan kulturowy oraz jakość życia na terenie LGR. **Projekty grantowe muszą odpowiadać na konkretne potrzeby i przedsięwzięcia zdefiniowane w LSR. Mogą**

one skupiać się na pilnych potrzebach społeczności lub krótkoterminowych celach strategicznych.

Za ocenę wniosków, zawarcie umowy, rozliczenie, monitorowanie i kontrolę podmiotów otrzymujących dofinansowanie w całości odpowiada LGR. W ramach przedsięwzięcia wspierane będą operacje polegające na inwestycjach/działaniach wpływających na poprawę usług dla społeczności lokalnej lub turystów poprzez wsparcie tworzenia nowych działalności gospodarczych (2.2.1) oraz wpływające na poprawę jakości życia społeczności lokalnej, w tym w szczególności wspierające kobiety, seniorów, dzieci lub młodzież (2.3.1).

Projekty własne to inicjatywy realizowane bezpośrednio przez LGR, pod warunkiem, że nie zgłosi się inny podmiot z obszaru, spełniający kryteria i gotowy zrealizować te przedsięwzięcia. Są to działania, które zostały uznane podczas konsultacji za kluczowe dla osiągnięcia celów LSR. Operacje własne są stosowane, gdy LGR ma odpowiednie zasoby i kompetencje do realizacji inicjatywy oraz gdy bezpośrednia realizacja zapewni najwyższą efektywność. Przykłady to organizacja dużych wydarzeń, działania edukacyjne, prowadzenie badań czy tworzenie infrastruktury. Projekty własne muszą być integralną częścią LSR, wypełniając luki lub uzupełniając działania realizowane przez innych beneficjentów. **Są to działania strategiczne, które są niezbędne do osiągnięcia celów rozwoju lokalnego.**

Projekty współpracy to inicjatywy realizowane wspólnie przez różne LGR lub inne podmioty, zarówno krajowe, jak i międzynarodowe. Celem tych projektów jest wymiana doświadczeń, zasobów i know-how. Projekty współpracy są stosowane, gdy cele i wyzwania są wspólne dla różnych regionów

i wymagają szerszej współpracy. Przykłady to projekty innowacyjne, badawcze, czy też promocja turystyki. Projekty współpracy pozwalają na realizację celów LSR w szerszym kontekście, integrując lokalne działania z szerszymi inicjatywami. Mogą również przyczynić się do wzmocnienia pozycji regionu na arenie międzynarodowej.

Dodatkowo w ramach funkcjonowania LGR Kaszuby będzie realizować animacje lokalną, czyli następujące działania:

- ⇒ informacyjno-promocyjne dotyczące przygotowania lub realizacji LSR lub działalności LGR;
- ⇒ aktywizujące lokalne społeczności;
- ⇒ szkoleniowe;
- ⇒ administracyjne służące utrzymaniu biura LGR.

Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem określającym cele i działania na rzecz zrównoważonego rozwoju lokalnego, w tym w kontekście sprzyjania zrównoważonej niebieskiej gospodarce oraz wspierania społeczności rybackich i sektora akwakultury. Każdy z typów operacji musi być zgodny z LSR i przyczyniać się do realizacji jej przedsięwzięć.

Zrównoważona niebieska gospodarka: Projekty muszą promować praktyki przyjazne środowisku i wspierać rozwój ekonomiczny obszarów przybrzeżnych, wyspiarskich i śródlądowych.

Społeczności rybackie: Inicjatywy powinny poprawiać jakość życia w społecznościach rybackich, tworzyć nowe miejsca pracy, modernizować infrastrukturę i wspierać edukację.

Innowacje i rozwój: Projekty współpracy oraz grantowe mogą wprowadzać innowacyjne rozwiązania i wspierać badania, które przyczynią się do rozwoju lokalnych sektorów gospodarki.

Realizacja projektów w ramach różnych typów operacji zapewnia kompleksowe podejście do rozwoju lokalnego, angażując szerokie spektrum interesariuszy i zasobów, co jest kluczowe dla sukcesu wdrażania LSR.

5.4 Operacje związane ze wspieraniem sektora rybackiego na obszarze realizacji strategii oraz operacje w których beneficjentem będą podmioty sektora rybackiego

Operacje wspierające sektor rybacki to działania, w których beneficjentami są podmioty sektora rybackiego. Mają one kluczowe znaczenie dla realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGR Kaszuby i są związane z rozwojem zrównoważonej niebieskiej gospodarki, wsparciem społeczności rybackich oraz modernizacją sektora rybackiego.

Operacje skierowane do sektora rybackiego:

Inwestycje/działania związane z ochroną i odbudową naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej	
Uzasadnienie zastosowania	Warunki finansowe/intensywność wsparcia
Operacje związane z ochroną środowiska mają na celu wsparcie sektora rybackiego w zakresie m.in. przeciwdziałania degradacji jezior i kłusownictwu, które mogą zostać zahamowane głównie dzięki zaangażowaniu rybaków. Ponadto ograniczenie zużycia energii i poprawy parametrów jakości wody pozytywnie wpłynie na działalność gospodarstw rybackich, w szczególności przy produkcji narybku w wylęgarniach.	<ul style="list-style-type: none"> - konkursy - w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do - w 50% tych kosztów - wysokości do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach każdego z celów, o których mowa w § 3 pkt 1–5 Rozporządzenia, w okresie realizacji danej LSR, albo w wysokości do 600 000 zł, jeżeli w ramach danego celu jest realizowana operacja obejmująca inwestycję - w ogłoszeniu o naborze LGR Kaszuby może określić niższą niż maksymalna wysokość wsparcia wynikająca z Rozporządzenia
Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania poprzez zakładanie lub rozwój działalności gospodarczej	
Uzasadnienie zastosowania	Warunki finansowe/intensywność wsparcia
Operacje mają na celu wspieranie podmiotów sektora rybackiego poprzez zakładanie lub rozwój działalności dodatkowej np. turystycznej, gastronomicznej itp. Dzięki operacjom rybacy będą dywersyfikować źródła dochodów, które będą wspierać także ich działalność rybacką. Dywersyfikacja źródeł dochodów jest szczególnie ważna w przypadku niewielkich gospodarstw rybackich, gdzie dochody z działalności rybackiej nie stanowią głównego źródła utrzymania. Rybacy mając możliwość wykorzystania walorów turystycznych i przyrodniczych obszaru LGR Kaszuby, będą mogli zwiększyć szanse na rozwój swojej działalności. Zaplanowane rodzaje operacji są odpowiedzią na problemy z niską	<ul style="list-style-type: none"> - konkursy - w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do - w 50% tych kosztów - wysokości do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach każdego z celów, o których mowa w § 3 pkt 1–5 Rozporządzenia, w okresie realizacji danej LSR, albo w wysokości do 600 000 zł, jeżeli w ramach danego celu jest realizowana operacja obejmująca inwestycję - w ogłoszeniu o naborze LGR Kaszuby może określić niższą niż maksymalna wysokość wsparcia wynikająca z Rozporządzenia

dochodowością działalności rybackiej.	
Wspieranie zrównoważonej lub innowacyjnej produkcji rybackiej	
Uzasadnienie zastosowania	Warunki finansowe/intensywność wsparcia
Operacje mają na celu wspieranie zrównoważonej lub innowacyjnej produkcji rybackiej przez rozwijanie produkcji, zarządzania, planowania biznesowego, marketingu, wzmocnienia krótkich łańcuchów dostaw lub logistyki. W ramach operacji będzie możliwe wsparcie działań i inwestycji związanych z działalnością rybacką takich jak szkolenia, modernizacje, zakupy sprzętu, inwestycje budowlane. Zaplanowane rodzaje operacji są odpowiedzią na problemy z niską dochodowością działalności rybackiej, a także problemy z promocją własnych gospodarstw oraz potrzebą podniesienia kwalifikacji. Niskie dochody gospodarstw rybackich powodują także brak środków finansowych na inwestycje, w tym zakup sprzętów, urządzeń, itp.	<ul style="list-style-type: none"> - konkursy - w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do - w 50% tych kosztów - wysokości do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach każdego z celów, o których mowa w § 3 pkt 1–5 Rozporządzenia, w okresie realizacji danej LSR, albo w wysokości do 600 000 zł, jeżeli w ramach danego celu jest realizowana operacja obejmująca inwestycję - w ogłoszeniu o naborze LGR Kaszuby może określić niższą niż maksymalna wysokość wsparcia wynikająca z Rozporządzenia

Operacje skierowane do potencjalnych beneficjentów będących podmiotami sektora rybackiego, także członków ich rodzin lub ich domowników:

Inwestycje/działania wpływające na poprawę usług dla społeczności lokalnej lub turystów poprzez wsparcie tworzenia nowych działalności gospodarczych	
Uzasadnienie zastosowania	Warunki finansowe/intensywność wsparcia
Projekty grantowe na tworzenie działalności gospodarczych/wsparcie nowych działalności gospodarczych działających max 12 mc skierowane są do mieszkańców obszaru, w tym rybaków, członków ich rodzin i domowników. Operacje mogą wspomóc dochodowość sektora rybackiego poprzez otwarcie działalności dodatkowej. Wysokie koszty prowadzenia działalności, a także brak odpowiednich kwalifikacji są jedną z głównych przeszkód do prowadzenia działalności gospodarczej. Domownicy i członkowie rodzin rybaków, poprzez ich zaangażowanie w pracę na rzecz danego gospodarstwa rybackiego, nie wykazują często zainteresowania pracą „na własny rachunek”. Odpowiedzią na ich potrzeby będą granty z możliwością 100% dofinansowania ich pomysłu na działalność gospodarczą, dzięki czemu zwiększą się ich szanse na rynku pracy, a ich dochody stanowią mogą dodatkowe źródło utrzymania w gospodarstwie rybackim.	<ul style="list-style-type: none"> - projekty grantowe - w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 100% tych kosztów - wartość zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego realizowanego przez grantobiorcę wynosi nie mniej niż 5000 zł oraz nie więcej niż 30 000 zł

Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości	
Uzasadnienie zastosowania	Warunki finansowe/intensywność wsparcia
Operacje mają na celu wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe obszarów rybackich poprzez otwarcie bądź rozwój działalności gospodarczej. Operacje mogą wspomóc dochodowość sektora rybackiego poprzez otworzenie działalności dodatkowej. Szansą rozwoju obszaru LSR jest wykorzystanie walorów przyrodniczych, turystycznych, krajobrazowych obszaru. Stałe zainteresowanie aktywną turystyką na Kaszubach sprzyja rozwijaniu działalności gospodarczej.	<ul style="list-style-type: none"> - konkursy - w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do - w 50% tych kosztów - wysokości do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach każdego z celów, o których mowa w § 3 pkt 1–5 Rozporządzenia, w okresie realizacji danej LSR, albo w wysokości do 600 000 zł, jeżeli w ramach danego celu jest realizowana operacja obejmująca inwestycję - w ogłoszeniu o naborze LGR Kaszuby może określić niższą niż maksymalna wysokość wsparcia wynikająca z Rozporządzenia
Badania lub edukacja z zakresu środowiska naturalnego, bioróżnorodności, zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów oraz wpływu działalności człowieka na stan środowiska naturalnego	
Uzasadnienie zastosowania	Warunki finansowe/intensywność wsparcia
Działania edukacyjne z zakresu środowiska naturalnego, w tym ekosystemów wodnych, bioróżnorodności, zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów, wpływu człowieka lub gospodarki rybackiej na środowisko naturalne, w tym ekosystemy wodne skierowane będą do dzieci, młodzieży i dorosłych, także do osób z sektora rybackiego. Brak świadomości ekologicznej, niedbałość o własne otoczenie powodują konieczność edukowania już od najmłodszych lat. Realizacja projektu będzie wspierać sektor rybacki w dotarciu do fachowej wiedzy i doradztwa oraz w podniesieniu swoich kwalifikacji.	<ul style="list-style-type: none"> - projekty własne - w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 100% tych kosztów; - do wysokości 5% całkowitej kwoty środków finansowych przyznanych RLGD w umowie ramowej na okres realizacji LSR - bezpłatny koszt uczestników z działaniami
Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa pomiędzy LGD/RLGD wspierającej realizację celów służących wymianie wiedzy i doświadczeń oraz budowaniu kontaktów	
Uzasadnienie zastosowania	Warunki finansowe/intensywność wsparcia
Projekty polegające na współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy LGD/RLGD wspierającej realizację celów służących wymianie wiedzy i doświadczeń oraz budowaniu kontaktów, do którego włączeni zostaną też rybacy z obszaru LGR. Realizacja projektów będzie wspierać sektor rybacki w wykorzystaniu potencjału własnych gospodarstw, które to pozwoliłyby promować turystykę lokalną, kulturę	<ul style="list-style-type: none"> - projekty współpracy - w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 100% tych kosztów; - do wysokości 5% całkowitej kwoty środków finansowych przyznanych RLGD w umowie ramowej na okres realizacji LSR - bezpłatny koszt uczestników z działaniami

regionu oraz wdrażać rozwiązania środowiskowe.

<i>Cele uzupełniające</i>	<i>Rodzaje przedsięwzięć</i>	<i>Grupa docelowa/ Beneficjenci</i>	<i>Typ operacji</i>	<i>Warunki finansowe/intensywność wsparcia</i>
Cel 1. Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomaganie dostosowania się do tych zmian, lub przyczyniania się do zwalczania negatywnych zmian w środowisku naturalnym i ekosystemach				
1.1.a przyczyniające się do ograniczenia zużycia energii lub wody lub racjonalizacji gospodarowania energią lub wodą	1.1.1 Inwestycje/działania związane z ochroną i odbudową naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej	Rybacy	Konkurs	<ul style="list-style-type: none"> - w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów - w wysokości do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach każdego z celów, o których mowa w § 3 pkt 1–5 Rozporządzenia, w okresie realizacji danej LSR, albo w wysokości do 600 000 zł, jeżeli w ramach danego celu jest realizowana operacja obejmująca inwestycję - w ogłoszeniu o naborze LGR Kaszuby może określić niższą niż maksymalna wysokość wsparcia wynikająca z Rozporządzenia
1.1.b związane z ograniczaniem nadmiernej eutrofizacji wód, w tym zakup sprzętu do ograniczenia lub usuwania jej skutków				
1.1.c dotyczące infrastruktury ograniczającej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki				
1.1.d przyczyniające się do tworzenia lub utrzymania oraz zachowania zróżnicowania genetycznego stad tarłowych ryb				
1.1.e przyczyniające się do budowy lub odtwarzania tarlisk ryb lub ich naturalnego otoczenia, w tym starorzeczy				
1.1.f przyczyniające się do przeciwdziałania kłusownictwu, w tym przez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu				
1.1.g Zabezpieczające potencjał produkcyjny lub przyrodniczy obiektów rybackich				
Cel 2. Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich				
2.1 Inwestycje lub działania związane z tworzeniem lub poprawą infrastruktury lokalnej, w tym infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i zielonej	2.1.1 Inwestycje/działania związane z tworzeniem/poprawą infrastruktury lokalnej, w tym infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i zielonej	JST	Konkurs	<ul style="list-style-type: none"> - w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów - w wysokości do 200 000 zł na jednego

<i>Cele uzupełniające</i>	<i>Rodzaje przedsięwzięć</i>	<i>Grupa docelowa/ Beneficjenci</i>	<i>Typ operacji</i>	<i>Warunki finansowe/intensywność wsparcia</i>
				wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach każdego z celów, o których mowa w § 3 pkt 1–5 Rozporządzenia, w okresie realizacji danej LSR, albo w wysokości do 600 000 zł, jeżeli w ramach danego celu jest realizowana operacja obejmująca inwestycję - w ogłoszeniu o naborze LGR Kaszuby może określić niższą niż maksymalna wysokość wsparcia wynikająca z Rozporządzenia
2.2 Inwestycje lub działania wpływające na poprawę usług dla społeczności lokalnej lub turystów	2.2.1 Inwestycje/działania wpływające na poprawę usług dla społeczności lokalnej lub turystów poprzez wsparcie tworzenia nowych działalności gospodarczych	Mieszkańcy	Projekty grantowe	- w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 100% tych kosztów - wartość zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego realizowanego przez grantobiorcę wynosi nie mniej niż 5000 zł oraz nie więcej niż 30 000 zł
2.3.a Inwestycje lub działania wpływające na dobrostan społeczny, dobrostan kulturowy lub poprawę jakości życia społeczności lokalnej	2.3.1 Inwestycje/działania wpływające na poprawę jakości życia społeczności lokalnej, w tym w szczególności wspierające kobiety, seniorów, dzieci lub młodzież	Organizacje pozarządowe	Projekty grantowe	- w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 100% tych kosztów, jednak nie więcej niż do 200 000 zł
2.3.b Inwestycje lub działania wspierające grupy zagrożone wykluczeniem lub osoby wykluczone				- wartość zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego realizowanego przez grantobiorcę wynosi nie mniej niż 5 000 zł oraz nie więcej niż 30 000 zł
2.3.c Wsparcie dzieci lub młodzieży, w tym dzieci lub młodzieży z trudnościami, przez udział w programach edukacyjnych lub szkoleniowych				
Cel 3. Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości				
3.1 Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania	3.1.1 Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie	Rybaczy	Konkurs	- w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów - w wysokości do 200 000 zł na jednego

<i>Cele uzupełniające</i>	<i>Rodzaje przedsięwzięć</i>	<i>Grupa docelowa/ Beneficjenci</i>	<i>Typ operacji</i>	<i>Warunki finansowe/intensywność wsparcia</i>
	dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania poprzez zakładanie lub rozwój działalności gospodarczej			wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach każdego z celów, o których mowa w § 3 pkt 1–5 Rozporządzenia, w okresie realizacji danej LSR, albo w wysokości do 600 000 zł, jeżeli w ramach danego celu jest realizowana operacja obejmująca inwestycję - w ogłoszeniu o naborze LGR Kaszuby może określić niższą niż maksymalna wysokość wsparcia wynikająca z Rozporządzenia
3.2.a Wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	3.2.1 Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości	Przedsiębiorcy/ Mieszkańcy	Konkurs	- w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów - w wysokości do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach każdego z celów, o których mowa w § 3 pkt 1–5 Rozporządzenia, w okresie realizacji danej LSR, albo w wysokości do 600 000 zł, jeżeli w ramach danego celu jest realizowana operacja obejmująca inwestycję - w ogłoszeniu o naborze LGR Kaszuby może określić niższą niż maksymalna wysokość wsparcia wynikająca z Rozporządzenia
3.2.b Wsparcie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe obszarów rybackich				

<i>Cele uzupełniające</i>	<i>Rodzaje przedsięwzięć</i>	<i>Grupa docelowa/ Beneficjenci</i>	<i>Typ operacji</i>	<i>Warunki finansowe/intensywność wsparcia</i>
3.3 Wsparcie zrównoważonej lub innowacyjnej produkcji rybackiej przez rozwijanie produkcji, zarządzania, planowania biznesowego, marketingu, wzmocnienia krótkich łańcuchów dostaw lub logistyki	3.3.1 Wsparcie zrównoważonej lub innowacyjnej produkcji rybackiej	Rybaczy	Konkurs	- w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów - w wysokości do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach każdego z celów, o których mowa w § 3 pkt 1–5 Rozporządzenia, w okresie realizacji danej LSR, albo w wysokości do 600 000 zł, jeżeli w ramach danego celu jest realizowana operacja obejmująca inwestycję - w ogłoszeniu o naborze LGR Kaszuby może określić niższą niż maksymalna wysokość wsparcia wynikająca z Rozporządzenia.
Cel 4. Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej				
4.1 Działania informacyjne lub promocyjne upowszechniające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego lokalnej społeczności, tradycji rybackich lub obszaru rybackiego	4.1.1 Działania informacyjne/promocyjne upowszechniające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego lokalnej społeczności, tradycji rybackich lub obszaru rybackiego	LGR Kaszuby	Projekt własny	- w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 100% tych kosztów - do wysokości 5% całkowitej kwoty środków finansowych przyznanych RLGD w umowie ramowej na okres realizacji LSR
Cel 5. Badania lub edukacja z zakresu środowiska naturalnego, bioróżnorodności, zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów oraz wpływu działalności człowieka na stan środowiska naturalnego				
5.1.a Badania lub edukację z zakresu środowiska naturalnego, w tym ekosystemów wodnych, bioróżnorodności, zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów	5.1.1 Działania edukacyjne z zakresu środowiska naturalnego, w tym ekosystemów wodnych, bioróżnorodności, zmian	LGR Kaszuby	Projekt własny	- w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 100% tych kosztów; - do wysokości 5% całkowitej kwoty środków finansowych przyznanych RLGD w umowie ramowej na okres realizacji LSR

<i>Cele uzupełniające</i>	<i>Rodzaje przedsięwzięć</i>	<i>Grupa docelowa/ Beneficjenci</i>	<i>Typ operacji</i>	<i>Warunki finansowe/intensywność wsparcia</i>
5.1.b Badania lub edukację dotyczące wpływu człowieka lub gospodarki rybackiej na środowisko naturalne, w tym ekosystemy wodne	klimatu i zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów, wpływu człowieka lub gospodarki rybackiej na środowisko naturalne, w tym ekosystemy wodne			
Cel 6 Poprawa funkcjonowania LGR Kaszuby w oparciu o zasady dialogu i partycypacji oraz zarządzanie wdrażaniem LSR				
6.1.a Tworzenie międzyregionalnej i/lub międzynarodowej sieci kontaktów, środowisk opiniotwórczych poprzez działania informacyjne i promocyjne upowszechniające wiedzę o obszarach rybackich jako atrakcyjnym miejscu turystycznym	6.1 Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa pomiędzy LGD/RLGD wspierającej realizację celów służących wymianie wiedzy i doświadczeń oraz budowaniu kontaktów	LGR Kaszuby	Projekty współpracy	- w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 100% tych kosztów - do wysokości 5% całkowitej kwoty środków finansowych przyznanych RLGD w umowie ramowej na okres realizacji LSR
6.1.b Tworzenie międzyregionalnej i/lub międzynarodowej sieci kontaktów, środowisk opiniotwórczych poprzez działania informacyjne lub promocyjne dotyczące produktów rybnych z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych				
6.2.a działania informacyjno-promocyjne dotyczące przygotowania lub realizacji LSR lub działalności LGR	6.2 Animacja lokalna i administrowanie LGR	LGR Kaszuby	Funkcjonowanie	- w formie finansowania na podstawie kwot ryczałtowych; - do wysokości 15% całkowitej kwoty środków finansowych przyznanych RLGD w umowie ramowej na realizację LSR.
6.2.b Działania aktywizujące lokalne społeczności				
6.2.c Działania szkoleniowe				
6.2.d Działania administracyjne służące utrzymaniu biura LGR				

Rozdział VI - Wykazanie spójności celów LSR z analizowanym obszarem

Obszar LGR Kaszuby charakteryzuje się bogatym dziedzictwem kulturowym, malowniczymi krajobrazami oraz różnorodnymi zasobami naturalnymi, co stanowi solidną podstawę dla realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju uwzględniającej zarówno ochronę środowiska, jak i promowanie sektora rybackiego oraz tradycji kaszubskiej.

Cel 1 Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomagania dostosowania się do tych zmian, lub przyczyniania się do zwalczania negatywnych zmian w środowisku naturalnym i ekosystemach	
Spójność	Obszar LGR Kaszuby z jego licznymi jeziorami, rzekami i lasami, jest kluczowym obszarem dla działań związanych z ochroną ekosystemów wodnych i leśnych. Dewastacja jezior poprzez procesy naturalne – eutrofizacja oraz działania antropogeniczne człowieka, brak systemu monitoringu ścieków i odpadów wokół jezior leżących na terenie LGR Kaszuby, liczne bariery architektoniczne i utrudnienia z korzystania z linii brzegowej jezior, pomostów i plaż dla osób niepełnosprawnych. Obszary chronione oraz lokalne inicjatywy ochrony przyrody wspierają bioróżnorodność i przeciwdziałają zmianom klimatycznym.
Działania	Projekty rewaloryzacji zbiorników wodnych, mające na celu poprawę jakości wód i zwiększenie bioróżnorodności, co również wspiera lokalny sektor rybacki. Wprowadzanie programów ochrony gatunków zagrożonych i odtwarzania naturalnych siedlisk, które są ważne dla tradycyjnych kaszubskich praktyk rybackich.

Cel 2 Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich	
Spójność	Obszary wiejskie i rybackie LGR mają potencjał do poprawy warunków życia poprzez wsparcie infrastrukturalne, rozwój społeczny i gospodarczy. Tradycyjne rybołówstwo i przetwórstwo rybne są integralną częścią gospodarki Kaszub, a ich rozwój może znacząco wpłynąć na podniesienie poziomu życia mieszkańców.
Działania	Modernizacja infrastruktury rybackiej, w tym przystani i sprzętu, co poprawi warunki pracy i bezpieczeństwo rybaków. Wsparcie dla lokalnych inicjatyw społecznych i kulturalnych, które promują kaszubską tradycję rybacką.

Cel 3 Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości	
Spójność	Teren LGR Kaszuby ma duży potencjał do rozwoju turystyki wodnej, wędkarstwa i innych form zrównoważonej gospodarki związanej z wodą, co wspiera lokalne społeczności rybackie. Lokalne przedsiębiorstwa mogą czerpać korzyści z zasobów naturalnych i tradycji rybackich, rozwijając innowacyjne produkty i usługi.
Działania	Wsparcie dla przedsiębiorstw z sektora niebieskiej gospodarki, które tworzą nowe miejsca pracy i promują zrównoważony rozwój. Promocja gospodarki obiegu zamkniętego poprzez edukację i wsparcie techniczne dla

	lokalnych firm, co przyczyni się do redukcji odpadów i zrównoważonego wykorzystania zasobów.
--	--

Cel 4 Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich	
Spójność	<p>Bogate dziedzictwo kulturowe Kaszub, w tym tradycje rybackie, stanowi ważny element tożsamości regionu.</p> <p>Na obszarze LGR Kaszuby wciąż żywa jest kultura kaszubska, która przejawia się m.in. poprzez organizację wszelkiego rodzaju kaszubskich imprez kulturalnych, kultywowanie tradycji kaszubskich przekazywane z pokolenia na pokolenie, warsztaty kaszubskie realizowane przez ośrodki kultury, itp. Jednym z elementów jest tej kultury są tradycje rybackie, które kultywowane są np. w pieśniach i tańcach rybackich promowanych przez zespoły regionalne.</p> <p>Organizowanie wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych może wzmocnić więzi społeczne, zachować tradycje i przyciągnąć turystów.</p>
Działania	<p>Festiwale i wydarzenia promujące kulturę rybacką Kaszub, takie jak dni rybackie, które celebrują tradycyjne metody połowu i przetwórstwa ryb.</p> <p>Projekty edukacyjne w szkołach i społecznościach lokalnych, które uczą o kaszubskich tradycjach rybackich i ich znaczeniu dla lokalnej tożsamości.</p>

Cel 5 Badania lub edukacja z zakresu środowiska naturalnego, bioróżnorodności, zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów oraz wpływu działalności człowieka na stan środowiska naturalnego	
Spójność	<p>Obszar LGR Kaszuby posiada cenne zasoby naturalne, które są idealnym obiektem badań i edukacji, wspierających zarówno ochronę środowiska, jak i lokalny sektor rybacki. Jednak niewystarczający poziom świadomości ekologicznej, brak podstawowej wiedzy choćby o segregacji śmieci czy bezpośrednim wpływie człowieka na środowisko, powoduje konieczność podjęcia odpowiednich działań edukacyjnych w tym zakresie. Z doświadczenia LGR Kaszuby wynika, iż edukację w dziedzinach proekologicznych należy kierować zarówno do dorosłych mieszkańców obszaru jak również do dzieci.</p> <p>Lokalne szkoły i organizacje mogą uczestniczyć w programach edukacyjnych związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem, co promuje świadome korzystanie z zasobów wodnych.</p>
Działania	<p>Programy edukacyjne i kampanie informacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych, promujące wiedzę o środowisku naturalnym, bioróżnorodności oraz tradycjach rybackich Kaszub</p>

Cel 6 Poprawa funkcjonowania LGR Kaszuby w oparciu o zasady dialogu i partycypacji oraz zarządzanie wdrażaniem LSR	
Spójność	<p>Doświadczenie LGR Kaszuby w realizacji 2 Lokalnych Strategii Rozwoju</p> <p>Zaangażowanie LGR w działania na rzecz lokalnej społeczności, doświadczenie LGR w realizacji projektów edukacyjnych, a także rosnąca aktywność społeczna mieszkańców gwarantują skuteczną realizację zadań.</p>
Działania	<p>Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Rybackiej Kaszuby, w tym: prowadzenie biura, obsługa</p>

	naborów wniosków o dofinansowanie, prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych, edukacyjnych, szkoleniowych, konsultacji i doradztwa dla potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów programu, działań aktywizujących. Realizacja projektów współpracy międzyregionalnej lub/i międzynarodowej
--	--

Cele LSR są ściśle zintegrowane z unikalnymi cechami i potrzebami obszaru LGR Kaszuby, co pozwala na efektywne wdrażanie działań wspierających ochronę środowiska, rozwój gospodarczy oraz kulturalny, a także podtrzymanie kaszubskich tradycji rybackich. Dzięki odpowiedniej strategii, LGR Kaszuby ma szansę na zrównoważony rozwój, który uwzględnia zarówno ochronę ekosystemów, jak i poprawę jakości życia mieszkańców oraz zachowanie bogatego dziedzictwa kulturowego regionu.

Rozdział VII - Proces wyboru operacji oraz stosowane kryteria wyboru

7.1 Tworzenie procedur

Rada LGR jest organem, który dokonuje wyboru operacji do dofinansowania w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Do kompetencji Rady należy również uchwalanie i aktualizacja: strategii, procedur oceny i wyboru operacji do dofinansowania, określanie kryteriów wyboru operacji do dofinansowania oraz ustalanie kwoty pomocy.

Wnoszeniem korekt do Lokalnej Strategii Rozwoju i/lub procedur oceny i wyboru operacji do dofinansowania w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju i/lub kryteriów wyboru operacji do dofinansowania w odpowiedzi na wezwanie instytucji zarządzającej i/lub pośredniczącej priorytetem 3. programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027 zajmuje się Zarząd LGR.

Rada funkcjonuje na podstawie przyjętego przez Walne Zebranie Członków Statutu LGR Kaszuby oraz Regulaminu Rady. Rada zobowiązana jest do opracowania i przyjęcia zgodnie z obowiązującymi przepisami szczegółowego regulaminu obejmującego zasady i procedury funkcjonowania Rady tj. **Regulaminu organizacyjnego dotyczącego zasad i procedur funkcjonowania Rady LGR Kaszuby na lata 2021-2027 (REGULAMIN ORGANIZACYJNY RADY)**, który obejmuje następujący zakres:

1. opis sposobu udostępniania procedur do wiadomości publicznej,
2. zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji i grantobiorców (ocena wniosków, dokumentowanie oceny, wzory dokumentów),
3. sposób organizacji naborów wniosków (tryb ogłaszania, czas trwania naboru, miejsce składania wniosków),
4. zasady podawania do publicznej wiadomości protokołów z posiedzeń dotyczących oceny i wyboru operacji oraz grantobiorców, zawierających informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego,
5. szczegółowy sposób informowania o wynikach oceny operacji i zadań grantowych,
6. szczegółowy sposób informowania o możliwości skutecznego wniesienia protestu,
7. prowadzenie rejestru interesów członków Rady, pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami/projektami lub grantobiorcami,
8. zapewnienie stosowania procedur, które są zgodne z obowiązującymi przepisami, niedyskryminujące, przejrzyste, pozwalające uniknąć konfliktu interesów oraz zapewniające zachowanie parytetu sektorowego w poszczególnych głosowaniach Rady podczas oceny i wyboru operacji/zadań grantowych i szczegółowo regulujące sytuacje wyjątkowe (np. sposób postępowania w przypadku, gdy kilka operacji lub zadań grantowych otrzymało

- jednakowa liczbę punktów podczas oceny),
9. zapewnienie stosowania tych samych, zrozumiałych kryteriów oceny w całym procesie wyboru operacji i grantobiorców w ramach danego naboru,
  10. zapewnienie wyłączenia członka Rady od podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji lub grantobiorców w szczególności w razie ubiegania się o dofinansowanie tej operacji lub projektu grantowego przez tego członka Rady, jego krewnego, powinowatego do drugiego stopnia pokrewieństwa lub małżonka, osobę związaną z członkiem Rady z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, osobę której pełnomocnikiem jest członek Rady i przez korporacyjną osobę prawną, której członkiem jest członek Rady, a także w innych przypadkach, jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do bezstronności członka Rady,
  11. sposób ustalania niebudzących wątpliwości interpretacyjnych kryteriów wyboru operacji i grantobiorców, adekwatnych do analizy SWOT opracowanej przez LGR Kaszuby, mierzalnych i możliwych do weryfikacji,
  12. zapewnienie tworzenia i zmiany kryteriów oceny operacji i projektów grantowych z udziałem lokalnej społeczności. W uzasadnionych przypadkach postanowienia szczegółowego regulaminu, o którym mowa w ust. 1 mogą odbiegać od postanowień niniejszego regulaminu, nie mogą jednak naruszać statutu LGR Kaszuby.

Projekt Regulaminu odnosi się do kluczowych elementów w procesie wyboru i zawiera:

1. Procedurę oceny i wyboru operacji w ramach LSR;
2. Procedurę oceny i wyboru projektów grantowych w ramach LSR.

Procedura oceny i wyboru operacji w ramach LSR składa się z następujących części:

1 ogłoszenie i organizacja naboru wniosków o dofinansowanie operacji;

2 ocena zgodności operacji z LSR i realizacji zasad horyzontalnych;

3 ocena operacji pod kątem spełniania kryteriów wyboru operacji LSR;

4 kwalifikowanie operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym;

5 wybór operacji do dofinansowania w ramach LSR;

6 wniesienie protestu.

Procedura oceny i wyboru projektów grantowych w ramach LSR składa się z następujących części:

1 ogłoszenie i organizacja naboru wniosków o dofinansowanie projektów grantowych;

2 ocena zgodności projektów grantowych z LSR i realizacji zasad horyzontalnych;

3 ocena projektów grantowych pod kątem spełniania kryteriów wyboru;

4 wybór projektów grantowych do dofinansowania w ramach LSR.

W razie konieczności procedury zostaną dostosowane do obowiązujących przepisów.

Procedury wyboru opracowywane są z wykorzystaniem diagnozy obszaru i są spójne z celami i wskaźnikami zdefiniowanymi w LSR.

Procedury podejmowania decyzji przez organy LGR Kaszuby spełniają wymagania określone w art. 33 ust. 3 lit. b rozporządzenia 2021/1060 tj. opracowane zostaną niedyskryminujące i przejrzyste procedury i kryteria wyboru, które pozwolą uniknąć konfliktu interesów i zapewnią, aby żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru operacji i projektów grantowych do dofinansowania.

Regulamin, który zawiera procedury wraz z kryteriami powstaje przy współpracy Biura LGR, które formułuje treść dokumentu zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz Rady, która weryfikuje te zapisy i zatwierdza poprzez podjęcie odpowiedniej uchwały. Proces przyjęcia procedur do realizacji wymaga przeprowadzenia konsultacji społecznych. Przewidziano różne sposoby angażowania społeczności lokalnej w ten proces m.in. za pośrednictwem korespondencji mailowej, informacje rozpowszechnione za pośrednictwem jednostek samorządowych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów i instytucji oraz spotkań bezpośrednich.

Celem Regulaminu zawierającego procedury w ramach LSR jest: [1] zapewnienie jednolitego i prawidłowego wykonania przez LGR Kaszuby czynności związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem naboru wniosków; [2] oceną i wyborem operacji; [3] skuteczne zapobieganie przypadkom działania w sytuacji konfliktu interesów, a także [4] zapewnienie, aby żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji dotyczących wyboru operacji.

Regulamin przedstawia generalny kształt sposobu funkcjonowania Rady, przeprowadzania posiedzeń, wyboru i oceny operacji i projektów grantowych oraz lokalne kryteria wyboru, wynikające z obowiązujących regulacji prawnych dotyczących wdrażania LSR 2021-2027. Zawarte w procedurach rozwiązania są dostosowane do specyfiki obszaru LGR. Projekt procedur opracowywany będzie na bazie procedur wyboru wniosków do dofinansowania w ramach LSR 2014-2020, z uwzględnieniem wniosków z raportów ewaluacyjnych oraz doświadczenia własnego z dwóch okresów programowania. Tak przygotowany materiał zostanie, po wyborze LSR przedstawiony do konsultacji społecznych.

7.2 Proces wyboru operacji

Proces wyboru operacji został szczegółowo opisany w projekcie **Regulaminu organizacyjnego dotyczącego zasad i procedur funkcjonowania Rady LGR Kaszuby na lata 2021-2027 (REGULAMIN ORGANIZACYJNY RADY)**.

Nabór wniosków o dofinansowanie operacji, ocena i wybór operacji do dofinansowania w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju są dokonywane zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności, zgodnie z następującymi procedurami (1) Procedurą oceny i wyboru operacji w ramach LSR oraz (2) Procedurą oceny i wyboru projektów grantowych w ramach LSR

Procedura

① Ogłoszeniem i organizacją naboru wniosków o dofinansowanie operacji oraz projektów grantowych zajmuje się Biuro LGR Kaszuby na zlecenie Zarządu. Ogłoszenie o naborze wniosków o dofinansowanie umieszczane jest na stronie internetowej www.lgrkaszuby.pl oraz na stronie programu nie później niż 30 dni przed dniem rozpoczęcia terminu składania wniosków o dofinansowanie. Termin składania wniosków nie może być krótszy niż 14 dni. Wnioski składane są w

systemie teleinformatycznym.

② Biuro LGR sporządza rejestr wniosków. Dyrektor biura przekazuje go Przewodniczącemu Rady podczas posiedzenia. Posiedzenie Rady może odbywać się w ramach kilku spotkań.

Podczas posiedzenia wypełniany jest przez członków Rady rejestr interesów oraz deklaracje bezstronności. Następnie odbywa się losowanie złożonych wniosków o dofinansowanie w celu wyłonienia oceniających, którzy weryfikują wnioski i dokumenty.

③ Następuje ocena zgodności poszczególnych operacji/projektów grantowych pod kątem zgodności z LSR oraz zasadami horyzontalnymi. Operacje/projekty grantowe uznane za zgodne z LSR podlegają dalszej ocenie pod kątem spełniania kryteriów wyboru LSR.

Przewodniczący Rady sporządza listę zawierającą wyniki oceny operacji/projektów grantowych pod kątem spełniania kryteriów wyboru ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru oraz dodatkowych kryteriów w przypadku uzyskania takiej samej liczby punktów przez dwa lub więcej wniosków.

④ Rada dokonuje wyboru operacji/projektów grantowych do dofinansowania.

4a. Za operacje wybrane do dofinansowania uznaje się te, **które spełniają łącznie warunki: [1] są zgodne z LSR; [2] operacje, których średnia punktów uzyskanych w procedurze oceny punktowej operacji jest równa lub większa od określonego w procedurze poziomu procentowego maksymalnej liczby punktów za spełnienie kryteriów wyboru operacji zgodnych z odpowiednim typem operacji.**

4b. Za operacje nie wybrane do finansowania uznaje się te, które spełniają co najmniej jeden z niżej wymienionych warunków: [1] operacje są niezgodne z LSR; [2] operacje, które uzyskały mniej niż określony w procedurze poziom procentowy maksymalnej liczby punktów za spełnienie kryteriów wyboru operacji zgodnych z odpowiednim typem operacji.

4c. Za projekty grantowe wybrane do dofinansowania uznaje się te, które **spełniają łącznie wymienione warunki: [1] są zgodne z LSR; [2] mieszczą się w limicie środków.**

⑤ Przewodniczący Rady sporządza listy zawierające wyniki wyboru operacji/projektów grantowych do dofinansowania (ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru operacji) tj.

1. listę operacji wybranych do dofinansowania ze wskazaniem, które z operacji mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków;
2. listę operacji niewybranych do dofinansowania;
3. listę projektów grantowych wybranych do dofinansowania ze wskazaniem, które mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze projektów grantowych.

⑥ LGR przekazuje wnioskodawcy informację o wyniku rozstrzygnięcia.

⑦ Wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia protestu od wyniku rozstrzygnięcia, zgodnie z którymi operacja nie może być wybrana do dofinansowania lub ustalona przez LGR kwota pomocy jest niższa niż wnioskowana. Protest wnosi się do LGR Kaszuby w terminie 14 dni od otrzymania informacji.

W stosunku do każdego wniosku o dofinansowanie operacji/projektu grantowego będącego przedmiotem posiedzenia i głosowania Rady, podejmowana jest decyzja w formie uchwały:

1. w sprawie wyniku oceny zgodności operacji/projektu grantowego z LSR i realizacji zasad horyzontalnych;

2. w sprawie wyniku oceny operacji /projektu grantowego pod kątem spełniania kryteriów wyboru;
3. w sprawie wyniku wyboru operacji/projektu grantowego do dofinansowania w ramach LSR.

W trybie przewidzianym Regulaminem Organizacyjnym Rady każdorazowo przed głosowaniem weryfikowany jest faktyczny skład Rady na podstawie rejestru interesów, w celu uniknięcia konfliktu interesów i zagwarantowania, że żadna grupa interesu nie posiada więcej niż 49% praw głosu. Jeżeli w wyniku analizy, okaże się, że jakakolwiek grupa interesu może przekroczyć 49% praw głosu w głosowaniu dotyczących oceny operacji pod kątem spełniania kryteriów wyboru operacji LSR, wówczas w drodze losowania wyłącza się taką ilość Członków Rady, która zapewni zachowanie parytetu, o którym mowa powyżej.

Mechanizmy zarządzania:

- ① czasem - określenie zadań do wykonania; szacowanie czasu wykonania prac; harmonogramowanie oraz kontrola harmonogramu;
- ② kosztami - planowanie zasobów; szacowanie kosztów realizacji; budżetowanie kosztów i kontrola budżetu;
- ③ jakością - planowanie cech jakościowych; zapewnianie ich osiągnięcia (np. organizację szkoleń dla pracowników biura, Zarządu LGR i Rady LGR) i kontrola jakości wykonanych prac; wykorzystanie doświadczenia osób zaangażowanych we wdrażanie LSR (Zarządu, biura, członków Rady), posiadających odpowiednią wiedzę i predyspozycje do wdrażania LSR;
- ④ zasobami ludzkimi - planowanie organizacji zespołu; pozyskiwanie pracowników; odpowiednie kwalifikacje, wiedza i doświadczenie pracowników biura (udział w realizacji poprzednich strategii);
- ⑤ komunikacją - planowanie komunikacji; zapewnienie przepływu informacji pomiędzy pracownikami biura, Zarządem LGR i Radą LGR; dystrybucja informacji wśród wnioskodawców, beneficjentów, członków LGR i lokalnej społeczności; stała współpraca pomiędzy Zarządem, biurem i Radą; wypracowane kanały dystrybucji informacji wśród lokalnej społeczności (dobór odpowiednich narzędzi informacyjnych dostosowanych do odbiorców);
- ⑥ ryzykiem - identyfikacja zagrożeń; analiza i ocena ryzyka; planowanie działań zapobiegawczych i kontroli ich realizacji (monitoring i ewaluacja; sprawozdania monitoringowe i raporty z ewaluacji).

7.3 Kryteria wyboru operacji

Regulamin, który zawiera procedury wraz z kartami oceny operacji/projektów grantowych pod kątem spełniania kryteriów wyboru LSR LGR Kaszuby określającymi kryteria wyboru operacji oraz kryteria wyboru projektów grantowych powstaje przy współpracy Biura, które formułuje treść dokumentu zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz Rady, która weryfikuje te zapisy i zatwierdza poprzez podjęcie odpowiedniej uchwały.

Proces przyjęcia procedur do realizacji wymaga przeprowadzenia konsultacji społecznych. Przewidziano różne sposoby angażowania społeczności lokalnej w ten proces m.in. za pośrednictwem korespondencji mailowej, informacje rozpowszechnione za pośrednictwem jednostek samorządowych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów i instytucji oraz spotkań bezpośrednich. W szczególności zwracać się będzie uwagę na dotarcie do grup docelowych określonych w LSR, aby poddać ocenie wpływ LSR na ich sytuację.

Kryteria wyboru operacji i projektów grantowych zostaną wypracowane w oparciu o konsultacje

społeczne, które będą zgodne z obowiązującymi wytycznymi i przepisami prawa. Analiza potrzeb obszaru pozwoliła ustalić cele główne i uzupełniające oraz odpowiednie typy operacji. Dzięki kryteriom wyboru operacji i projektów grantowych adekwatnym do celów i wskaźników będzie możliwa realizacja założeń LSR poprzez wyselekcjonowanie tych operacji, które faktycznie przyczynią się do realizacji strategii.

Kryteria wyboru będą mieć charakter oceny punktowej, która nadawać będzie większą wagę kryteriom mającym skoncentrować się na działaniach, które w największym stopniu pozwolą osiągnąć założone w LSR cele. Karty oceny operacji pod kątem spełniania kryteriów wyboru LSR zawierać będą nazwy poszczególnych kryteriów, ich definicję szczegółowo opisującą sposób oceny wskazujący jakie wymagania są konieczne do spełnienia danego kryterium oraz punktację. Kryteria są opisane w sposób przejrzysty i przyznawane są w sposób „spełnia - nie spełnia”. Kryteria zostaną tak skonstruowane, aby zapewniały osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu określonych w LSR.

Ze względu na wieloletni charakter LSR i zmieniające się na przestrzeni lat warunki jej realizacji, LGR Kaszuby przewiduje możliwość zmiany kryteriów wyboru operacji i projektów grantowych. Każda zmiana kryteriów wyboru, wprowadzana na wniosek członków stowarzyszenia, lokalnej społeczności, pracowników biura oraz w związku z wnioskami z ewaluacji, będzie konsultowana z lokalną społecznością. Ww. wnioski zbiera opiekun strategii i przekazuje Zarządowi, który w drodze uchwały formułuje je w spójną całość i przekazuje Radzie.

Zmiany kryteriów dokonywane na podstawie wytycznych i zaleceń IZ, IP lub instytucji kontrolujących nie wymaga konsultowania i zatwierdzane są przez Zarząd LGR Kaszuby.

Propozycje zmian kryteriów wyboru podane będzie do publicznej wiadomości, co najmniej na stronie internetowej Stowarzyszenia, z możliwością zgłaszania uwag. Informacja o możliwości zgłaszania uwag rozpowszechniona będzie kanałami dopasowanymi do odbiorców. Uwagi zostaną przeanalizowane przez Członków Rady i jeśli zostaną uznane za zasadne, wprowadzone do dokumentu.

7.4 Kwalifikowanie operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym

Proces wyboru operacji zostanie szczegółowo opisany w projekcie **Regulaminu organizacyjnego dotyczącego zasad i procedur funkcjonowania Rady LGR Kaszuby na lata 2021-2027 (REGULAMIN ORGANIZACYJNY RADY)**, który zawierać będzie:

1. Procedurę oceny i wyboru operacji w ramach LSR
2. Procedurę oceny i wyboru projektów grantowych w ramach LSR

Nabór wniosków o dofinansowanie operacji, ocena i wybór operacji do dofinansowania w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju będą dokonywane zgodnie z obowiązującymi przepisami, zgodnie z Procedurą oceny i wyboru operacji w ramach LSR, która składać się z następujących części:

- 1 ogłoszenie i organizacja naboru wniosków o dofinansowanie operacji;
- 2 ocena zgodności operacji z LSR i realizacji zasad horyzontalnych;
- 3 ocena operacji pod kątem spełniania kryteriów wyboru operacji LSR;
- 4 **kwalifikowanie operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym;**
- 5 wybór operacji do dofinansowania w ramach LSR;
- 6 wniesienie protestu.

Kwalifikowanie operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym nie dotyczy projektów grantowych.

Kwalifikowanie operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym zostanie przeprowadzone tylko w przypadku gdy wnioskodawca wnioskuje o dofinansowanie w wysokości 100% kosztów kwalifikowalnych. W ramach procedury kwalifikowania operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym, zostaną określone odpowiednie kryteria, które będą sprawdzać m.in. czy operacja odnosi się wyłącznie do jednego podmiotu, czy do kręgu podmiotów które mogłyby skorzystać z realizacji danej operacji lub inwestycji. Jeżeli operacja nie zostanie zakwalifikowana jako realizowana w interesie zbiorowym LGR Kaszuby ustali kwotę pomocy na poziomie 50% kosztów kwalifikowalnych zgodnie z obowiązującymi wytycznymi i przepisami prawa.

Rozdział VIII - Proces realizacji LSR i zdolność Lokalnej Grupy Rybackiej do jej realizacji

8.1 Proces realizacji strategii

Harmonogram działań LGR Kaszuby został zaplanowany w sposób umożliwiający skuteczne wdrażanie strategii, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb i potencjału terenów wchodzących w skład grupy i został podzielony na 3 etapy.

<p>Etap przygotowawczy (2024)</p> <p>① Konsultacje i spotkania z beneficjentami, mieszkańcami, partnerami, lokalną społecznością</p> <p>② Opracowanie szczegółowych planów działania uwzględniających lokalne potrzeby</p> <p>③ Tworzenie wewnętrznych struktur operacyjnych w LGR Kaszuby</p> <p>④ Uruchomienie procedur konkursowych i dotacyjnych</p>	<p>Zaplanowane krótko i średnioterminowe efekty (3 lata)</p> <p>⇒ Zwiększenie świadomości mieszkańców z terenów LGR Kaszuby na temat Lokalnej Strategii Rozwoju i korzyści z niej płynących.</p> <p>⇒ Rozwój lokalnych inicjatyw i wzrost uczestnictwa w programach oferowanych przez LGR Kaszuby</p>
<p>Etap wdrażania działań 2024-2027</p> <p>⑤ Realizacja kluczowych projektów, w tym projektów inwestycyjnych na obszarze LGR</p> <p>⑥ Uruchomienie programów szkoleniowych i doradczych dla lokalnej społeczności i sektora rybackiego.</p> <p>⑦ Aktywizacja lokalnych przedsiębiorców i organizacji poprzez programy wsparcia</p>	
<p>Etap monitoringu i ewaluacji 2028-2030.</p> <p>⑧ Regularna ocena postępów realizacji LSR</p> <p>⑨ Dostosowywanie strategii do zmieniających się potrzeb i warunków lokalnych</p>	<p>Długoterminowe efekty (6 lat)</p> <p>⇒ Wzrost zatrudnienia i rozwoju gospodarczego w sektorze rybackim, turystycznym i innych sektorach na terenie LGR Kaszuby.</p> <p>⇒ Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez realizację projektów społecznych, ekologicznych i infrastrukturalnych.</p> <p>⇒ Zwiększenie zasobów przyrodniczych i</p>

	<p>bioróżnorodność gatunków flory i fauny Kaszub poprzez inwestycje ekologiczne i działania służące ochronie przyrody</p> <p>⇒ Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat współdecydowania i samostanowienia społecznego.</p>
--	---

W trakcie prac nad LSR zaplanowano działania zapewniające rozpowszechnianie informacji dotyczących realizacji strategii, które mają za zadania aktywizować lokalną społeczność.

Rozpowszechnianie informacji odbywać się będzie poprzez **kampanie informacyjne**, które będą prowadzone w sposób cykliczny w biurze LGR Kaszuby (Centrum Promocji i Edukacji) oraz na portalach społecznościowych Lokalnej Grupy Rybackiej. Dodatkowo zamieszczane będą regularne publikacje w lokalnych mediach kaszubskich i biuletynach informacyjnych. Organizowane będą **spotkania informacyjne** z mieszkańcami, przedsiębiorcami, lokalną społecznością oraz przedstawicielami sektora rybackiego z terenu LGR. Spotkania te będą służyć nie tylko przekazaniu informacji ale też otrzymaniu informacji zwrotnej od beneficjentów oraz aktywnemu włączeniu wszystkich partnerów w procesy decyzyjne. Najbardziej skutecznym narzędziem informacyjnym pozostaje **strona internetowa LGR Kaszuby**, gdzie na bieżąco aktualizowana jest baza informacji, dokumenty i materiały edukacyjne dostępna dla wszystkich zainteresowanych.

Aktywizacja społeczności lokalnej odbywać się będzie poprzez **warsztaty i szkolenia**. Tematyczne warsztaty edukacyjne dotyczące rozwoju lokalnego, przedsiębiorczości, ochrony środowiska i innowacji, dostosowane będą do potrzeb i specyfiki terenu LGR Kaszuby. Organizowane będą lokalne **konkursy** na najlepsze inicjatywy wspierające cele LSR oraz granty dla najaktywniejszych mieszkańców LGR. Bardzo ważnym elementem aktywizacyjnym jest **współpraca z organizacjami pozarządowymi**. Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z lokalnymi organizacjami, instytucjami edukacyjnymi oraz samorządami wpływa na partycypacyjny charakter realizowanych działań oraz daje gwarancję zaangażowania mieszkańców danej społeczności w osiąganie zaplanowanych celów strategicznych.

W realizacji strategii bardzo ważny jest udział przedstawicieli sektora rybackiego. Aktywizacja tego sektora odbywać się będzie poprzez **dedykowane programy wsparcia dla rybaków** (szkoleniowe, doradcze i finansowe) mające na celu rozwój tego sektora na terenie LGR Kaszuby. Organizowane też będą regularne spotkania i konferencje dedykowane przedstawicielom sektora rybackiego, gdzie będą omawiane bieżące wyzwania i możliwości rozwoju na terenie LGR Kaszuby.

Podczas realizacji LSR przez LGR Kaszuby szczególna uwaga będzie zwracana na zasady horyzontalne:

- ⇒ **Poszanowanie praw podstawowych:** Wszystkie działania będą zgodne z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej.
- ⇒ **Równość i niedyskryminacja:** Promowanie równości kobiet i mężczyzn oraz równości szans, eliminując dyskryminację ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
- ⇒ **Dostępność:** Zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami we wszystkich projektach i działaniach.
- ⇒ **Zrównoważony rozwój:** Działania będą realizowane w zgodzie z celami zrównoważonego rozwoju, dbając o równowagę między rozwojem gospodarczym, społecznym i ochroną środowiska.

8.2 Zdolność Lokalnej Grupy Rybackiej do realizacji strategii

Podstawowym celem Lokalnej Grupy Rybackiej Kaszuby jest wspieranie rybactwa jej obszarów oraz aktywna promocja tego sektora. Skuteczność LGR w realizacji strategii zależy od kilku kluczowych zasobów i struktur organizacyjnych, które obejmują:

Zasoby Ludzkie i Kompetencje

LGR zatrudnia zespół pracowników posiadających odpowiednie kompetencje i doświadczenie w zarządzaniu projektami, pozyskiwaniu funduszy oraz rozwoju lokalnym. Kompetentny i doświadczony personel jest kluczowy dla identyfikacji potrzeb lokalnych społeczności i skutecznej realizacji projektów.

Ponadto Rada LGR to w większości osoby z wieloletnim doświadczeniem, które współpracują z pracownikami biura, brały udział w szkoleniach w poprzednich okresach programowych. Część z tych osób samodzielnie realizowała i rozliczała swoje projekty z UE. Rada posiada umiejętności oceny wniosków o dofinansowanie pod kątem spełniania kryteriów zgodności oraz kryteriów punktowych.

Działanie biura LGR Kaszuby/Centrum Promocji i Edukacji

LGR posiada biuro, które jest centrum operacyjnym stowarzyszenia. Biuro jest wyposażone w niezbędne narzędzia i technologie, takie jak komputery, oprogramowanie do zarządzania projektami oraz systemy do przechowywania i przetwarzania danych. Jest to punkt kontaktowy dla lokalnej społeczności. Dodatkowo siedziba ta pełni rolę Centrum Promocji i Edukacji. Placówka zlokalizowana w urokliwym Chmielnie animuje rozwój społeczności poprzez edukację, promocję lokalnych inicjatyw, wspieranie przedsiębiorczości, rozwój kultury, sztuki i tradycji kaszubskiej i rybackiej oraz promuje zrównoważony rozwój i ochronę środowiska. Dzięki szerokiemu zakresowi działań Centrum przyczynia się do podniesienia jakości życia w regionie oraz wspiera rozwój osobisty i zawodowy jego mieszkańców.

Zatrudnienie Pracowników

LGR zatrudnia zespół 3 pracowników posiadających odpowiednie kompetencje i doświadczenie w zakresie zarządzania projektami, pozyskiwania funduszy, rybactwa oraz rozwoju lokalnego.

Skuteczna komunikacja – strona internetowa, media społecznościowe

LGR Kaszuby utrzymuje i regularnie aktualizuje stronę internetową www.lgrkaszuby.pl oraz portale społecznościowe (facebook, instagram, tiktok, linkedin), które są głównymi źródłami informacji dla lokalnej społeczności. Strona internetowa zawiera informacje o aktualnych projektach, możliwościach dofinansowania, terminach składania wniosków oraz zasobach dostępnych dla beneficjentów. Jest także platformą do publikowania raportów i wyników realizacji LSR. Portale społecznościowe służą promocji działań i skutecznej komunikacji z lokalną społecznością.

Prowadzenie konkursów i obsługa wniosków o dofinansowanie

LGR Kaszuby zarządza procesem przyjmowania, oceniania i zatwierdzania wniosków o dofinansowanie (konkursy, granty). Organizacja zapewnia wsparcie techniczne i merytoryczne dla wnioskodawców, pomaga w przygotowaniu niezbędnej dokumentacji oraz dba o transparentność i sprawiedliwość procesu oceny wniosków.

Obsługa Beneficjentów

LGR oferuje wsparcie dla wnioskodawców i beneficjentów na każdym etapie realizacji projektów. Obsługa ta obejmuje konsultacje, organizację szkoleń i warsztatów oraz regularne monitorowanie postępów projektów i ocenę ich efektów w kontekście celów LSR.

Zarządzanie Finansami

Skuteczność LGR Kaszuby w realizacji strategii zależy od dostępu do wystarczających środków finansowych, zarówno krajowych, jak i unijnych. Umiejętne zarządzanie finansami oraz transparentność w wydatkowaniu środków są kluczowe dla realizacji celów strategii.

Współpraca i Partnerstwa

LGR efektywnie współpracuje z lokalnymi władzami, organizacjami pozarządowymi, rybakami, przedsiębiorcami oraz społecznościami. Partnerstwa te są kluczowe dla identyfikacji wspólnych celów i synergii w działaniach. Współpraca z różnymi podmiotami może również pomóc w lepszym wykorzystaniu dostępnych zasobów i osiągnięciu bardziej trwałych rezultatów.

Monitoring i Ewaluacja

Stałe monitorowanie postępów oraz ewaluacja realizowanych projektów są niezbędne do oceny skuteczności strategii. Regularna analiza pozwala na wprowadzenie niezbędnych korekt i usprawnień, co zwiększa szanse na osiągnięcie zamierzonych celów.

Dostosowanie do lokalnych potrzeb

Każdy region ma swoje specyficzne potrzeby i wyzwania. Dlatego LGR Kaszuby musi być elastyczna i zdolna do dostosowania swojej strategii do lokalnych warunków. Skuteczna diagnoza lokalnych potrzeb oraz angażowanie mieszkańców w proces planowania i realizacji projektów zwiększa szanse na sukces.

Animacja lokalna

LGR posiada bogate doświadczenie w animowaniu lokalnej społeczności, co pomaga w budowaniu świadomości i zachęca do aktywnego uczestnictwa w procesie realizacji LSR. Zaplanowano następujące działania:

- informacyjne i promocyjne dotyczące przygotowania lub realizacji LSR lub działalności LGR, co jest kluczowe dla zbudowania poparcia i zaangażowania, takie jak: prowadzenie kampanii Internetowych (wykorzystanie strony www i mediów społecznościowych), organizacja spotkań informacyjnych, prowadzenie konsultacji, udział w imprezach organizowanych na obszarze LGR, zakup materiałów promocyjnych,
- aktywizujące lokalne społeczności m.in. zajęcia z edukacji ekologicznej, edukacyjne filmy przyrodnicze 3D, zajęcia o pracy rybaka na Kaszubach, warsztaty regionalne np. ceramiczne, filcowania, malowania na szkle, tkaninie, drewnie, ceramice itp.,
- szkoleniowe dla pracowników biura, Rady i Zarządu obejmujące udział w szkoleniach zewnętrznych lub organizację szkoleń wewnętrznych i konsultacji indywidualnych z realizacji LSR, znajomości przepisów, ewaluacji itp..

Innowacyjność

Wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań w rybnactwie i powiązanych sektorach może przynieść znaczące korzyści. LGR powinna promować i wspierać innowacje, które mogą przyczynić się do zrównoważonego rozwoju obszarów rybackich.

Podsumowując, LGR jest w stanie efektywnie realizować LSR dzięki odpowiedniemu zespołowi pracowników, doświadczonej Radzie i Zarządowi dobrze funkcjonującemu biuro, aktywnej stronie internetowej oraz wsparciu beneficjentów na każdym etapie realizacji projektów. Efektywne zarządzanie zasobami, współpraca, elastyczność w dostosowywaniu się do lokalnych potrzeb, monitorowanie postępów oraz promowanie innowacyjnych rozwiązań są kluczowe dla sukcesu wdrażania strategii.

Rozdział IX - Budżet LSR

9.1 Opis finansowania działalności LGR Kaszuby

Budżet LSR został określony na poziomie 3 mln euro. Zgodnie z kryteriami konkursu, kwota ta zawiera:

- ⇒ kwotę podstawową w wys. 1,8 mln euro;
- ⇒ powiększenie o 500 tys. euro ze względu na liczbę przedstawicieli sektora rybackiego na obszarze objętym realizacją LSR, która mieści się w przedziale od 26 do 50;
- ⇒ powiększenie o 700 tys. euro ze względu na wartość produkcji sektora rybackiego na obszarze objętym realizacją LSR, który mieści się w przedziale od 20 mln zł do 30 mln zł.

Po rozstrzygnięciu konkursu LGR Kaszuby otrzymała kwotę dofinansowania w wysokości 2 820 000,00 euro.

Na realizację LSR składają się dwa zakresy wsparcia:

- ⇒ działanie 3.1 (85%, 2 397 000,00 euro), w tym: konkursy (75,57%, 2 131 000,00 euro), operacje własne (2,66%, 75 000 euro), projekty grantowe (5%, 141 000,00 euro) oraz projekty współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej (1,77%, 50 000 euro);
- ⇒ działanie 3.3 (15%, 450 000,00 euro).

Zakres wsparcia	Procentowy udział w całościowym budżecie (%)	Środki ogółem (EURO)
działanie 3.1	85%	2 397 000,00
działanie 3.3	15%	423 000,00
Razem	100%	2 820 000,00

9.2 Powiązanie budżetu z celami LSR

W ramach planowanego budżetu zaplanowano następujący podział środków:

Cel główny	Wysokość środków [euro]
Cel 1 Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomaganie dostosowania się do tych zmian, lub przyczyniania się do zwalczania	200 000,00

negatywnych zmian w środowisku naturalnym i ekosystemach.	
Cel 2 Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich	1 141 000,00
Cel 3 Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości	931 000,00
Cel 4 Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej	62 500,00
Cel 5 Badania lub edukacja z zakresu środowiska naturalnego, bioróżnorodności, zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów oraz wpływu działalności człowieka na stan środowiska naturalnego	12 500,00
Cel 6 Poprawa funkcjonowania LGR Kaszuby w oparciu o zasady dialogu i partycypacji oraz zarządzanie wdrażaniem LSR	473 000,00

Cele od 1 do 5 zawierają środki wyłącznie na działanie 3.1, natomiast Cel nr 6 zawiera środki na projekty współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej (50 000 euro) oraz na działania 3.3, czyli funkcjonowanie LGR(423 000,00 euro) .

9.3 Plan realizacji budżetu.

W ramach budżetu zaplanowano realizację naborów wniosków o dofinansowanie operacji oraz projektów grantowych, realizację operacji własnych, projektów współpracy, a także zaplanowano środki na funkcjonowanie LGR.

Realizacja poszczególnych zadań została zaplanowana w taki sposób, aby możliwe było prawidłowe wykonanie zadań bez „piętrzącej się” pracy, średnio 2 nabory w roku. Dzięki temu realizacja wszystkich zadań będzie prowadzona rzetelnie. Zadania zaplanowano na podstawie doświadczeń LGR przy realizacji poprzednich dwóch lokalnych strategii.

W pierwszym roku 2025 i 2026 zaplanowano dwa nabory wniosków o dofinansowanie operacji. Projekty grantowe, operacje własne i projekty współpracy realizowane będą od 2027 roku, po pojawieniu się odpowiednich wytycznych.

Funkcjonowanie będzie realizowane na bieżąco przez 5 kolejnych lat z równym podziałem środków.

Plan realizacji budżetu LSR – działanie 3.1

	środki na operacje wybrane do realizacji (w euro)									
	do 31.12.2025*		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR
Operacje w ramach Celu 1. Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomagania dostosowania się do tych zmian, lub przyczyniania się do zwalczania negatywnych zmian w środowisku naturalnym i ekosystemach										
1.1.1 Inwestycje/działania związane z ochroną i odbudową naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej			200 000,00	8,34%						
Operacje w ramach Celu 2. Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich										
2.1.1 Inwestycje/działania związane z tworzeniem/poprawą infrastruktury lokalnej, w tym infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i zielonej			1 000 000,00	41,72%						
2.2.1 Inwestycje/działania wpływające na poprawę usług dla społeczności lokalnej lub turystów poprzez wsparcie tworzenia nowych działalności gospodarczych					50 000,00	2,09%				
2.3.1 Inwestycje/działania wpływające na poprawę jakości życia społeczności lokalnej, w tym w szczególności wspierające kobiety, seniorów, dzieci lub młodzież					91 000,00	3,80%				

Operacje w ramach Celu 3. Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości									
3.1.1 Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania poprzez zakładanie lub rozwój działalności gospodarczej			100 000,0 0	4,17%					
3.2.1 Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości			350 000,0 0	14,60%	300 000,0 0	12,52%			
3.3.1 Wspieranie zrównoważonej lub innowacyjnej produkcji rybackiej			181 000,0 0	7,55%					
Operacje w ramach Celu 4. Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej									
4.1.1 Działania informacyjne/promocyjne upowszechniające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego lokalnej społeczności, tradycji rybackich lub obszaru rybackiego							62 500,00	2,61%	
Operacje w ramach Celu 5. Badania lub edukacja z zakresu środowiska naturalnego, bioróżnorodności, zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów oraz wpływu działalności człowieka na stan środowiska naturalnego									
5.1.1 Działania edukacyjne z zakresu środowiska naturalnego, w tym ekosystemów wodnych, bioróżnorodności, zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów, wpływu człowieka lub gospodarki rybackiej na środowisko naturalne, w tym ekosystemy wodne					12 500,00	0,52%			

Operacje w ramach Celu 6. Poprawa funkcjonowania LGR Kaszuby w oparciu o zasady dialogu i partycypacji oraz zarządzanie wdrażaniem LSR										
6.1.1 Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa pomiędzy LGD/RLGD wspierającej realizację celów służących wymianie wiedzy i doświadczeń oraz budowaniu kontaktów			25 000,00	1,04%	25 000,00	1,04%				
RAZEM	0,00	0,00%	1 856 000,00	77,43%	478 500,00	19,96%	62 500,00	2,61%	0,00	0%

*należy również uwzględnić okres przed 2025 r.

Harmonogram planowanych naborów wniosków o dofinansowanie

Lp.	Typ operacji ¹	Wnioskodawcy	Planowany termin naboru ²	Limit środków finansowych na dany nabór wniosków o dofinansowanie (euro)
-----	---------------------------	--------------	--------------------------------------	--

¹ konkurs, projekt grantowy, projekt własny, projekt współpracy

² miesiąc i rok

Rozdział X- Wskaźniki LSR

Wskaźniki produktu i rezultatu są kluczowymi narzędziami monitorowania i oceny realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Ich odpowiednie ustalenie oraz adekwatność są niezbędne do skutecznego monitorowania postępów i osiągnięcia celów określonych w strategii.

Wskaźniki produktu odnoszą się do bezpośrednich rezultatów działań podejmowanych w ramach LSR przez LGR Kaszuby. Są to konkretne, mierzalne wyniki, które można przypisać działaniom realizowanym w ramach strategii.

Użyte wskaźniki produktu zgodnie z Programem:

Wskaźnik produktu	Miernik	Jednostka miary
Liczba operacji	Liczba operacji do zrealizowania	Operacja

Dodatkowe wskaźniki produktu użyte w LSR:

Wskaźnik produktu	Miernik	Jednostka miary
Liczba zadań grantowych	liczba zadań grantowych planowanych do zrealizowania	Zadanie grantowe
Liczba działań	Liczba działań informacyjno-promocyjnych planowanych do zrealizowania	Działanie
Liczba działań	Liczba działań aktywizujących planowanych do zrealizowania	Działanie
Liczba działań	Liczba działań szkoleniowych	Działanie
Liczba zestawów działań	Liczba zestawów działań administracyjnych	Zestaw

Wskaźniki rezultatu mierzą efekty długoterminowe, które wynikają z realizacji celów określonych w LSR. Obejmują one m.in. zmiany społeczne, gospodarcze czy środowiskowe w regionie objętym strategią. Ustalenie wskaźników rezultatu wymaga określenia, jakie długoterminowe zmiany są spodziewane na skutek realizacji LSR.

Użyte wskaźniki rezultatu zgodnie z Programem:

Wskaźnik rezultatu	Miernik	Jednostka miary
Utrzymanie miejsc pracy	liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Osoba
Osoby czerpiące korzyści	Liczba osób bezpośrednio korzystająca z operacji	Osoba
Działania przyczyniająca się do dobrego stanu środowiska obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie, ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt	Liczba operacji w zakresie ochrony środowiska	Operacja

Współpraca między zainteresowanymi stronami	Liczba operacji w zakresie współpracy w których uczestniczy więcej niż jedna Lokalna Grupa	Operacja

Dodatkowe wskaźniki rezultatu użyte w LSR:

Wskaźnik rezultatu	Miernik	Jednostka miary
Utworzone lub zmodernizowane obiekty infrastruktury	Liczba utworzonych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury	Obiekty infrastruktury
Liczba wspartych przedsiębiorstw	Liczba utworzonych nowych działalności gospodarczych/wspartych nowych działalności gospodarczych działających max 12 mc	Przedsiębiorstwo
Utworzone miejsca pracy lub utworzone przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy lub nowych działalności gospodarczych	Osoba/ przedsiębiorstwo
Działania informacyjne/promocyjne Upowszechniające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego lokalnej społeczności, tradycji rybackich lub obszaru rybackiego	Liczba działań informacyjnych/promocyjnych	Działanie
Liczba odbiorców	Liczba odbiorców działań informacyjno-promocyjnych, do których dotarły informacje o LSR i działalności LGR	Osoba
Liczba uczestników	Liczba uczestników działań aktywizujących	Osoba
Liczba uczestników	Liczba uczestników działań szkoleniowych	Osoba
Utrzymane miejsca pracy	Liczba utrzymanych miejsc pracy w biurze LGR	Osoba

Wskaźniki produktu i rezultatu zostały ustalone w taki sposób, aby były mierzalne, realistyczne i odzwierciedlały cele LSR. Wybór wskaźników produktu został uzasadniony poprzez ich bezpośrednią zależność od realizowanych działań. Wskaźniki rezultatu natomiast odzwierciedlają długoterminowe zmiany, jakie LSR ma na celu osiągnąć. Wskaźniki te są adekwatne, ponieważ umożliwiają ocenę zarówno bieżącej realizacji działań, jak i długoterminowego wpływu strategii na obszary LGR Kaszuby, co jest kluczowe dla skutecznego monitorowania strategii.

Ustawa z dnia 26 maja 2023 r. reguluje kwestie związane z wykorzystaniem środków z Europejskiego Funduszu Morskiego i Akwakultury (EFMiA) w celu wspierania zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego i akwakultury. Zgodnie z jej przepisami, kluczowe cele obejmują: (1) ochronę i odbudowę zasobów morskich, (2) zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego i akwakultury, (3) wspieranie rozwoju zrównoważonych praktyk w sektorze rybackim. Cele znalazły odzwierciedlenie w

wskaźnikach produktu i rezultatu stosowanych do monitorowania realizacji LSR. Adekwatność wskaźników polega na ich bezpośrednim związku z realizowanymi działaniami oraz ich zdolności do mierzenia wpływu strategii na sektor rybacki i akwakulturę. Wybór wskaźników uzasadniony jest koniecznością spełnienia wymogów związanych z monitorowaniem realizacji projektów współfinansowanych z EFMiA oraz potrzebą zapewnienia zrównoważonego rozwoju lokalnych społeczności. W ten sposób wskaźniki te umożliwiają zarówno bieżące monitorowanie realizacji działań, jak i ocenę ich długofalowego wpływu na rozwój zrównoważonego sektora rybackiego oraz akwakultury, zgodnie z przepisami wspomnianej ustawy i celami Priorytetu 3 w Programie.

Lp	nazwa operacji	Wnioskodawcy beneficjenci	typ operacji	nazwa wskaźnika	typ wskaźnika	jednostka miary	wartość początkowa	wartość końcowa	źródło danych / sposób pomiaru
Cel 1. Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomagania dostosowania się do tych zmian, lub przyczyniania się do zwalczania negatywnych zmian w środowisku naturalnym i ekosystemach									
1	1.1.1 Inwestycje/ działania związane z ochroną i odbudową naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej	Rybacy	Konkurs	Liczba operacji miernik: liczba operacji planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Operacja	0	3	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Działania przyczyniające się do dobrego stanu środowiska, obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie, ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt miernik: liczba operacji w zakresie ochrony środowiska w wyniku inwestycji	Wskaźnik rezultatu	Operacja	0	3	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
Cel 2. Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich									
2	2.1.1 Inwestycje/ działania związane z tworzeniem/poprawą infrastruktury lokalnej, w tym infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i zielonej	JST	Konkurs	Liczba operacji miernik: liczba operacji planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Operacja	0	10	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Utworzone lub zmodernizowane obiekty infrastruktury miernik: liczba utworzonych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury	Wskaźnik rezultatu	Obiekty infrastruktury	0	10	Wniosek o dofinansowanie Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR

Lp	nazwa operacji	Wnioskodawcy beneficjenci	typ operacji	nazwa wskaźnika	typ wskaźnika	jednostka miary	wartość początkowa	wartość końcowa	źródło danych / sposób pomiaru
	2.2.1 Inwestycje/ działania wpływające na poprawę usług dla społeczności lokalnej lub turystów poprzez wsparcie tworzenia nowych działalności gospodarczych	Mieszkańcy	Projekty grantowe	Liczba zadań grantowych miernik: liczba zadań grantowych planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Zadanie grantowe	0	6	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Liczba wspartych przedsiębiorstw miernik: liczba utworzonych nowych działalności gospodarczych/wspartych nowych działalności gospodarczych działających max 12 mc	Wskaźnik rezultatu	Przedsiębiorstwo	0	6	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
3	2.3.1 Inwestycje/ działania wpływające na poprawę jakości życia społeczności lokalnej, w tym w szczególności wspierające kobiety, seniorów, dzieci lub młodzież	Organizacje pozarządowe	Projekty grantowe	Liczba zadań grantowych miernik: liczba zadań grantowych planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Zadanie grantowe	0	12	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Osoby czerpiące korzyści miernik: liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik rezultatu	Osoby	0	120	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
Cel 3. Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości									
5	3.1.1 Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub	Rybaczy	konkurs	Liczba operacji miernik: liczba operacji planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Operacja	0	2	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Utrzymane miejsca pracy miernik: liczba osób (utrzymanych)	Wskaźnik rezultatu	Osoba	0	1	Sprawozdania LGR Raport z

Lp	nazwa operacji	Wnioskodawcy beneficjenci	typ operacji	nazwa wskaźnika	typ wskaźnika	jednostka miary	wartość początkowa	wartość końcowa	źródło danych / sposób pomiaru
	przekwalifikowania poprzez zakładanie lub rozwój działalności gospodarczej			miejsc pracy) w wyniku inwestycji					monitoringu LSR
				Utworzone miejsca pracy lub utworzone przedsiębiorstwa miernik: liczba utworzonych miejsc pracy lub nowych działalności gospodarczych		Osoba/ przedsiębiorstwo	0	1	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
	3.2.1 Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości	Przedsiębiorcy/ Mieszkańcy	Konkurs	Liczba operacji miernik: liczba operacji planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Operacja	0	15	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Utrzymane miejsca pracy miernik: liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Wskaźnik rezultatu	Osoba	0	4	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Utworzone miejsca pracy lub utworzone przedsiębiorstwa miernik: liczba utworzonych miejsc pracy lub nowych działalności gospodarczych		Osoba/ przedsiębiorstwo	0	16	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
	3.3.1 Wspieranie zrównoważonej lub innowacyjnej produkcji rybackiej	Rybacy	Konkurs	Liczba operacji miernik: liczba operacji planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Operacja	0	3	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Utrzymane miejsca pracy miernik: liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Wskaźnik rezultatu	Osoba	0	3	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
Cel 4. Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej									

Lp	nazwa operacji	Wnioskodawcy beneficjenci	typ operacji	nazwa wskaźnika	typ wskaźnika	jednostka miary	wartość początkowa	wartość końcowa	źródło danych / sposób pomiaru
	4.1.1 Działania informacyjne/promocyjne upowszechniające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego lokalnej społeczności, tradycji rybackich lub obszaru rybackiego	LGR Kaszuby	Projekt własny	Liczba operacji miernik: liczba operacji planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Operacja	0	1	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Działania informacyjne/promocyjne upowszechniające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego lokalnej społeczności, tradycji rybackich lub obszaru rybackiego miernik: liczba działań informacyjnych/ promocyjnych	Wskaźnik rezultatu	Działanie	0	5	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
Cel 5. Badania lub edukacja z zakresu środowiska naturalnego, bioróżnorodności, zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów oraz wpływu działalności człowieka na stan środowiska naturalnego									
	5.1.1 Działania edukacyjne z zakresu środowiska naturalnego, w tym ekosystemów wodnych, bioróżnorodności, zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania wód lub ich żywych zasobów, wpływu człowieka lub gospodarki rybackiej na środowisko naturalne, w tym ekosystemy wodne	LGR Kaszuby	Projekt własny	Liczba operacji miernik: liczba operacji planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Operacja	0	1	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Osoby czerpiące korzyści miernik: liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik rezultatu	Osoba	0	50	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR

Lp	nazwa operacji	Wnioskodawcy beneficjenci	typ operacji	nazwa wskaźnika	typ wskaźnika	jednostka miary	wartość początkowa	wartość końcowa	źródło danych / sposób pomiaru
Cel 6 Poprawa funkcjonowania LGR Kaszuby w oparciu o zasady dialogu i partycypacji oraz zarządzanie wdrażaniem LSR									
	6.1 Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa pomiędzy LGD/RLGD wspierającej realizację celów służących wymianie wiedzy i doświadczeń oraz budowaniu kontaktów	LGR Kaszuby	Projekt współpracy	Liczba operacji miernik: liczba operacji planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	Operacja	0	2	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Współpraca między zainteresowanymi stronami miernik: liczba operacji w zakresie współpracy, w których uczestniczy więcej niż jedna RLGD	Wskaźnik rezultatu	Operacja	0	2	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
	6.2 Animacja lokalna i administrowanie LGR	LGR Kaszuby	Funkcjonowanie	Liczba działań miernik: liczba działań informacyjno-promocyjnych planowanych do zrealizowania	Wskaźnik produktu	działanie	0	10	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Liczba działań miernik: liczba działań aktywizujących planowanych do zrealizowania		działanie	0	20	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Liczba działań miernik: liczba działań szkoleniowych		działanie	0	5	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Liczba zestawów działań miernik: liczba zestawów działań administracyjnych		zestaw	0	5	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Liczba odbiorców	Wskaźnik	Osoba	0	1500	Sprawozdania LGR

Lp	nazwa operacji	Wnioskodawcy beneficjenci	typ operacji	nazwa wskaźnika	typ wskaźnika	jednostka miary	wartość początkowa	wartość końcowa	źródło danych / sposób pomiaru
				miernik: Liczba odbiorców informacyjno-promocyjnych, do których dotarły informacje o LSR i działalności LGR	rezultatu				Raport z monitoringu LSR
				Liczba uczestników miernik: Liczba uczestników działań aktywizujących		Osoba	0	300	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Liczba uczestników miernik: Liczba uczestników działań szkoleniowych		Osoba	0	40	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR
				Utrzymane miejsca pracy miernik: Liczba utrzymanych miejsc pracy w biurze LGR		Osoba	3	3	Sprawozdania LGR Raport z monitoringu LSR

System wdrażania, monitorowania i ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów oraz dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w jej realizacji. Bardzo ważnym elementem tego systemu jest określenie podmiotów odpowiedzialnych i zaangażowanych w te procesy. **Zarząd LGR Kaszuby** odpowiada za wdrożenie strategii w wyznaczonej perspektywie czasowej do 2027 r. oraz inicjuje realizację celów i kierunków działań. Analizuje postępy wdrażania strategii i zgłasza wnioski o aktualizację strategii. Zarząd wyznacza również opiekuna strategii spośród pracowników biura LGR Kaszuby. **Rada LGR Kaszuby** uchwała Lokalną Strategię Rozwoju, a także analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację strategii. **Opiekun strategii/Dyrektor Biura LGR** pełni funkcje koordynacyjne, upowszechnia założenia strategii wśród interesariuszy, koordynuje przygotowanie sprawozdań, rekomenduje wprowadzenie zmian do strategii, odpowiada za realizację konsultacji społecznych. **Beneficjenci i partnerzy** realizują zaplanowane działania, przekazują informację o stopniu realizacji zadań do opiekuna strategii, przekazują dane konieczne do procesu monitorowania, zgłaszają wnioski do zmian w strategii.

Wdrażanie strategii będzie odbywało się na poziomie **organizacyjnym, społecznym i merytorycznym**.

Wdrażanie strategii w zakresie **organizacyjnym** będzie dotyczyło przede wszystkim ustalenia kwestii rozpowszechniania treści i założeń dokumentu wśród wszystkich podmiotów, do których odnosi się realizacja założonych przedsięwzięć oraz na których będą miały wpływ założone cele dokumentu. Proces wdrażania założeń strategii będzie nadzorował Zarząd LGR Kaszuby. On również odpowiedzialny będzie za zarządzanie ryzykiem związanym z wdrażaniem strategii.

Dyrektor Biura LGR Kaszuby/Opiekun strategii odpowiedzialny będzie za rozpowszechnianie prezentowanych idei oraz podtrzymywanie ich społecznego charakteru. Dyrektor nadzorować będzie pracę biura i delegować zadania wśród pracowników mu podległych. Do zadań Biura LGR Kaszuby należeć będzie realizacja harmonogramu i budżetu LSR, organizowanie różnych typów operacji i dystrybuowanie środków. Pracownicy biura odpowiedzialni będą za monitoring (systematyczne zbieranie, analizowanie i udostępnianie ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażania strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym) i ewaluację strategii (oceniającą realizację założonych celów). Działania te będą cechowały się zasadą jawności, dostępności, systematyczności i aktualności.

Ważnym zadaniem dla całej LGR Kaszuby jest zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych ze strategią poprzez aktywne włączanie się w gremia opiniotwórcze.

Głównym celem procesu wdrażania strategii w wymiarze **społecznym** jest zachęcenie mieszkańców do aktywnego udziału w planowaniu i realizacji zaplanowanych działań zgodnie z ideą planowania strategicznego. Wdrażanie strategii jest oparte o jak najszerszy udział lokalnej społeczności. Jawność i szeroki zakres prowadzonych działań zakłada uaktywnienie jak największej liczby zaangażowanych podmiotów społecznych w realizację dokumentu. Wykorzystane będą wszystkie możliwe środki przekazu (bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, lokalna prasa, narzędzia internetowe). Prowadzone będą akcje informacyjne o realizowanych działaniach.

W aspekcie **merytorycznym** Biuro LGR Kaszuby będzie odpowiedzialne za realizację celów i przedsięwzięć założonych do realizacji oraz analizę stopnia i poziomu realizacji założeń strategii. W tym zakresie opiekun strategii będzie odpowiedzialny za koordynowanie procesu realizacji założeń do realizacji celów i przedsięwzięć oraz weryfikację, czy realizowane działania oraz całościowy proces rozwoju jest zgodny z przyjętymi kierunkami działań. W zakresie monitoringu

opiekun będzie odpowiedzialny za systematyczny przegląd stopnia realizacji celów strategii. Etap monitoringu będzie w tym kontekście stanowił wstęp do procesu aktualizacji i korekty założeń strategii. Prowadzony monitoring i ewaluacja umożliwi dokonywanie ewentualnych korekt w przyjętych założeniach strategii i ich zmian w odniesieniu do częściowych efektów jej realizacji.

11.1 Zasady i procedury monitorowania

Monitoring jest narzędziem do systematycznego pozyskiwania, analizowania oraz wykorzystywania informacji dla celów kontroli, zarządzania i podejmowania decyzji. Zapewnia identyfikację bezpośrednich efektów wdrażania LSR obejmujących dane ilościowe i jakościowe na temat funkcjonowania LGR Kaszuby oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Monitoring opiera się na zasadach: **wiarygodności, aktualności, obiektywności, koncentracji, realizmu, koordynacji informacji i elastyczności.**

Zebrane dane i informacje będą odnoszone do założeń bazowych czyli wartości określonych w momencie rozpoczęcia wdrażania LSR i wskaźników docelowych, charakteryzujących ostateczne rezultaty jakie ma przynieść wdrażanie LSR.

Monitoring będzie miał na celu: usprawnianie procesów zarządczych, bieżące kontrolowanie stanu wdrażania LSR, przewidywanie lub identyfikację pojawiających się problemów, optymalizowanie wykorzystanych zasobów, weryfikowanie zgodności przebiegu wdrażania z planowanymi zamierzeniami.

Celem systemu monitorowania strategii będzie weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów głównych i uzupełniających ujętych w dokumencie. **Monitoring pozwoli sprawdzić, czy strategia jest wdrażana zgodnie z założonym planem pod względem rzeczowym i finansowym.** Weryfikacja postępów rzeczowych odbywać się będzie na podstawie analizy wskaźniki produktu i rezultatu mających swoje źródło w efektach poszczególnych zadań, które to są uwzględnione dla poszczególnych typów operacji. Weryfikacja postępów finansowych odbywać się będzie na podstawie oceny zaawansowania stopnia realizacji budżetu strategii.

Sprawozdania z realizacji strategii opracowywane będzie każdego roku równoległe z przygotowaniem rocznego Sprawozdania z Działalności LGR. W ramach prowadzonego monitoringu Opiekun Strategii w trybie ciągłym pozyskiwać będzie od beneficjentów, z dokumentacji wewnętrznej LGR lub z innych dostępnych źródeł informacje na temat aktualnych wartości wskaźników oraz napotkanych, potencjalnych trudności i problemów w realizacji zaplanowanych zadań. Dodatkowo po każdym przeprowadzonym naborze wniosków Opiekun Strategii w sprawozdaniu przedstawi informacje dotyczące liczby złożonych wniosków i wykorzystanej alokacji, a także wnioski i rekomendacje wynikające z realizacji budżetu. Raport zostanie przedłożony Zarządowi LGR. Zarząd analizuje postępy wdrażania strategii i w razie potrzeby zgłasza wnioski o jej zmianę.

11.2 Zasady i procedury ewaluacji

Ewaluacja jest procesem prowadzonym w celu ustalenia efektywności wdrażania LSR oraz oszacowania poziomu jej oddziaływania w odniesieniu do analizy wpływu na poszczególne problemy oraz potrzeby zidentyfikowane w diagnozie obszaru i analizie SWOT. Będzie obejmować badanie wartości oraz cech LSR z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu oceny jej efektów oraz wykorzystania nabytej wiedzy w kolejnym okresie. W procesie ewaluacji będą stosowane następujące kryteria:

Kryteria ewaluacji	Elementy podlegające ewaluacji	Obszary oceny
Trafność (relevance)	Programowanie	Poziom zmian wywołanych wybranymi do realizacji operacjami w kontekście zakładanych celów strategii. Struktura i charakter operacji i protestów od wyników oceny. Liczba, rodzaj i sektor operacji wybranych do dofinansowania przez Radę, instytucje pośredniczące. Rozwój LGR Kaszuby (zdolność instytucjonalna i rozwój partnerstwa)
Skuteczność	Zarządzanie	Prowadzenie naboru wniosków i wybór operacji do dofinansowania według określonych kryteriów. Rodzaj operacji złożonych przez grupy beneficjentów (sektory) i odniesienie do założeń budżetu. Terminowość i jakość pracy biura LGR i zatrudnionych pracowników, Realizacja harmonogramu konkursów
	Rezultaty	Poziom zmian wywołanych wybranymi do realizacji operacjami. Jakość, skuteczność działań informacyjnych, doradczych, szkoleniowych i promocyjnych
Użyteczność	Zadowolenie beneficjentów	Ocena ustalonych kryteriów wyboru wniosków w stosunku do celów LSR i „łatwość” ich oceny przez członków Rady. Rodzaj operacji złożonych przez grupy beneficjentów (sektory, grupy interesu)

W pierwszej połowie 2028 roku odbędzie się **ewaluacja okresowa za lata 2025-2027**, która będzie miała charakter sprawozdania/raportu okresowego z wdrażania założeń dokumentu, który określać będzie stopień osiągnięcia założonych wskaźników. Ewaluacja służyć będzie wprowadzeniu ewentualnych korekt i aktualizacji dokumentu strategii.

Po zakończeniu obowiązywania strategii w roku 2029 przewidziano opracowanie **ewaluacji ex-post** w formie sprawozdania/raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań, analizę efektywności wydatkowania środków finansowych, analizę osiągniętych rezultatów w ramach podjętych działań. Badanie ex-post zostanie wykonane po zakończeniu realizacji strategii. Badanie będzie miało charakter całościowy w kontekście postawionych pytań ewaluacyjnych. Do analizy zostaną wykorzystane dostępne metody i techniki badawcze, adekwatne do zakresu badania, obszaru i uczestników. Dzięki temu możliwe będzie zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału oraz wypracowanie rekomendacji. Rzetelna ocena efektywności wdrażania LSR będzie również oparta o ocenę stanu realizacji zobowiązań oraz wyników badań monitoringowych. Badanie ewaluacyjne będzie obejmowało w szczególności ocenę, na ile udało się osiągnąć założone cele, ocenę skuteczności i efektywności interwencji oraz jej trafności i użyteczności oraz badanie długotrwałych efektów (oddziaływanie) LSR oraz ich trwałość.

W procesie wdrażania LSR zostaną wykorzystane działania **autoewaluacyjne**, które oceniać będą stopień realizacji celów strategii i osiągniętych wyników. Autoewaluacja będzie wykonywana przez Opiekuna Strategii na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu i sprawozdawczości oraz innych elementów poddanych procesowi oceny okresowej lub końcowej. W procesie będzie możliwy udział ekspertów zewnętrznych. Kluczowy jednak będzie partycypacyjny charakter badania, z wykorzystaniem adekwatnych do zakładanych celów metod badawczych stosowanych przy

przygotowaniu i aktualizacji LSR. Wynikiem ewaluacji będzie opracowanie raportu okresowego/raportu końcowego który uwzględni będzie opinie kluczowych grup interesu i ekspertów. Podsumowaniem będzie wydanie w zależności od potrzeb Zarządowi LGR ewentualnych rekomendacji z propozycjami podejmowanych działań zaradczych oraz sposobami ich wdrożenia i terminami wykonania.

Monitoring i ewaluacja są kluczowym elementem wdrażania LSR. Stanowią one główne źródła informacji o użyteczności dokumentu i jego efektach wdrażania. Wyniki badań pozwalają poznać i zrozumieć przyczyny przebiegu wszystkich procesów zaplanowanych i opisanych w tym dokumencie planistycznym. Efekty ewaluacji mogą być podstawą do wprowadzania korekt w bieżącym funkcjonowaniu lub zainicjowania zmian w strategii lub innych dokumentach np. procedurach lub kryteriach.

11.3 Wykorzystanie wyników ewaluacji i monitorowania

Monitorowanie i analiza wyników umożliwi realizację działań zaradczych (ogłaszanie dodatkowych konkursów, projektów grantowych, przesunięcia środków w budżecie, zwiększenie częstotliwości kampanii informacyjno-promocyjnych) i zapewnią terminowe, skuteczne wdrażanie LSR. Pozwoli to ocenić adekwatność i jakość stosowanych procedur i kryteriów wyboru oraz jakość świadczonych przez LGR usług. Dzięki temu możliwe będzie osiągnięcie założeń LSR w optymalnym zakresie. Wyniki badań mogą stać się przesłanką do zmiany zasad funkcjonowania LGR, zmiany LSR, w szczególności w zakresie weryfikacji potrzeb oraz dostosowania budżetu, wskaźników lub innych założeń do zmieniających się warunków otoczenia LSR.

Wnioski i rekomendacje z prowadzonych badań będą podstawą do podejmowania działań zaradczych, jeśli pojawiłoby się zagrożenie nie osiągnięcia poziomów realizacji wskaźników i budżetu. Istotna będzie również ocena poziomu zainteresowania potencjalnych beneficjentów wsparciem przewidzianym w LSR. Będzie to przesłanką do podejmowania decyzji o jej aktualizacji.

Procedura określa przebieg procesu monitorowania i ewaluacji.

Zakres procedury:	Proces obejmuje czynności w zakresie monitoringu i ewaluacji od momentu wyboru LSR do etapu zakończenia jej wdrażania, tj. do momentu publikacji raportu z ewaluacji.
Założenie ogólne	Monitoring będzie procesem ciągłym, przy czym wyniki będą prezentowane każdego roku. Ewaluacja będzie prowadzona okresowo. W przypadku ewaluacji ex-post raport powstanie po realizacji LSR lub na końcowym etapie jej wdrażania.
Osoby odpowiedzialne:	Nadzór nad procesem monitoringu i ewaluacji będzie sprawować Zarząd LGR. Realizacja lub koordynacja procesu monitoringu i ewaluacji będzie prowadzona przez Opiekuna Strategii lub przez wybranego eksperta.
Przebieg procedury	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zarząd określa częstotliwość badań monitoringowych lub ewaluacyjnych, ich zakres oraz sposób dokumentowania oceny. 2. Wskazanie pracownika LGR lub wybór eksperta zewnętrznego. 3. Określenie czynności niezbędne do realizacji badań monitoringowych ewaluacyjnych oraz narzędzi adekwatnych do zakresu badania oraz sposobu pozyskania danych. 4. W procesie monitoringu i ewaluacji wykorzystywane będą różnorodne narzędzia oraz partycypacyjne metody zapewniające zaangażowanie lokalnej

społeczności, stosowane wcześniej przy przygotowaniu i aktualizacji LSR umożliwiające kompleksową analizę danych, zebranie reprezentatywnych opinii i wykorzystanie wniosków.

5. Dane są gromadzone systematycznie, z zachowaniem śladu rewizyjnego. Wykorzystywane są do tego arkusze kalkulacyjne lub systemy informatyczne wspierające obsługę wniosków (jeśli będą dostępne).

6. Przeprowadzone badania ewaluacyjne obejmują ocenę osiągniętych celów strategii, ocenę skuteczności i efektywności zaplanowanych interwencji oraz badanie długotrwałych efektów LSR oraz ich trwałość.

7. Z badań monitoringowych i ewaluacyjnych powstają sprawozdania i raporty, których struktura stanowić będzie odzwierciedlenie zakresu badania. Wyniki badania będą upowszechniane.

8. W przypadku wydania rekomendacji Zarząd wskazuje osobę/osoby odpowiedzialne za ich realizację i określa terminy ich wdrożenia.

9. Monitorowaniem terminowości realizacji rekomendacji zajmuje się Opiekun Strategii.

10. Za realizację rekomendacji lub uzasadnienie przyczyn odstąpienia od ich realizacji odpowiada Zarząd, który przedstawia też informację o poziomie wdrożenia rekomendacji.

Źródła

1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
2. Program Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027
3. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
4. Strategia Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030
5. Strategia Rozwoju Powiatu Wejherowskiego 2021-2030
6. Strategia Rozwoju Gmin: Somonino, Sierakowice, Chmielno, Stężycza, Sulęcyno, Kartuzy, Przdokowo, Linia, Łęczyce
7. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kartuskim 2021-2027
8. Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>.
9. Prognoza ludności na lata 2023–2060, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2023
10. Strona internetowa Geoportalu Krajowego, <https://www.geoportal.gov.pl>.
11. Raport „Polska wieś 2023. Raport o stanie wsi”, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>
12. Raport SDG 2023 Kobiety na drodze zrównoważonego rozwoju GUS 2023 https://raportsdg.stat.gov.pl/Raport_SDG_2023.pdf
13. Raport z analizy badań dotyczących zachowania i ochrony środowiska naturalnego oraz wspierania efektywnego gospodarowania zasobami Polaków 2021, Ministerstwo Klimatu i Środowiska <https://www.gov.pl/web/klimat/badania-swiadomosci-ekologicznej>
14. Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski 2020, Ministerstwo Klimatu i Środowiska <https://www.gov.pl/web/klimat/badania-swiadomosci-ekologicznej>
15. A. Kwaśniewska, M. Konkel, M. Kuklik, K. Zamościński, Jem jo rebok... Rybołówstwo na Kaszubach – tradycja i współczesność, Wieżyca 2014
16. J. Mordawski, Geografia Kaszub, Zrzeszenie Kaszubsko Pomorskie, Gdańsk 2008 r.
17. B. Siemieniuk, Rybackość na terenie LGR Kaszuby, informacja przygotowana na potrzeby LGR Kaszuby, Wieżyca 2010
18. Raport z ewaluacji systemu wdrażania LSR za okres 2016-2018 i 2019-2021 - LGR Kaszuby

Załącznik nr 1 - Raport z badania ankietowego

Opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2021-2027 LGR Kaszuby umożliwiło przeprowadzenie badania ankietowego wśród najważniejszych interesariuszy stowarzyszenia. Ankieta miała za zadanie ocenić postrzeganie, działalność i aktywność Lokalnej Grupy Rybackiej Kaszuby w środowisku lokalnym oraz w strukturach powiatu i regionu. Opinie mieszkańców, rybaków, wędkarzy, lokalnych przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych i instytucji samorządowych są niezwykle istotna z punktu widzenia skuteczności planowanych rozwiązań i interwencji w opracowywanym dokumencie strategicznym. Wnioski z ankiety przedstawiono anonimowo i prezentowane są wyłącznie w formie zbiorczej.

Ankieta składała się z 4 bloków tematycznych.

Blok pierwszy dotyczył poziomu i jakości życia respondentów oraz wpływu Lokalnej Grupy Rybackiej na lokalne środowisko (pytania od 1.1 do 1.10). Ankietowani mogli wypowiedzieć się na temat dbania o środowisko naturalne i jego ochronę, interwencji ekologicznych, dbania o stan jezior i rzek. Pytani też byli o własną tożsamość kulturową i tradycje, dbanie o zdrowie i profilaktykę, rozrywkę, aktywność społeczną i obywatelską.(pytania od 1.11 do 1.30). Analiza w/w zagadnień umożliwiła spozycjonowanie Lokalnej Grupy Rybackiej w strukturach lokalnych. Pytania z bloku drugiego dotyczyły poziomu zadowolenia z rozwoju gminy w różnych obszarach. Analiza tych obszarów umożliwiła znalezienie potencjalnych nowych obszarów działalności LGR do roku 2027.

Pytanie sekcji trzeciej miało za zadanie wyznaczyć najważniejsze potrzeby mieszkańców. Odpowiedzi respondentów pozwoliły stworzyć katalog najważniejszych zadań do realizacji w latach 2024-2027. Pytanie sekcji czwartej miało za zadanie wskazać główne grupy odbiorców/beneficjentów do których mają być kierowane interwencje i działania LGR.

Sekcja piąta dotyczyła pozycjonowania projektów lokalnych. Ankietowani mieli wskazać najbardziej pożądane inicjatywy.

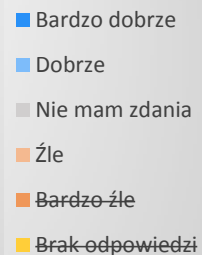
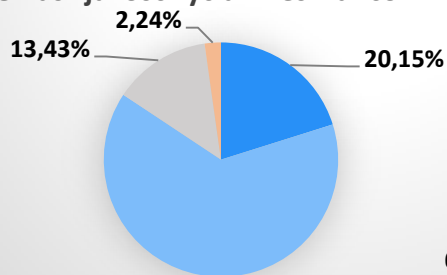
Sekcja szósta, siódma, ósma i dziewiąta dotyczyła relacji i współpracy respondentów z LGR.

Ankieta składała się z 55 pytań. Blok pierwszy i drugi zawierał łącznie 48 pytań zamkniętych, jednokrotnego wyboru z 5-cio stopniową skalą odpowiedzi: od bardzo dobrze, przez dobrze, nie mam zdania, źle i bardzo źle. Pytania pozostałych sekcji były zamknięte, wielokrotnego wyboru. Tylko pytania sekcji piątej składały się z pytań otwartych, gdzie respondenci mogli stworzyć własną hierarchię potrzeb projektowych. W badaniu udział wzięło 134 osoby (94 kobiet, 18 mężczyzn, 22 osób nie wskazała płci). Dominującą grupą badanych były osoby z roczników 1945-1954 (30 osób).

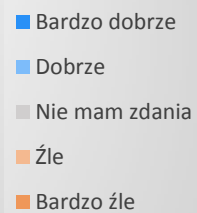
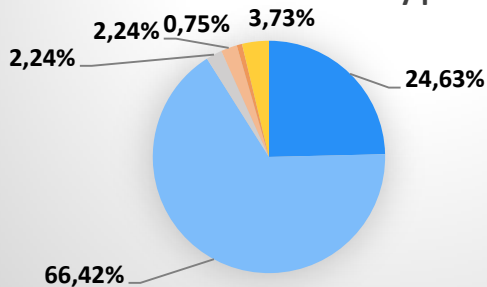
1 – Jak Pani ocenia...

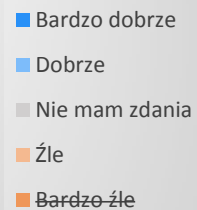
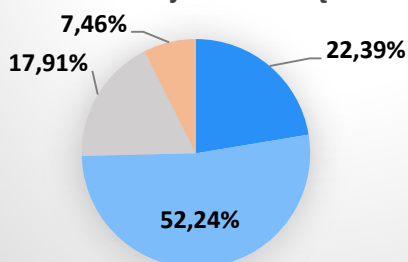
Jak oceniasz jakość życia mieszkańców w swojej miejscowości?

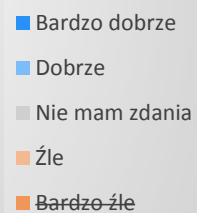
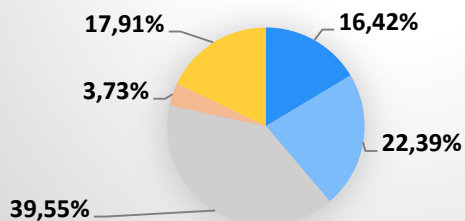
Jak oceniasz własny poziom życia?

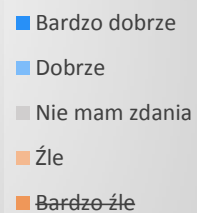
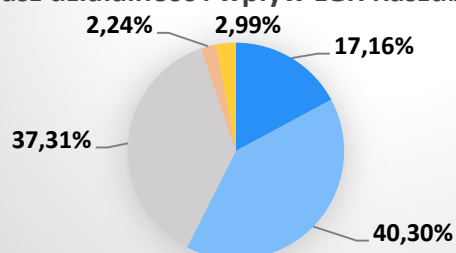
Jak oceniasz jakość zarządzania swoją gminą ?

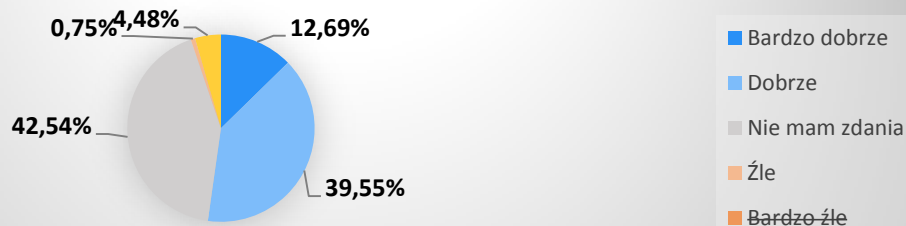
Jak oceniasz współpracę swoich władz samorządowych z innymi gminami/instytucjami?

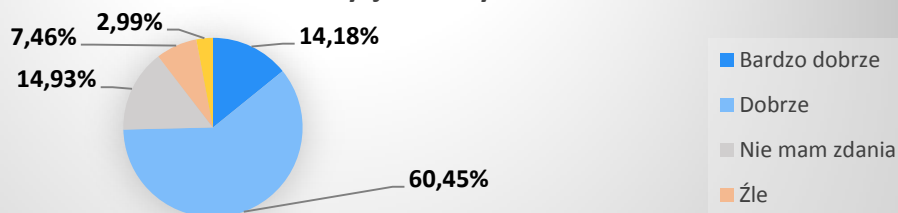
Jak oceniasz działalność i wpływ LGR Kaszuby na rozwój swojej gminy?

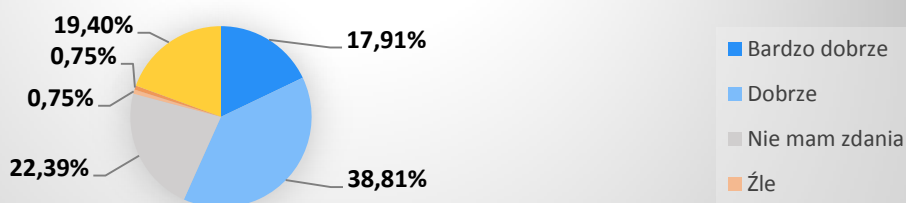
Jak oceniasz działalność i wpływ LGR Kaszuby na rozwój całego powiatu?

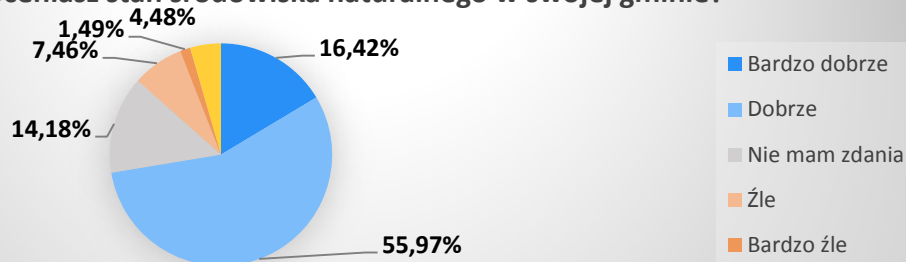
Jak oceniasz zaangażowanie mieszkańców w krzewienie tradycji lokalnych?

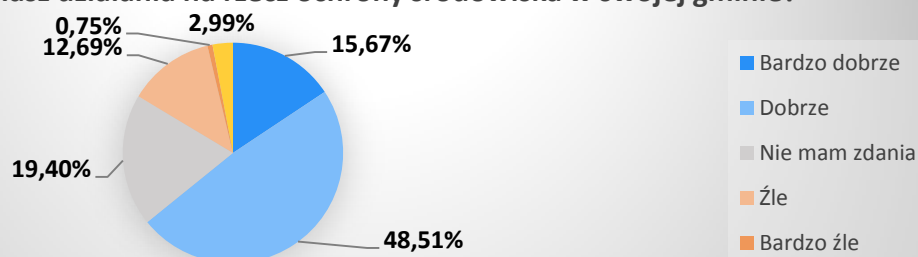
Jak oceniasz działania LGR Kaszuby na rzecz krzewienia tradycji lokalnej i dbanie o regionalizmy?

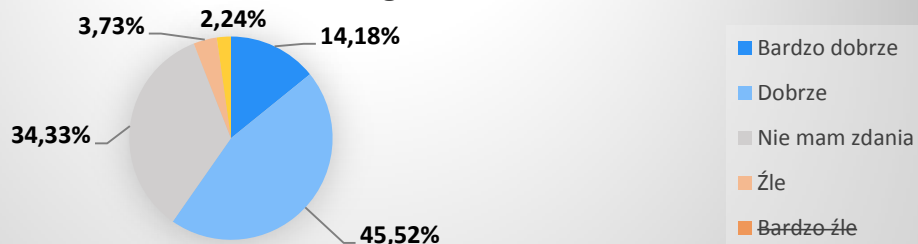
Jak oceniasz stan środowiska naturalnego w swojej gminie?

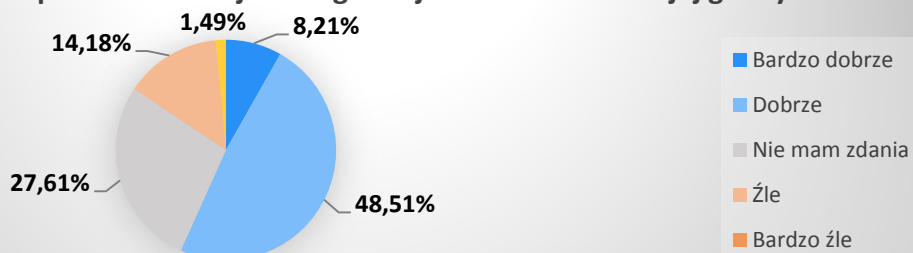
Jak oceniasz działania na rzecz ochrony środowiska w swojej gminie?

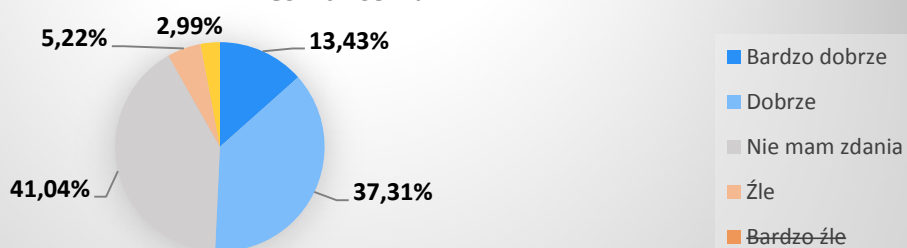
Jak oceniasz działania LGR Kaszuby na rzecz ochrony środowiska naturalnego?

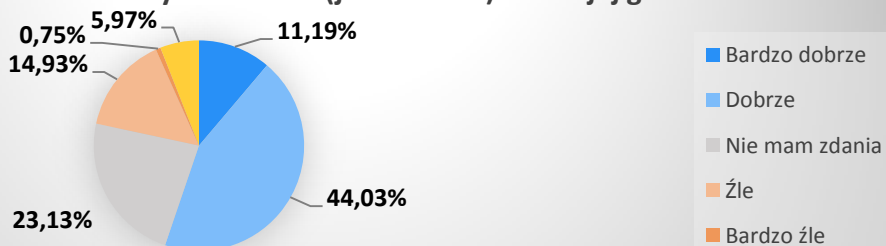
Jak oceniasz poziom edukacji ekologicznej mieszkańców swojej gminy?

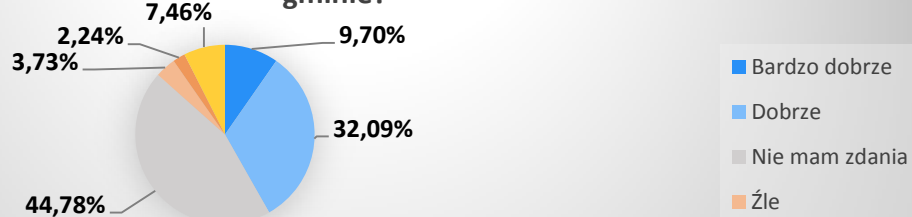
Jak oceniasz działania LGR Kaszuby w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców?

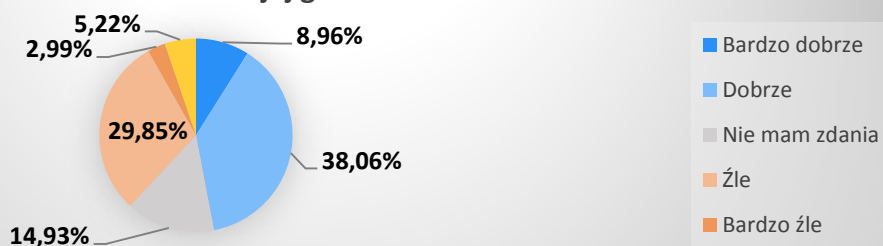
Jak oceniasz stan i czynność wód (jezior i rzek) w swojej gminie?

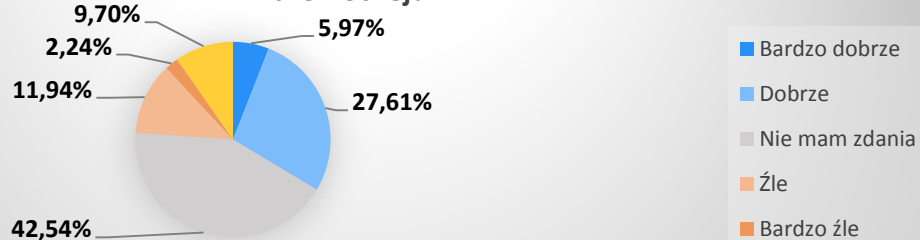
Jak oceniasz działania LGR Kaszuby na rzecz ochrony wód w swojej gminie?

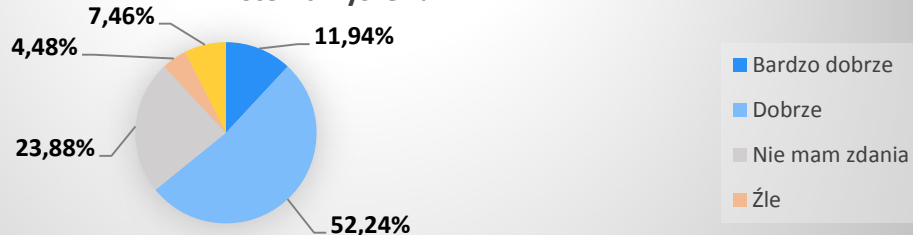
Jak oceniasz poziom świadczenia usług medycznych i profilaktycznych w swojej gminie?

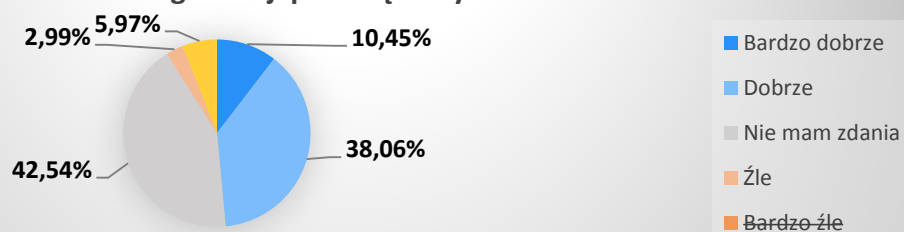
Jak oceniasz działania LGR Kaszuby na rzecz zdrowia i profilaktyki zdrowotnej?

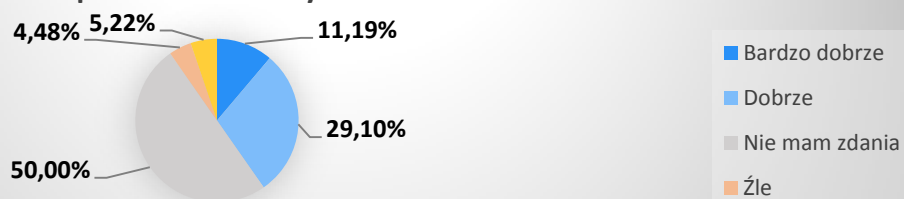
Jak oceniasz poziom organizacji i funkcjonowania lokalnych stowarzyszeń?

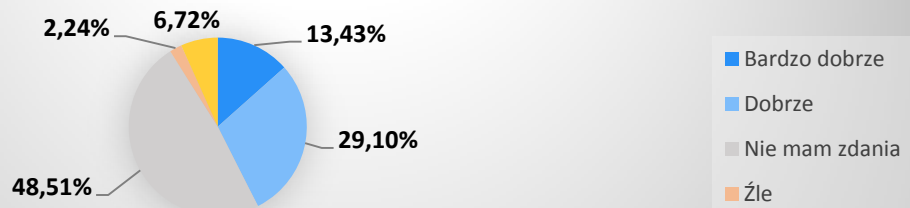
Jak oceniasz działania LGR Kaszuby na rzecz wspierania lokalnych organizacji pozarządowych?

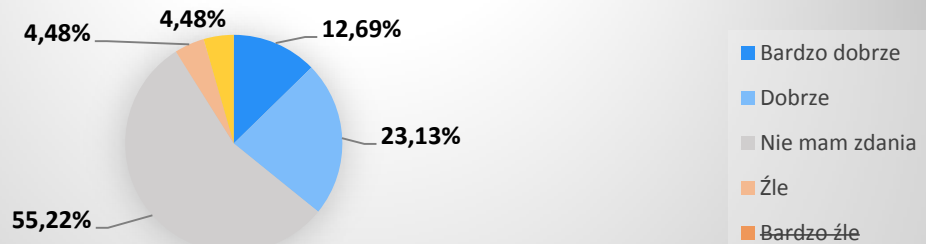
Jak oceniasz jakość oferowanych usług animacyjnych oferowanych przez LGR Kaszuby dla dzieci do lat 5 ?

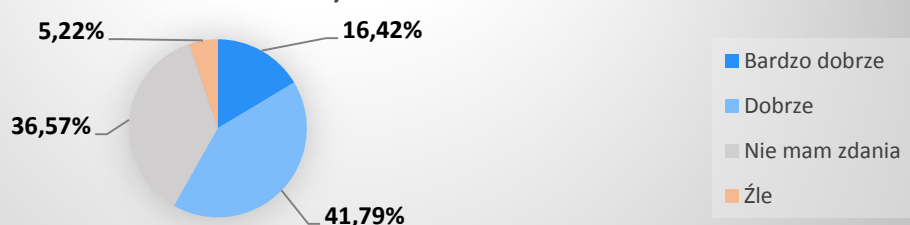
Jak oceniasz jakość działań edukacyjnych, animacyjnych i kulturalnych oferowanych przez LGR Kaszuby skierowanych do dzieci w wieku 6-14 lat ?

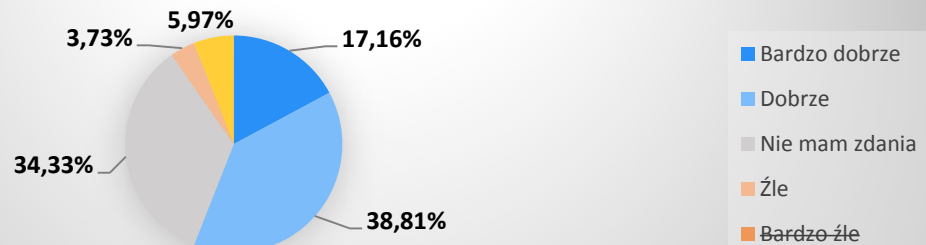
Jak oceniasz jakość działań animacyjnych i kulturalnych oferowanych przez LGR Kaszuby skierowanych do młodzieży (15-25 lat)?

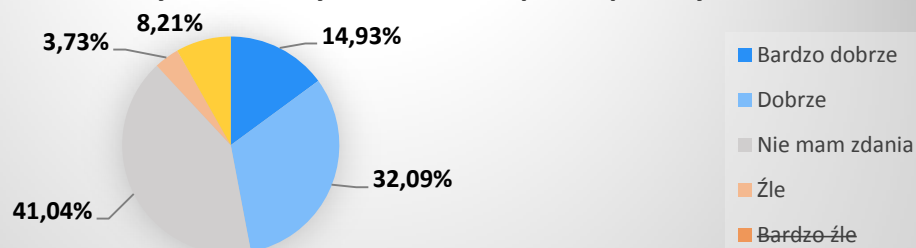
Jak oceniasz jakość działań rekreacyjnych, animacyjnych i kulturalnych oferowanych przez LGR Kaszuby skierowanych do os. dorosłych (26-60 lat)?

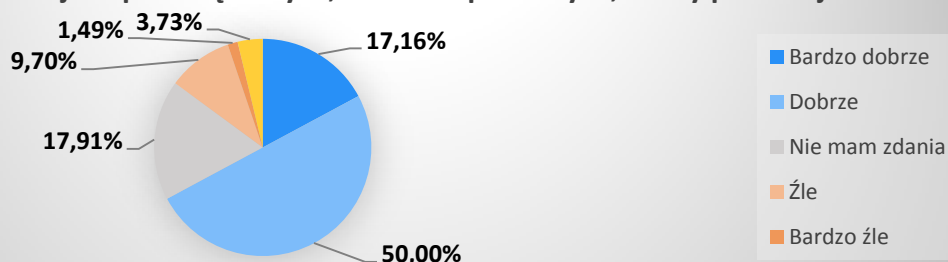
Jak oceniasz jakość działań społecznych i animacyjnych oferowanych przez LGR Kaszuby skierowanych do seniorów (pow. 60 lat)?

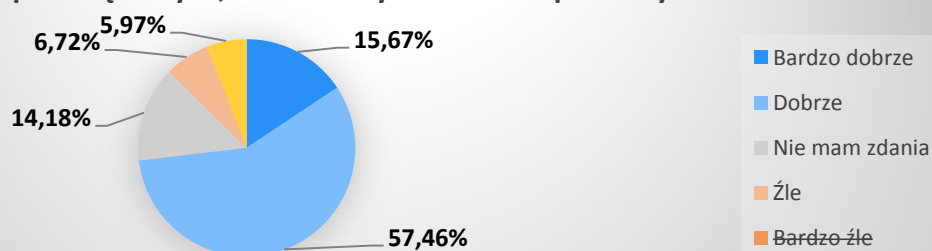
Jak oceniasz jakość działań społecznych i animacyjnych oferowanych przez LGR Kaszuby skierowanych do osób niepełnosprawnych?

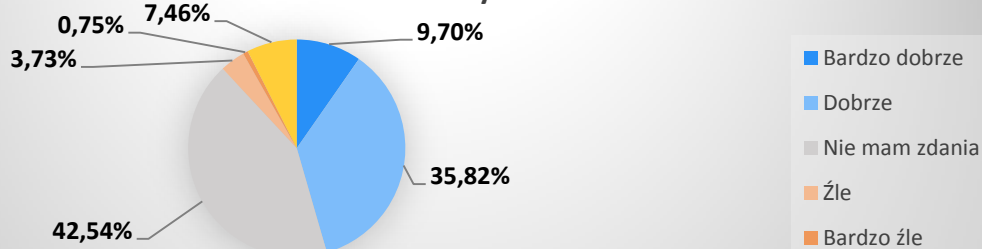
Jak oceniasz aktywność społeczną mieszkańców? Oceń ich działalność w organizacjach pozarządowych, klubach sportowych, straży pożarnej?

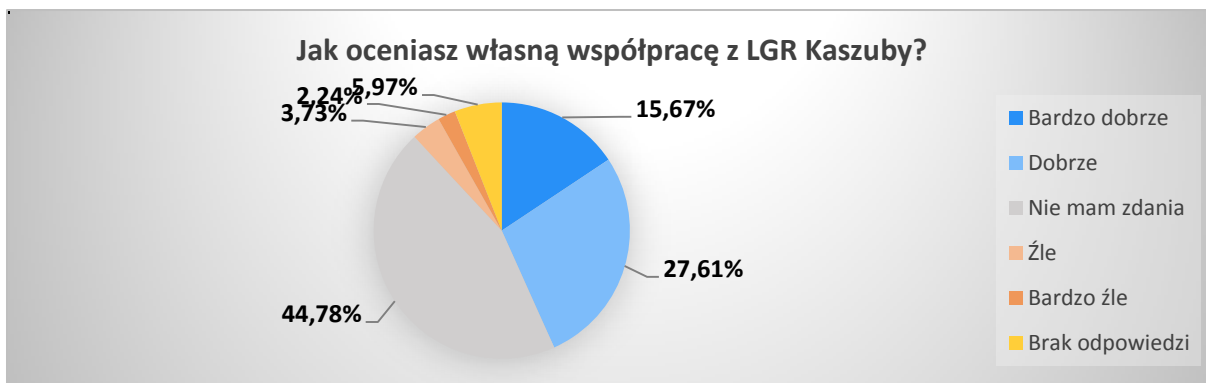

Jak oceniasz własną aktywność społeczną – działalność w organizacjach pozarządowych, udział w wydarzeniach społecznych

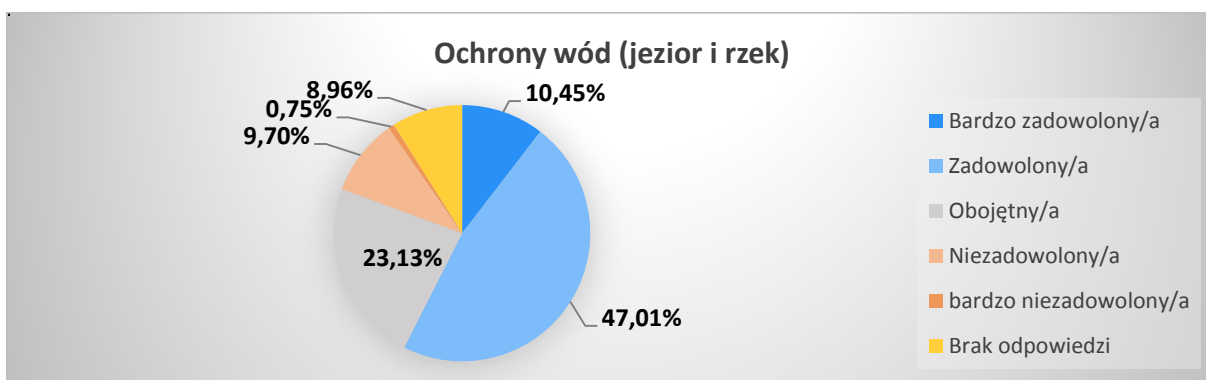
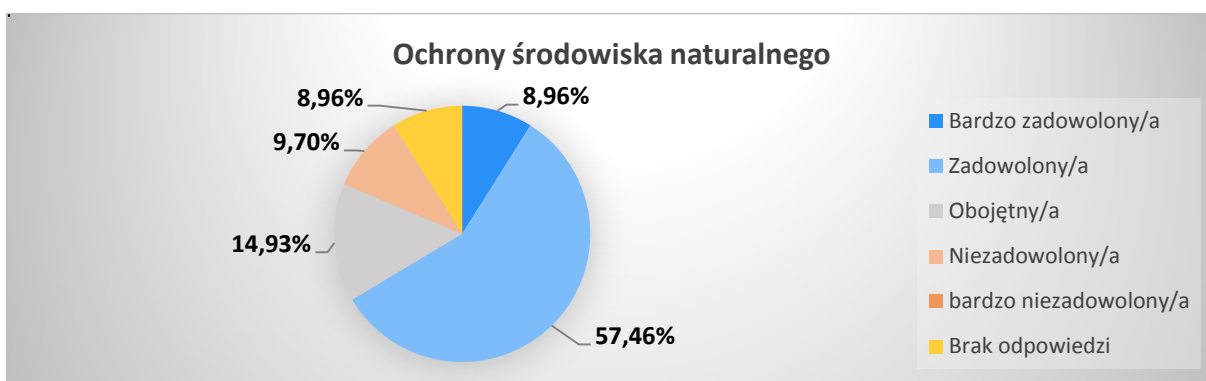
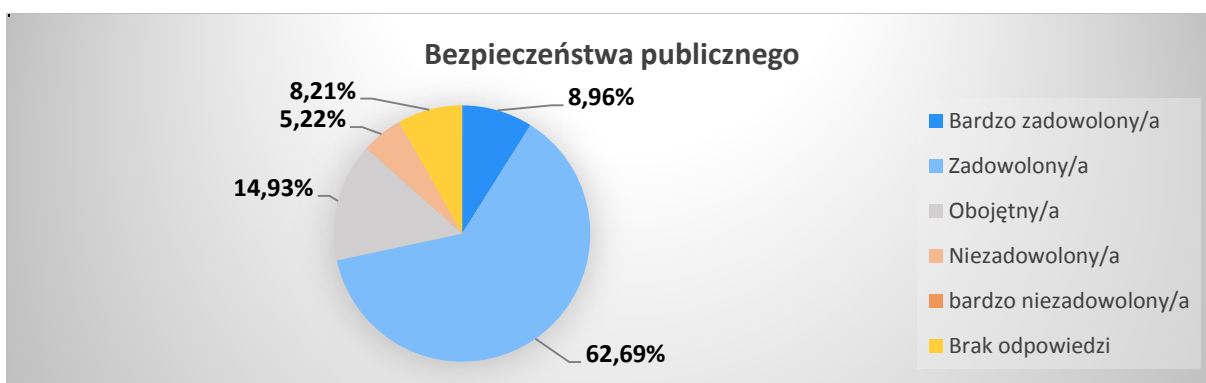

Jak oceniasz poziom współpracy swojej gminy z LGR Kaszuby?

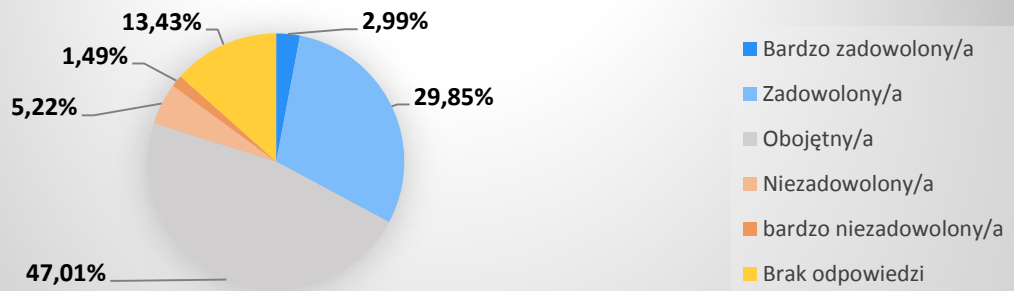

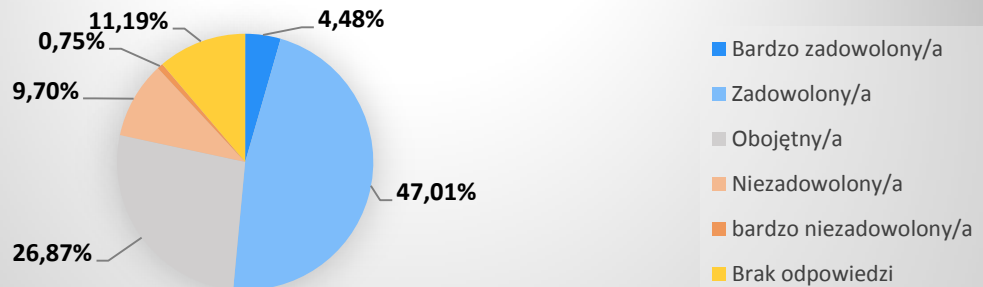
2 - Proszę ocenić stopień Pani/Pana zadowolenia z rozwoju gminy w zakresie:

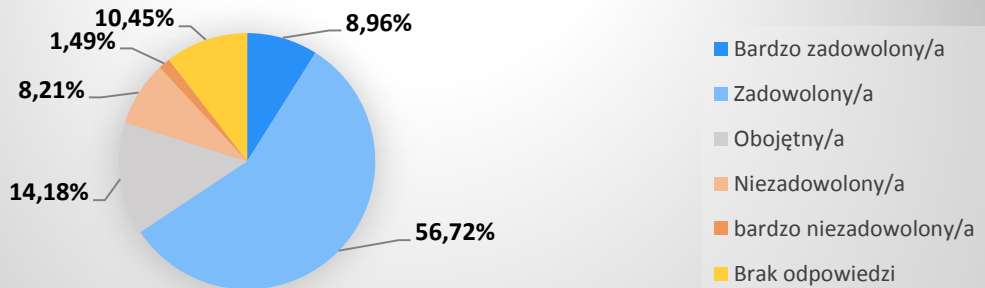
Promocji rybactwa

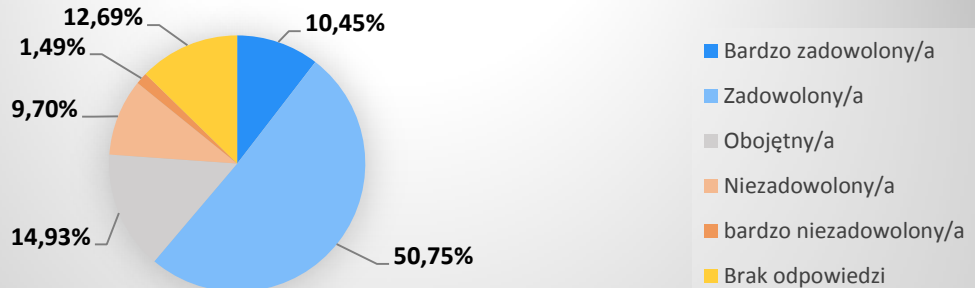
Edukacji ekologicznej

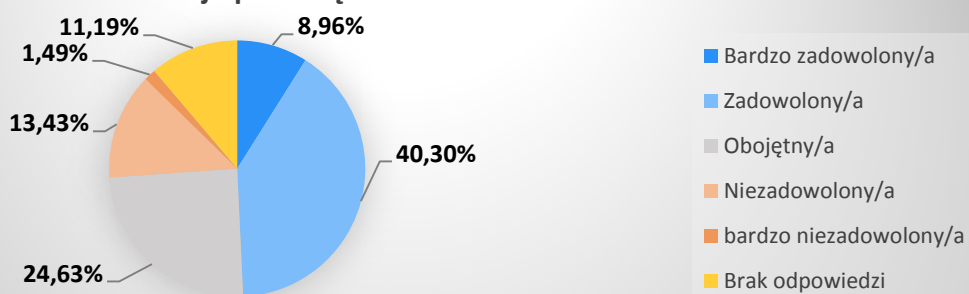
Zdrowego stylu życia

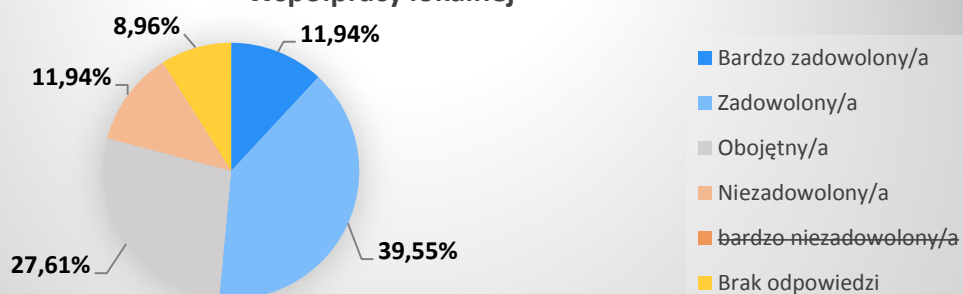
Aktywności społecznej

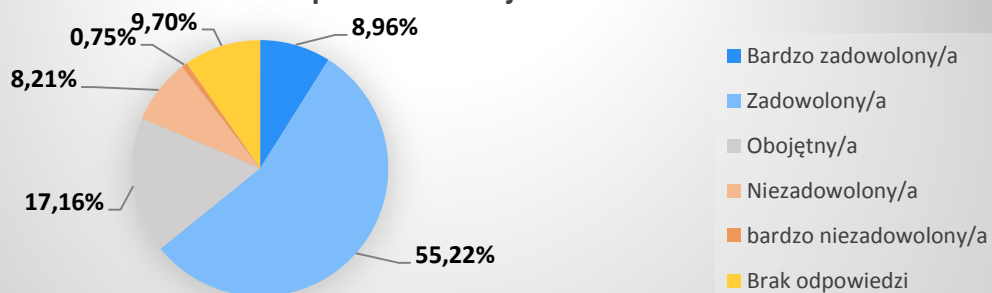
Rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców

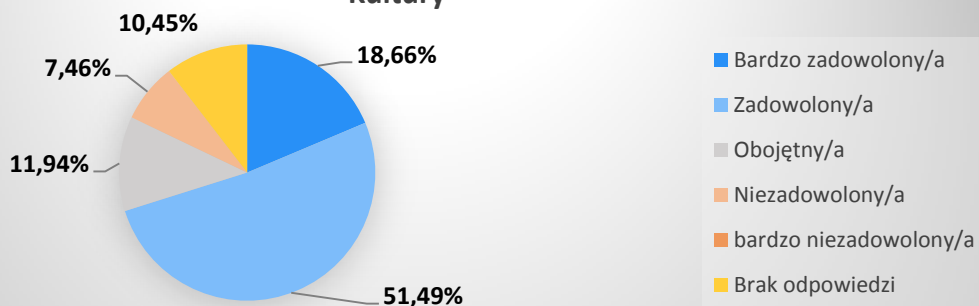
Współpracy lokalnej

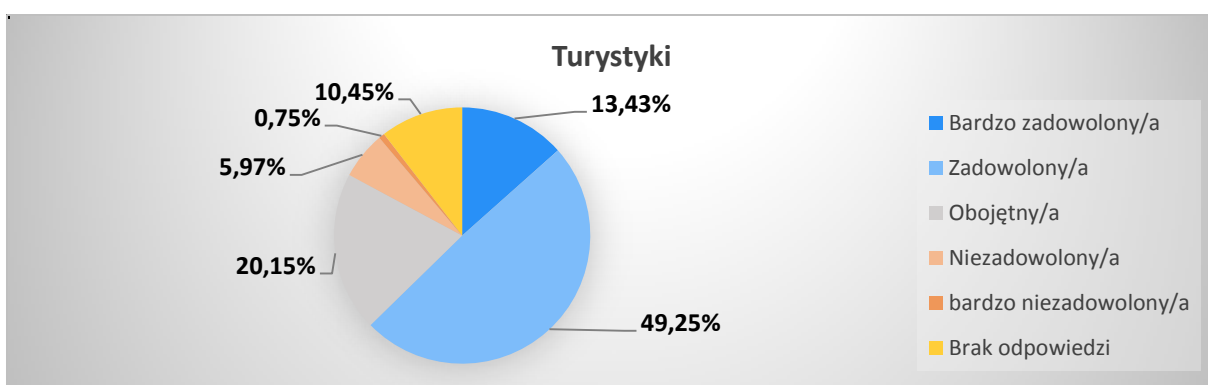
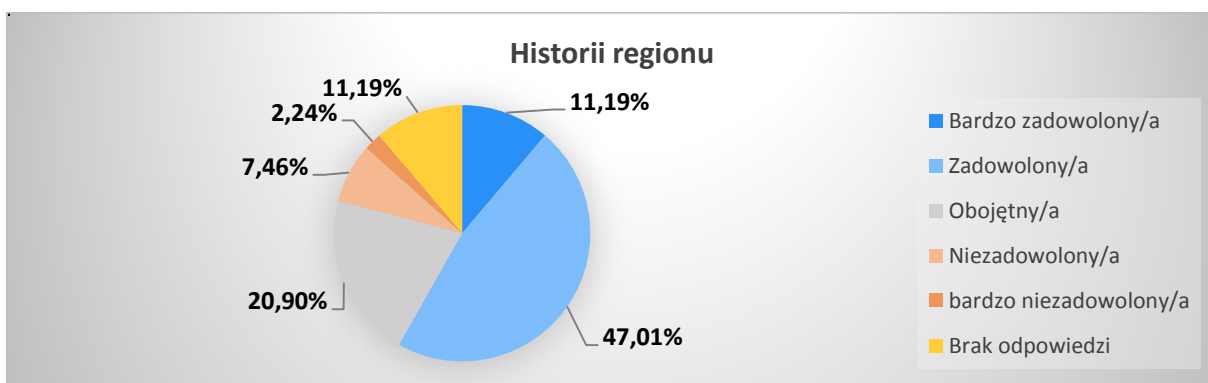
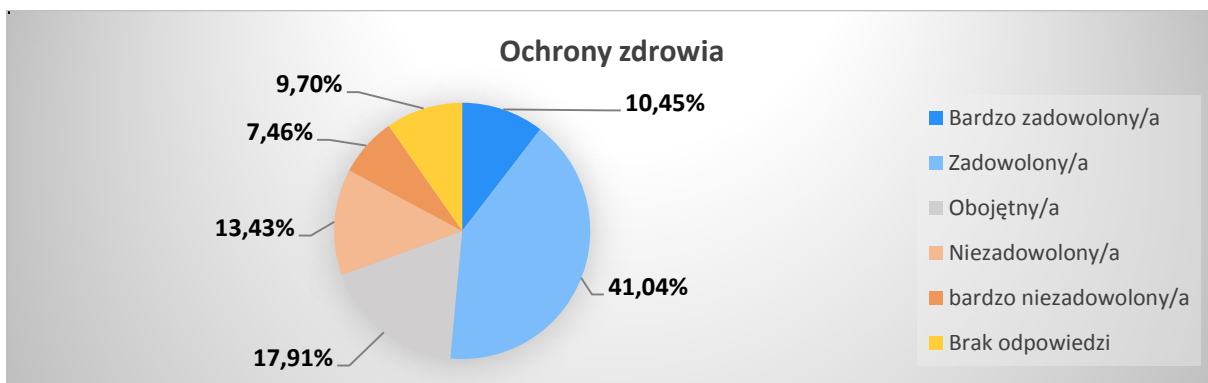
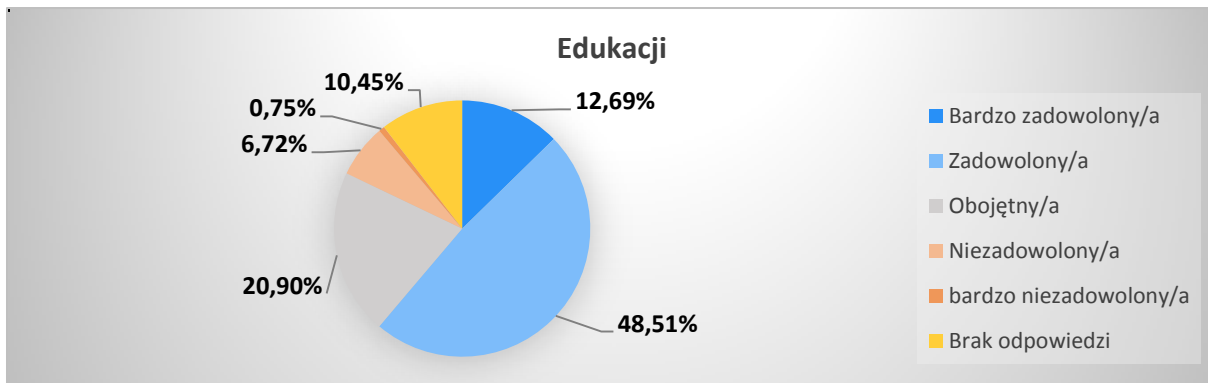

Sportu i rekreacji

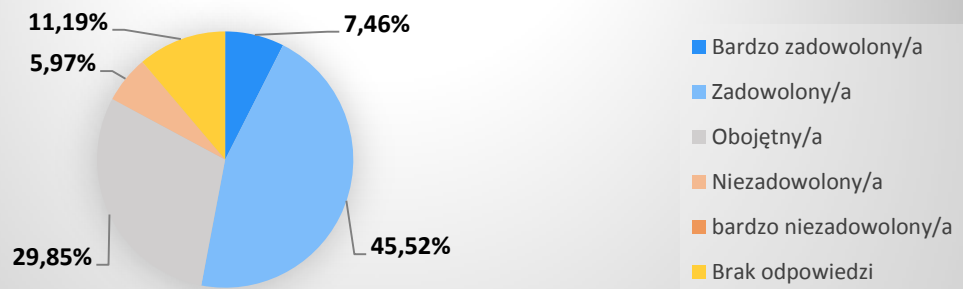

Kultury

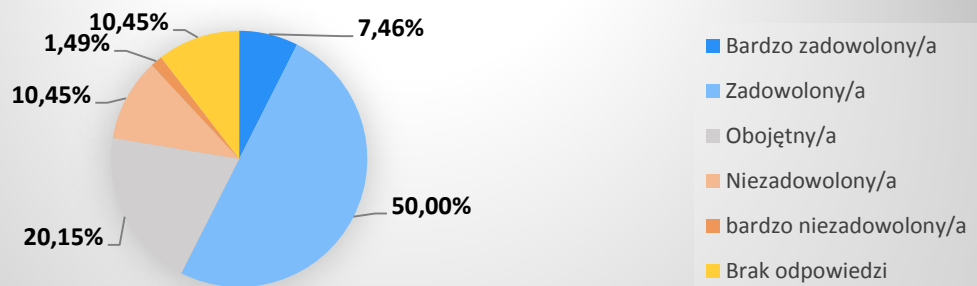

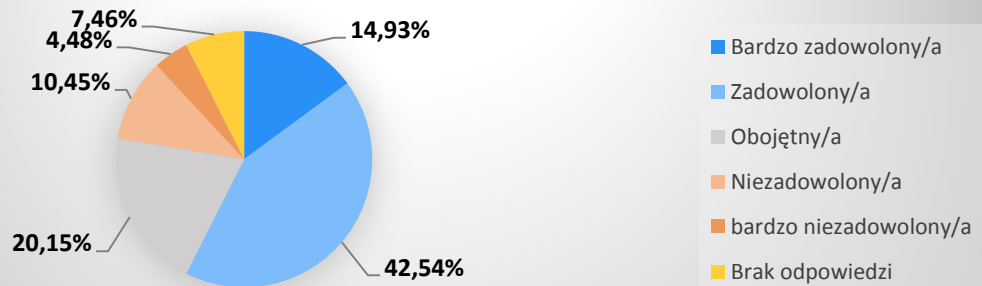
Poziomu majątności mieszkańców

Ładu przestrzennego i estetyki gminy

Oferty spędzania wolnego czasu

3 - Jakie inicjatywy, projekty są Pana/i zdaniem najbardziej potrzebne mieszkańcom?

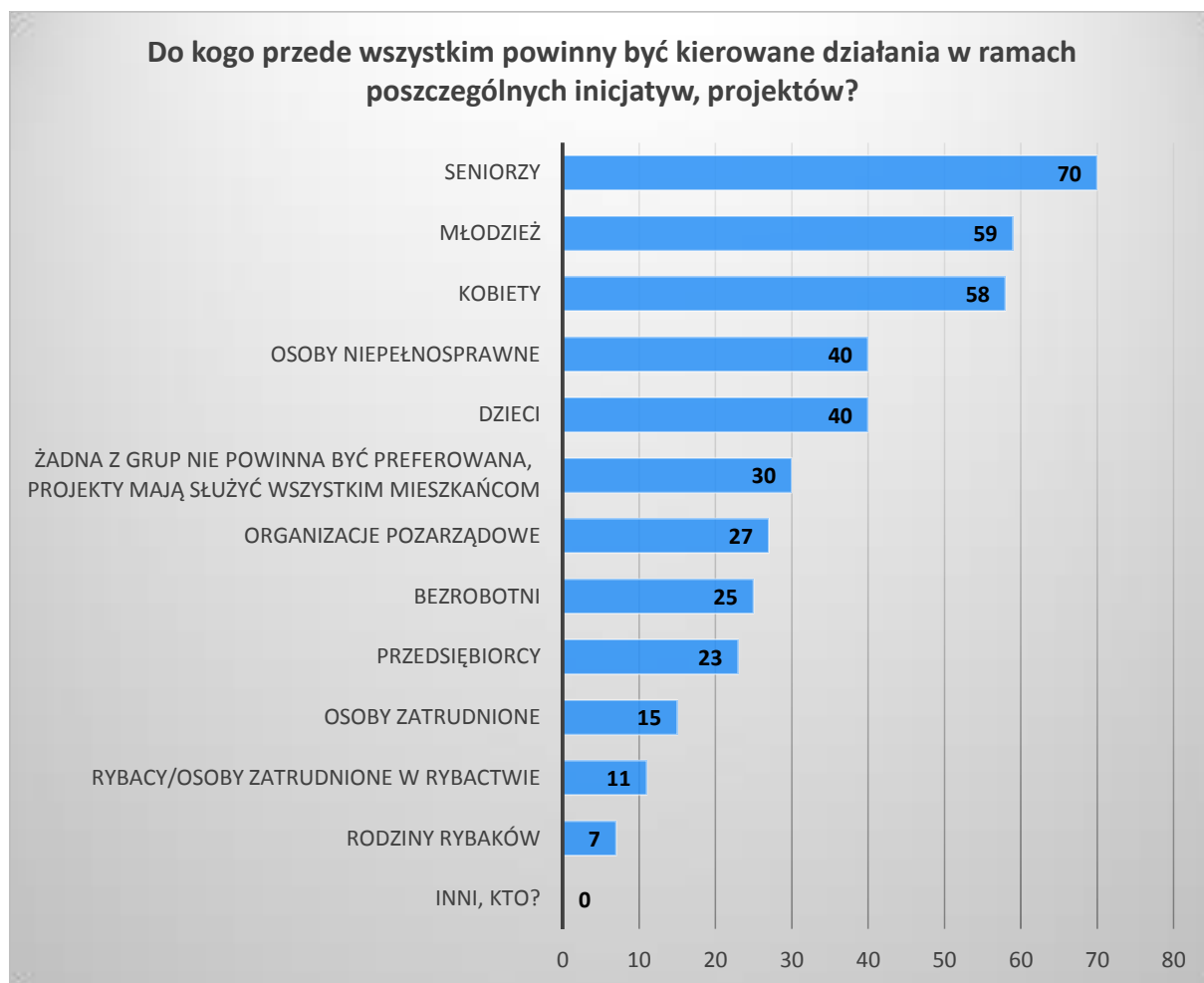

Jakie inicjatywy, projekty są Pana/i zdaniem najbardziej potrzebne mieszkańcom? [2/2]

Inne, jakie? Święto Niepodległości 2, Budowa dróg,

4 - Do kogo przede wszystkim powinny być kierowane działania w ramach poszczególnych inicjatyw, projektów?

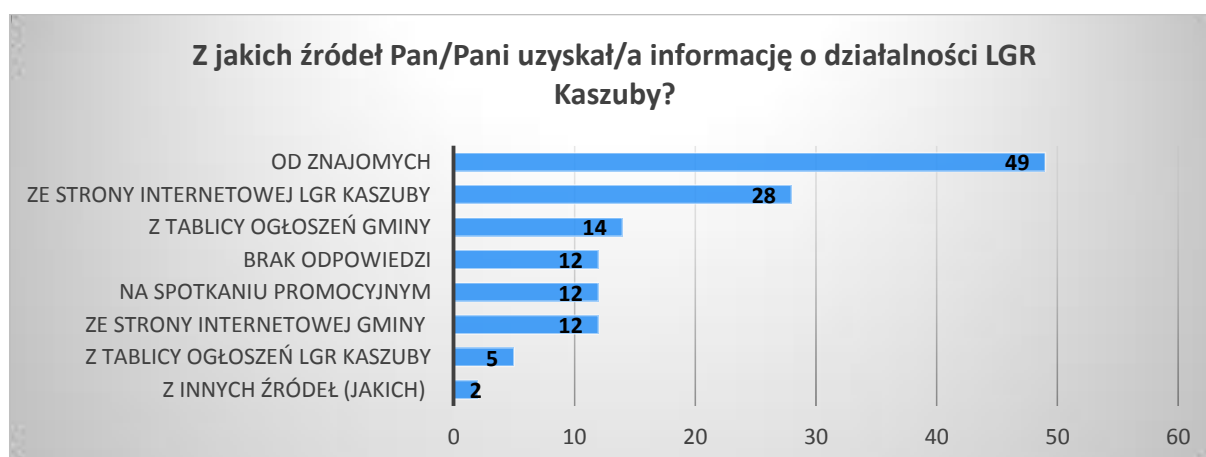

5 - Gdyby mógł Pan/i przyznać pomoc finansową na realizację 3 projektów lokalnych, jakie byłyby to projekty?

RODZAJ PROJEKTÓW	Liczba wskazań
Zajęcia/ szkolenia/warsztaty dla seniorów	21
Budowa i modernizacja ścieżek rowerowych	12
Tworzenie nowych miejsc kulturalnych i promocja działalności kulturalnej poprzez organizację kabaretów, koncertów znanych i popularnych wokalistów/zespołów, organizacja festiwalu	11
Zajęcia animacyjne dla dzieci i młodzieży	10
Promocja regionu	8
Zajęcia integracyjne dla osób niepełnosprawnych	8
Wspieranie działań ludowych zespołów regionalnych	6
Tworzenie małej infrastruktury wypoczynkowej przy jeziorach	6
Powstanie miejsc spotkań dla młodzieży	5
Działania zmierzające do podniesienia świadomości w zakresie ochrony środowiska	5
Naprawa i budowa chodników we wioskach gminnych	5
Organizowanie zajęć sportowych dla różnych grup wiekowych	5

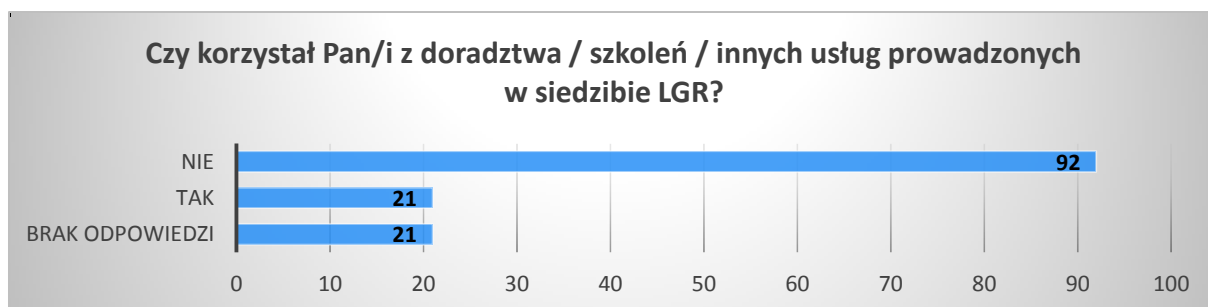
Powstanie placów zabaw	5
Tworzenie i modernizacja punktów Informacji Turystycznej	4
Wzmocnienie roli kobiety- szkolenia, warsztaty, akcje promocyjne	4
Organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży	4
Wsparcie działalności Kół Gospodyń Wiejskich	4
Budowa/ulepszenie dróg gminnych, gruntowych	3
Opieka lekarska nad starszymi/ profilaktyka zdrowotna nad osobami zależnymi	3
Wsparcie i szkolenia dla samotnych matek	3
Miejsca integracji dla seniorów (Kluby, Świetlice)	3
Aktywizacja i turystyka dla osób starszych	3
Rozwój małej gastronomii	3
Wspieranie lokalnych firm	3
Budowa filharmonii w Kartuzach	3
Wsparcie finansowe i prawne dla lokalnych organizacji pozarządowych	3
Dbanie o dobrostan zwierząt i działania uwrażliwiające na pomoc skierowaną dla bezdomnych zwierząt	3
Tworzenie tras nordic walking	3
Tworzenie ścieżek dydaktycznych	3
Nauka języków obcych	2
Promowanie zdrowego stylu odżywiania się	2
Ochrona jezior	2
Lokalny handel rybacki	2
Współpraca między gminami	2
Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży	2
Wsparcie i promocja wolontariatu – miejsce spotkań dla wolontariuszy	2
Organizacja zajęć cyklicznych „Szady Buk-potańcówki w lesie”, wędrowne warsztatami tańca	1
Piłka ręczna dla kobiet	1
Udrożnienie melioracji na terenie gminy Chmielno	1
Organizacja międzynarodowego festiwalu akordeonowego w Sulęczynie	1
Zagospodarowanie, rewitalizacja i promocja Kurchanów w Węsiarach	1
Zarybienie jezior kartuskich	1

6 - Z jakich źródeł Pan/Pani uzyskał/a informację o działalności LGR Kaszuby?

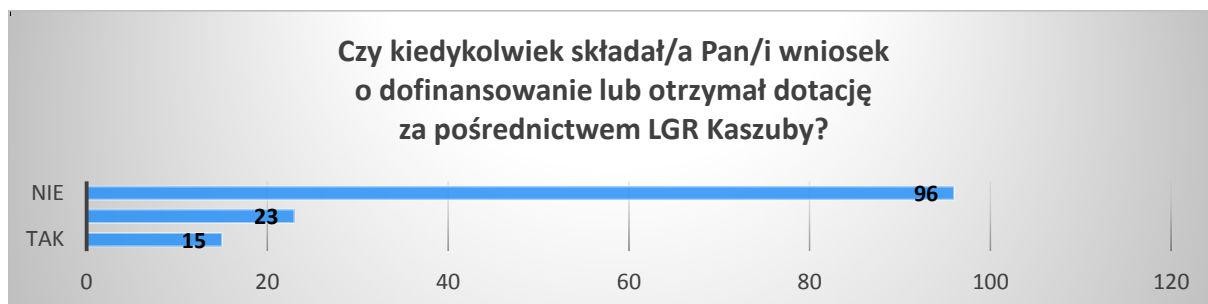

Inne (jakie?) Uniwersytet III Wieku, w miejscu pracy

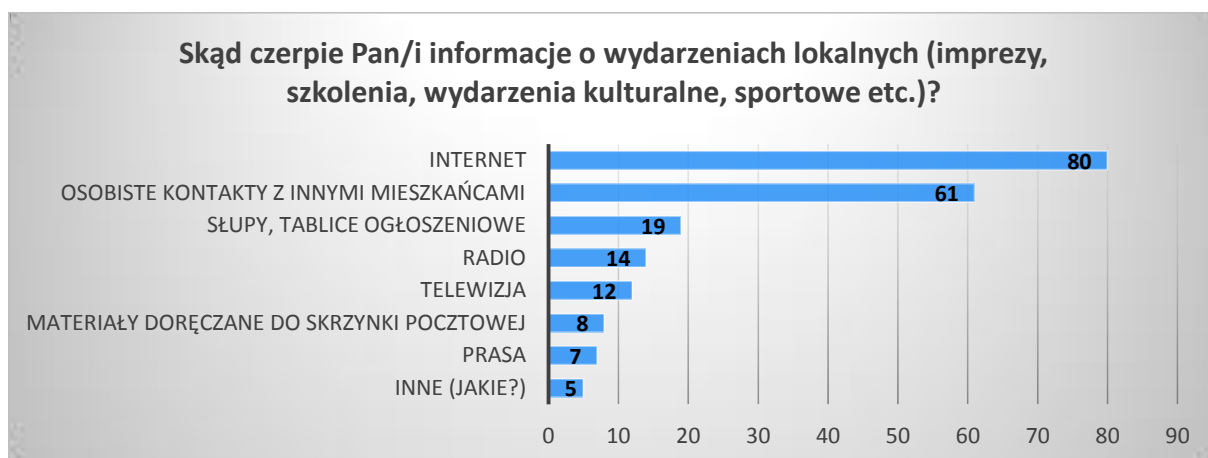
7 - Czy korzystał Pan/i z doradztwa / szkoleń / innych usług prowadzonych w siedzibie LGR?

8 - Czy kiedykolwiek składał/a Pan/i wniosek o dofinansowanie lub otrzymał dotację za pośrednictwem LGR Kaszuby (proszę zaznaczyć Tak również w przypadku gdy o dofinansowanie starała się organizacja do której Pan/i należy lub instytucja w której Pan/i pracuje)?

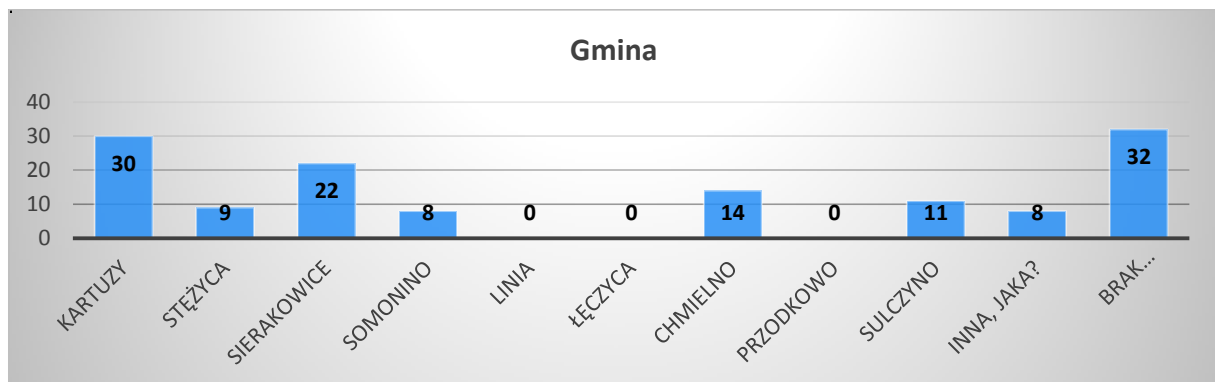
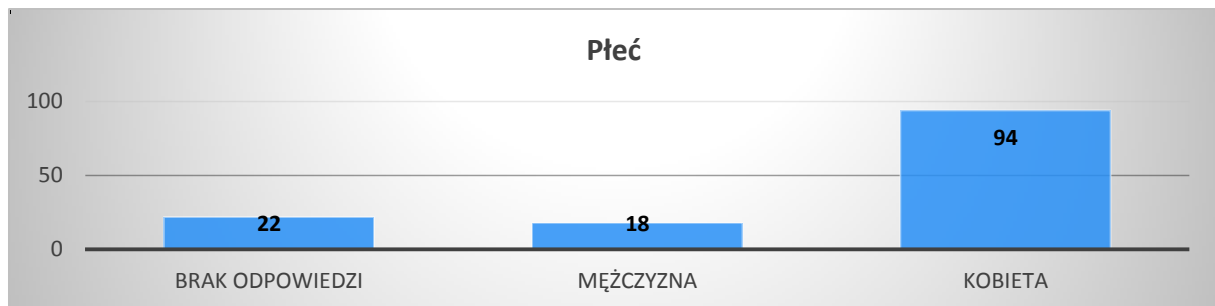

9 - Skąd czerpie Pan/i informacje o wydarzeniach lokalnych (imprezy, szkolenia, wydarzenia kulturalne, sportowe etc.)?

Inne (jakie?): softys, klub seniora, GOK, z biblioteki, kontakt z mieszkańcami

10 - Metryczka

7 Żukowo, Stara Kiszewa

